

444
Josif Moldovanu
Inspector școlar

ARAD

PROTOCOL

DESPRE

ȘEDINȚELE SINODULUI EPARCHIAL

DIN

DIECESA ROMÂNĂ GR.-ORIENTALĂ

A

ARADULUI,

ȚINUTE ÎN SEȘIUNEA ORDINARĂ A ANULUI 1903.

ARAD, 1903.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECESANE.

201.408

PROTOCOL

DESPRE

ȘEDINȚELE SINODULUI EPARCHIAL

DIN

DIECESA ROMÂNĂ GR.-ORIENTALĂ

A

ARADULUI,

ȚINUTE ÎN SEȘIUNEA ORDINARĂ A ANULUI 1903.

Palatul Cultural al orașului Arad

BIBLIOTECA

No. inv. de sporire

19

ARAD, 1903.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECESANE.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparchial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1903.

Ședința I.

s'a ținut la 13/26 Aprilie 1903, la orele 11¹/₂ a. m. în sala cea mare a Seminarului din Arad.

Președinte: P. C. Sa părintele archimandrit Ioan I. Papp; notar: Ioan Georgia.

Nr. I. Deputații sinodali asistând mai înainte la sf. Liturgie și chemarea Duhului Sfânt în biserica catedrală, la orele 11¹/₂ a. m. se întrunesc în sala seminarială, unde P. C. Sa, părintele archimandrit-președinte, între aclamări, ocupă locul presidial și deschide sesiunea sinodală cu următoarea cuvântare :

Cristos a înviat!

Prea Stimatilor Domni deputați!

A trecut un an de zile dela ultima noastră întrunire în Sinod eparchial ordinar; cu anul acesta s'a încheiat periodul al 11-lea, și cu ziua de astăzi intrăm în periodul al 12-lea al vieții noastre bisericesti sinodale.

Binecuvântată să fie încheierea și lucrările din acele perioade, binecuvântat să fie începutul acestui nou period. *Period nou, viață nouă!*

Când arunc privirea mea asupra d-voastră, d-lor deputați, înainte de toate constat cu plăcere, că încrederea alegătorilor s'a grupat și astădată în parte covârșitoare pe lângă d-voastră, vechii lor reprezentanți; și astfel mă bucur de prezența d-voastre, precum mă bucur și de prezența acelora, cari, parte după un interval mai lung sau mai scurt s'au ales de nou, parte acum pentru prima-dată au obținut mandatul de membri în reprezentanța acestei diecese.

Toți suntem ai lui Dumnezeu arătură, toți fii unei și aceleiași biserici, cu aceleași drepturi și aspirațiuni legitime, dar și cu asemenea îndatoriri, de a lucra fiecare după talantul său în cercul său de competență și cu toții împreună și solidar, la întărirea credinței, la sporirea și promovarea dragostei în scopul susținerii și înaintării bisericii noastre naționale și a instituțiilor ei religioase morale și culturale.

De aceea, când am fericirea de a Vă vedea întruniți aici în centrul diecesei pentru a Vă îndeplini frumoasa chemare, pentru care sunteți aleși; când Vă ved aici adunați ca toți-atâți apostoli ai promovării mersului bun și normal al afacerilor noastre bisericesti, școlare și fundamentale, când știu, că fiecare și-a lăsat afacerile și comoditățile sale și ca apostolii și învățăceii Domnului ați urmat glasului bisericii, atât dragostea și iubirea, ce o am către clerul și poporul credincios, cari v'au investit cu mandat, cât și stima și respectul dragostei, ce am către d-

voastră în general și către fiecare în special, din poziția, la care m'a ridicat dorința obștei bisericesti, din poziția mea de președinte folosesc cu plăcere ocasiunea de a Vă întâmpina vesel de bunavenire și a Vă saluta din inimă cu dulcea salutare „Cristos a înviat!“, adecă cu salutarea, cu care se întâmpină credincioșii bisericei noastre din ziua prealuminătei Invieri a Domnului până în ziua măritei sale Înălțări la ceriu.

O salutare scurtă și nemăestrită aceasta, fără tropi și fără figuri oratorice, dar dacă vom cugeta la puterea convingătoare și la însemnăta-tea nedisputaveră a acestor cuvinte de bucurie și mângăere generală, pentru întreaga biserică creștină; dacă cugetăm asupra evenimentului, de care mărturisesc ele, de am răsfoi toate cărțile lumii, nu am afla cuvinte mai alese, mai dulci și mai frumoase, pentru a ne întâmpina unul pe altul, nu numai în conveniri private, ci deosebi în întrunirile și adunările noastre bisericesti; și aplicarea și întrebuințarea acestor cuvinte este cu atât mai potrivită pentru noi, cu cât și numai cugetarea asupra lor, corespunde credinții noastre, ear la auzul și pronunțarea lor să deș-teaptă și trebuie să se deștepte în noi și în fiecare creștin adevărat cunoașterea și priceperea legăturii sfinte dintre mântuitorul Iisus Cristos și biserica sa, ne fac să înțelegem asemănarea, ce există între patimile și învierea Domnului nostru Iisus Cristos și între suferințele bisericii lui, a bisericei ortodoxe, ai cărei credincioși suntem și noi.

Dar' nu numai cunoașterea și înțelegerea legăturii sfinte dintre Domnul Cristos și biserica lui, nu numai asemănarea dintre patimile și în-

vierea Domnului și dintre suferințele bisericii noastre până la recâștigarea vieții ei constituționale, dar' ele ne determină și întăresc în credința, că așa a fost dorința și voia Celui preainalt și suferințele bisericii au fost proba tăriei credinței și alipirei clerului și poporului nostru către mântuitorul Iisus Cristos și către învățăturile sfinte și mântuitoare ale bisericii lui.

Cristos unul cel fără păcat a pățimit mult pentru mântuirea neamului omenesc, până ce cu moartea sa au călcat moartea și a dat viață și celor din mormânturi, și biserica noastră, cea mai veche și mai tolerantă dintre toate bisericile creștine, a suferit îndelungat, până ce s'a scuturat de jugul sclăviei seculare, până ce și-a redobândit libertatea, dreptul ei natural de biserică liberă în stat liber, dreptul ei ca biserică sinodală apostolică.

Noi, cei de astăzi, ne-am trezit în aurora periodului de renaștere și respective de reînviere a dreptului de întrunire liberă; n'am văzut și n'am simțit viscoalele trecutului și de suferințele și jertfele părinților și protopărinților nostri știm numai din istorie și din tradiție.

Despre sinoadele acestei diecese din era absolutismului cea mai nouă urmă o avem despre Sinodul ținut în 23 Iulie 1850, în biserica catedrală din Arad, convocat și întrunit cu concesiune specială a înaltului Guvern în scopul de-a arăta printr'o petițiune către Coroană starea bisericii în genere și în special.

De ce sentimente religioase erau cuprinși atunci reprezentanții bisericii, cum se țineau întrunirile și cât era de restrânsă libertatea, se inve-

derează din textul protocolului, în care, după ce se enarează, că la acel sinod, deputații împreună cu comisariul guvernial s'au dus la s. biserică, au ascultat cu evlavie sfânta liturgie, s'au cuminecat după datina dela toate Sinoadele, descrie apoi, că a urmat chemarea Duhului Sfânt, deschiderea și ținerea Sinodului, dela ședințele căruia toți cei nechemăți au trebuit să se îndepărteze, ca să rămână numai cei aleși.

Eată, Dcmnilor, deosebirea între atunci și acum ; atunci adecă Sinoadele se puteau ține numai cu speciala concesiune dela Inaltul Guvern, astăzi ne întrunim în Sinoade parochiale și eparchiale, de câte-ori cer trebuințele bisericeii ; atunci consultările și pertractările erau secrete, astăzi au publicitate deplină ; atunci erau închise ușile dinaintea publicului, astăzi auzitorul este deschis pentru toți, cari din ori-ce privință și cu ori-ce scop se interesează de mersul lucrurilor noastre și această publicitate bine înțeleasă, dă putere, dă tăria de vieată constituționalismului nostru.

Asemănând dar trecutul nostru cu prezentul, chiar și numai momentele acum relevate deșteaptă în noi simțul de grațitudine și recunoștință către toți acei factori, cari au inițiat și promovat realizarea justelor dorințe și pretensiuni ale bisericii noastre vii, ale clerului și poporului credincios, de a-și redobândi dreptul de liberă întrunire în adunări bisericești, dreptul ca noi de noi și prin noi sub controlul și scutul legilor iubitei noastre patrii, să decidem asupra afacerilor bisericeii noastre naționale în cause bisericești, școlare și fundamentale.

Și mulțumitori totdeauna pentru facerile de bine nouă făcute, să mulțumim și acum Domnului, pentru-că ne-a conservat biserica sa sfântă, biserica moșilor și strămoșilor noștri, cel mai scump clenodiu al nostru și precum în sf. biserică, să dăm și aci espresiune sentimentului nostru de pietate către memoria marelui Andreiu, a cărui energii și pășiri rezolute îi revine meritul recăștigării autonomiei noastre; să dăm espresiune recunoștinței noastre Înaltului Guvern al Țării, care în simțul de dreptate a spriginit și promovat interesele bisericii noastre, dar mai presus de toate să dăm espresiune credinței noastre neclătite și supunerii noastre omagiale către Majestatea Sa, preagrațiosul nostru împărat și rege apostolic Francisc Iosif I., care ni-a sancționat Statutul Organic, basa dreptului nostru de viață constituțională, Căruia, ca cetățeni supuși și fii credincioși să-i cerem dela Domnul încă mulți ani de viață și de pacinică domnire spre fericirea popoarelor sale.

După toate acestea știu, că mai așteptați și cu tot dreptul dela mine, ca în cuvântul acesta al meu să mă estind și asupra afacerilor diecesei și să vă arat starea lucrurilor pe basa esperiențelor făcute. Acestei așteptări legitime Vă și răspund în liniaminte generale, că de un an și mai bine, de când bunul Dumnezeu a voit să stau în fruntea diecesei, am nisuit să-mi estind atențiunea asupra tuturor lucrurilor din sfera administrațiunei și instrucțiunei, dar și Venerabilul Sinod va considera, că timpul a fost prea scurt și nici împrejurările nu au fost de tot favoritoare pentru a obține rezultatele dorite. Un

început modest totuși s'a făcut și lucrările se continuă.

O pornire spre bine a lucrurilor se presintă în faptul, că restanțele arătate în rapoartele prezentate Ven. Sinod din anul trecut mai toate s'au rezolvit, nu mai suntem în restanță cu corespondențele și răspunsurile către înaltul Guvern, nici către celelalte autorități administrative.

La institutul pedagogic s'au suplinit toate catedrele prevăzute în lege pentru asemenea școli.

Incassarea pretensiunilor și competențelor fondurilor și fundațiilor diecesane s'au pus în curgere, și deși la încassare se întâmpină diferite greutăți, și deși nu am putut obține rezultatele dorite, totuși precum se învederează din socoți, în proporțiune cu trecutul rezultatele sunt vizibile.

Mari greutăți întâmpinăm cu școlile din parochii.

În cursul timpului deși ni-a succes a delătura multe scăderi, și a esopera respiriu pentru îndreptarea lucrurilor, mai avem multe școli reflectate și pe atâtea admoniate, parte pentru scăderile interne și externe ale edificiilor și salilor de învățământ, parte pentru-că comunele nu pot asigura nici minimul salarului prescris de lege.

Biserica, ca mamă, a venit până acum întru ajutorul scoalei, fiicei sale, dar acum s'au cam eshauriat și resursele bisericilor și nici ele nu mai pot veni ca mai înainte în ajutorul școalei, budgetul Consistorului încă nu poate prevedea toate trebuințele, de unde urmează, că susținerea unor asemenea școli în viitor ne impune mari îngrijiri.

Însăși încasarea cultului merge cu greu, pentru-că în genere poporul nu poate suporta diferitele sarcini publice ; în special apoi poporul în unele locuri nici nu contribuie bucuros, pentru-că nu vede progresele așteptate, din care motiv și respective pentru rezultatul slab dela examen mai mulți învățători s'au și tras la răspundere.

Ca și orfana din munți se presintă școala de fete cu internat ; în budget nu este nici o provisiune pentru ea, și pentru-că ea de sine nu se poate susține, deci reclamă deosebită atențiune din partea Ven. Sinod.

Dar' față cu multele trebuințe ivite din toate părțile, dator mă simt a atrage binevoitoarea atențiune a Ven. Sinod și asupra venitului și a stării fondurilor diecesane, deosebi însă asupra aceloră, cari concurg cu venitele lor la provederea trebuințelor administrațiunii și instrucțiunii, ca astfel Ven. Sinod să fie în deplina cunoștință a situației, mai adaugând, că edificiile, cari formează proprietatea acestor fonduri, de-o parte cad acum sub dări, de cari mai înainte erau scutite, de altă parte înseși edificiile ca atari reclamă reparări și transformări costisitoare.

După toate acestea și până ce cu altă ocaziune să-mi espun vederile și direcțiunea conducerii mele, rugând Ven. Sinod, ca în pertractările și desbaterile sinodale, precum în trecut, așa și acum să rămânem în cadrul legii noastre positive, declar ședința primă a Sinodului nostru ordinar convocat pe ziua de astăzi de deschisă.

Nr. 2. Conform §. 3 din „Regulamentul afacerilor interne“ :

Președintele provoacă pe deputații : Ioan Georgia, Vasilie Goldiș și Dr. Valerie Mezin, ca să împlinească oficiul de notari sinodali provisorii.

Nr. 3. La ordinul presidiului :

Se cetește lista pregătită de Consistor a deputaților aleși și la apelul nominal din 58 deputați își prezintă credenționalul 46 deputați în persoană, 9 prin încredințării lor, iar 3 sunt absenți și nici prin alții nu și-au prezentat credenționalul.

Nr. 4. Constatându-se prezența a 46 deputați, pentru censurarea actelor electorale, conform §. 6 din »Regulamentul afacerilor interne :

Toți deputații se împart în 4 secțiuni și anume :

a) Deputații aleși în cercurile Arad, Radna, Șiria, Giula și Chișineu formează secțiunea I. și vor verifica pe deputații din secțiunea II ; actele le primește deputatul Roman Ciorogariu ;

b) deputații aleși în cercurile : Boroșineu, Buteni, Hălmagiu, Timișoara și Vinga formează secțiunea II-a și vor verifica pe deputații din secțiunea III-a ; actele le primește deputatul Constantin Gurban ;

c) deputații aleși în cercurile : B.-Comloș, Lipova, Chisetu, Birchiș și Oradea-Mare formează secțiunea III-a și vor verifica pe deputații din secțiunea IV. ; actele le primește deputatul Vasilie Mangra ;

d) deputații aleși în cercurile : Peșteș, Tinca, Beiuș, Beliu și Vașcău formează secțiunea IV-a și vor verifica pe deputații din secțiunea I. ; actele le primește deputatul Elie Moga..

Ne mai fiind alte obiecte la ordinea zilei, după-ce proxima ședință se anunță pe Luni în 14/27 Aprilie, la 10 oare a. m., când la ordinea zilei vor urma rapoartele secțiunilor, constituirea biroului, alegerea comisiunilor și prezentarea esi-

bitelor intrate în Sinod, ședința se ridică la 12¹/₂ ore după amiază.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința II. ținută la 14/27 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp, *m. p.*
archimandrit-președinte.

Ioan Georgia, *m. p.*
notar

Ședința II.

S'a ținut la 14/27 Aprilie 1903, oarele 10 a. m.

Președinte: P. C. Sa părintele Archimandrit *Ioan I. Papp*.

Notar: *Dr. Valerie Mezin*.

Nr. 5. Conform ordinii de zi se procedează la verificarea deputaților pe periodul sinodal 1903—1905. La propunerea dlui Dr. Ioan Suciu, ca raportor al primei secțiuni verificătoare:

Se declară verificați pentru cercul Boroșineu: George Feier și Vasile Goldiș; pentru cercul Buteni: Ioan Georgia, Dr. George Popa și Dr. George Popescu; pentru cercul Halmagiu: Ioan Groza jun., Petru Truța și Ioan Oncu; pentru cercul Vinga: Petru Cimponeriu; pentru cercul Timișoara: Dr. Traian Pulici, iar actele electorale ale deputatului clerical din cercul Boroșineu Constantin Gurban, precum și actele electorale ale deputaților mireni din cercul Vinga: Vincențiu Babeș și Tit Mărgineanț și actele electorale ale deputaților mireni din cercul Timișoara: Emanuil Ungurean și Dr. Aurel Cosma se vor transpune comisiei de verificare.

Nr. 6. Secțiunea II, verificătoare prin raportorul ei Dr. George Popa propune și pe baza acestei propuneri:

Se declară verificați pentru cercul Lipova: Voicu Hamsea, Dr. Aurel Halic și Vasile Bogoiu; pentru cer-

cul Chisetu: Gerasim Serbu (protopopul); pentru cercul Birchiş: Augustin Hamsea, Dr. Alesandru Marta şi Virgil Tomici; pentru cercul Oradea-Mare: Vasilie Mangra şi Nicolae Zigre, ear actele electorale ale deputaţilor din cercul B.-Comloş: Paul Miulescu, Dr. Nestor Oprean şi Dr. Valerie Mezin, cele din cercul Chisetu ale deputaţilor Dr. Iosif Gallu şi Damian Dragonescu, precum şi actele electorale referitoare la alegerea lui Dr. Florian Duma din cercul electoral Oradea-Mare, se vor transpune comisiunei de verificare.

Nr. 7. Secţiunea a III-a verificătoare prin raportorul ei Dr. Alesandru Marta propune şi pe basa acestei propuneri :

Se declară verificaţi pentru cercul Peşteş: Ioan Papp; pentru cercul Tinca: Nicolae Roxin, Dr. George Roxin şi Dr. Aurel Lazar; pentru cercul Beiuş: Elia Moga, Dr. Gavriil Cosma şi Dr. Ioan Papp; pentru cercul Beliu: Petru Serb, Paul Gavrillette şi Ioan Costa; pentru cercul Vaşcău: Moise Popoviciu, George Lazar şi Emanuil Ungurean, ear actele electorale ale deputatului clerical Andreiu Horvath din cercul Peşteş şi ale deputatului mirean din acelaş cerc Paul Făşie, se vor transpune comisiunei verificătoare.

Nr. 8 Secţiunea a IV verificătoare prin raportorul ei Dr. Aurel Lazar propune şi pe baza acestei propuneri :

Se declară verificaţi pentru cercul Arad: Roman Ciorogariu; pentru cercul Radna: Vasilie Beleş, Dr. Ioan Suciu şi Sava Raicu; pentru cercul Şiria: George Popoviciu, Ioan Russu-Şirianu şi Augustin Boţoc; pentru cercul Giula: Roman Ciorogariu, Dr. Nicolae Oncu şi Dr. George Popoviciu; pentru cercul Chişineu: Dr. Ioan Trailescu, Mihaiu Veliciu şi Dr. Corneliu Ardelean, ear actele electorale ale deputaţilor Aurel Petroviciu şi Dr. Sever Ispravnic din cercul Arad se vor transpune comisiunei verificătoare.

Nr. 9. Fiind 43 deputați verificați, dintre cari 34 prezenți :

Sinodul se declară în număr recerut de a se constitui definitiv și a aduce concluse valide conform § 12 din Regulamentul pentru afacerile interne.

Nr. 10. Pentru combinarea biroului și a comisiunilor :

Ședința se suspendă pe 10 minute.

Nr. 11. După redeschiderea ședinței, pe baza listei prezentate biroul și comisiunile se constituiesc în modul următor :

a). *Biroul sinodal*: Ioan Georgia și Andreiu Horvat (din cler); Vasile Goldiș, Dr. Valerie Mezin, Dr. Ioan Papp și Ioan Costa (mireni), de protonotar se designează Vasile Goldiș.

b). *Comisiunea organizatoare*. Vasile Mangra, Constantin Gurbanu (din cler), Dr. Iosif Gallu, Nicolae Zigre, Dr. Nicolae Oncu și Petru Truția (mireni).

c). *Comisiunea bisericească*. Augustin Hamsea, Dr. Ioan Trăilescu (din cler). Dr. Nestor Oprean, Dr. George Popovici, Dr. Gavriil Cosma și Dr. Aurel Lazar (mireni).

d). *Comisiunea școlară*. Roman Ciorogariu, Dr. Traian Puticiu, (din cler); Dr. George Popa, Emanuil Ungușean, Augustin Boțoc și Paul Gavrilette (mireni).

e). *Comisiunea epitropească*. George Popovici, Nicolae Foxin (din cler), Mihai Veliciu, Sava Raicu, Damian Dragonescu și Dr. Ioan Suciu (mireni).

f). *Comisiunea verificatoare*. Gerasim Sîrbu (din cler) George Lazar și Virgil Tomiei (mireni).

g). *Comisiunea petiționară*. Vasile Beleş (din cler), Aurel Petrovici și Dr. Aurel Cosma (mireni).

h). *Comisiunea bugetară*. Ioan Groza, jun. (din cler). George Feier și Tit Mărgineanț (mireni).

Nr. 12. Se citește protocolul ședinței I.

Se autentică cu observarea, că în acel protocol să se publice și cuvântarea, prin care P. C. Sa părin-

tele archimandrit Ioan I. Papp, ca președinte, a deschis sesiunea actuală a Sinodului. (Vezi Nr. 1).

Nr. 13. P. C. Sa părintele archimandrit Ioan I. Papp, ca președinte aduce la cunoștința Sinodului, că deputatului, P. C. Sale archimandritului Augustin Hamsea, la cerere motivată i-a acordat un concediu pe trei zile :

Se ia la cunoștință.

Nr. 14. Presidiul prezintă cererea deputatului Ioan Oncu pentru concediu pe întreaga sesiune sinodală

Cererea nefiind motivată nu se încuviințează.

Nr. 15. Presidiul prezintă rugarea lui Dr. Florian Duma, prin care acesta susțernându-și credenționalul abzice de mandatul său la Sinodul eparchial :

Se transpune comisiunei verificătoare.

Nr. 16. Plânsoarea mai multor credincioși din Semlac în cauza alegerii de deputat sinodal în cercul Aradului

Se transpune comisiunei verificătoare.

Nr. 17. Rugarea deputatului Paul Fășie pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii sinodale,

Se transpune comisiunei verificătoare.

Nr. 18. Presidiul prezintă următoarele esibite :

- 1) Raportul Consistorului plenar din Arad.
- 2) Raportul Consistorului plenar din Oradea-Mare.
- 3) Raportul delegațiunei congresuale pentru despărțirea ierarchică.

4) Raportul senatului epitropesc din Arad asupra proiectului de Regulament al afacerilor epitropești.

5) Memoriul preoțimei din Halmagiu asupra instrucțiunii desub Nr. 8591/1901 referitoare la afacerile epitropești din parochii.

6) Reprezențația dlui Nicolae Proștean, avocat în Lugoj, pentru aplanarea cauzei sale privitoare la fundațiunea Teodor Papp :

Se transpun comisiunei organizătoare.

7) Raportul senatului strîns bisericesc din Arad.

8) Raportul senatului strîns bisericesc din Oradea-Mare.

9) Rugarea comitetului parochial din Chișoda, în cauza alegerii de paroch și a denumirii unui comisar la aceasta alegere.

Se transpun comisiunei bisericești.

10) Raportul senatului școlar din Arad.

11) Raportul senatului școlar din Oradea-Mare.

Se transpun comisiunei școlare.

12) Raportul senatului epitropesc din Arad.

13) Raportul senatului epitropesc din Oradea-Mare.

14) Raportul senatului epitropesc din Arad în afacerea reasigurărilor.

15) Socoata fundațiunei Zacharia Mioc și soția.

16) Socoata fundațiunei George Lazar și soția Hermina.

17) Socoata fundațiunei Teodor Oancea.

18) Proiectul de budget al Consistorului din Oradea-Mare pe 1903.

19) Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre toate venitele și erogațiunile sale pe anul 1902.

20) Raportul senatului bisericesc din Oradea-Mare despre administrarea tacselor fondului preoțesc din anul 1902.

21) Socoata Consistorului din Arad despre venitele și erogațiunile sale din anul 1902.

22) Proiectul de budget al Consistorului din Arad pe 1903.

23) Actele referitoare la reasigurări cu societatea Adria.

24) Raportul Consistorului din Arad asupra restanțelor și pretensiunilor fondului general.

25) Proiectul de Regulament al senatului epitropesc din Arad asupra afacerilor interne ale senatului epitropesc.

26) Socoata alumneului din Timișoara pe 1902.

Se transpun comisiunei epitropești.

27) Raportul presidiului Consistorial din Arad, asupra cererei comitetului parochial din Arad, de a i-se încuviința colectă pentru repararea bisericei catedrale, precum și pentru un ajutor din fondurile diecesane spre acest scop.

28) Cererea Lucreției Catone născ. Plopu pentru urcarea ajutorului orfanei sale Delia dela 60 la 200 cor.

29) Cererea mai multor locuitori din Pântocota, pentru-ca grădina și sesiunea dela parochia redusă să se cedeze spre folosință comunei bisericești.

30) Cererea comitetului par. din Mocirla pentru un ajutor de 800 cor. spre a zidi turnul bisericeii.

31) Cererea comitetului parochial din Petriș, ca să i-se dea un ajutor oare-care pentru edificarea școalei confesionale.

32) Cererea comitetului parochial din Petigd pentru descrierea sumei de 220 cor. 98 fil. restanță în contribuție eparchială.

33) Cererea mai multor credincioși din B.-Comloș, ca Sinodul să intervină pe lângă Consistorul din Arad, ca acesta să asculte și să satisfacă rugările și arătările juste ale poporului din aceea localitate.

34) Rugarea lui P e t r u B.-B a i c u, preot în comuna B â i ț a, pentru a i-se întregi ajutorul de stat dela 250 coroane la 600 coroane.

35) Rugarea comitetului parochial din comuna Jadani pentru acordarea unui ajutor anual de 200 cor. la susținerea școalei confesionale.

36) Rugarea învățătorului Vasilie Sala din Văscău, pentru ajutor de 200 cor.

37) Rugarea comitetului parochial din Sirbi (Nagy-Totfalu), pentru-ca restanța acelei comune bisericești față de fondurile diecesane să se descrie.

38) Rugarea comitetului parochial din Ignești, pentru-ca suma de 118 cor., cu care datorează în contribuția de 4 fileri, să se descrie:

Se transpun comisiunei petiționare.

Nr. 19. Presidiul aduce la cunoștință Sinodului, că în conformitate cu usul și cu hotărârile sinodale anterioare, precum și pentru a ușura activitatea comisiunei epitro-

pești, a convocat comisiunea epitropească aleasă în periodul trecut cu câteva zile mai înainte pentru a studia rapoartele senatului epitropesc:

Se ia la cunoștință aprobătoare.

Ne mai fiind alte obiecte la ordinea zilei, anunțându-se proxima ședință pe 15/28 Aprilie a. c. la orele 9 a. m., când va urma la ordinea zilei referada comisiunii verificătoare, — ședința de-acum se ridică la orele 12¹/₄ p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a III-a, ținută în 15/28 Aprilie, 1903.

Ioan I. Papp, m. p.   *Dr. Valerie Mezin*, m. p.
archimandrit-președinte   notar.

Ședința III.

a ținut la 15/28 Aprilie 1903, la orele 9 a. m.

Președinte: P. C. Sa părintele archimandrit Ioan I. Papp; notar: *Dr. Ioan Papp*.

Nr. 20. Se cetește protocolul ședinței a II-a și:

se verifică.

Nr. 21. Deputatul din cler Roman Ciorogariu, ales și verificat fiind în două cercuri, anume în cercul electoral Arad și cel din Giula, renunță la mandatul din Giula.

Se ia la cunoștință și se ordonează alegere nouă a deputat preoțesc pentru cercul electoral Giula.

Nr. 22. Urmează la ordinea zilei raportul comisiei verificătoare. Raportor George Lazar.

Referitor la alegerea deputaților mireni ai cercului electoral Arad, Dr. Sever Ispravnic și Aurel Petrovici, comisia propune, ca aceștia să fie verificați, eară cererea din protestele înaintate contra acestei alegeri, de a se face investigație în cauză, să nu se încuviințeze.

Față de această propunere deputatul Emanuil Ungurean face contrapropunere, ca să se ordoneze cercetare cu privire la gravaminele aduse în proteste și până la terminarea acestei cercetări să se suspende verificarea deputaților de sub întrebare.

Deputatul Dr. Ioan Suci face propunerea, ca deputații Dr. S. Ispravnic și A. Petrovici să fie verificați, dar pentru constatarea eventualelor abuzuri săvârșite cu ocaziunea alegerilor din chestiune, să fie îndrumat Consistorul, a introduce cercetare, având a raporta despre rezultat la proxima sesiune sinodală.

După o desbatere mai îndelungată, la care au luat parte deputații Dr. Aurel Halic, Dr. Iosif Gallu, Voicu Hamsea, Mihail Veliciu, Dr. Nicolae Oncu, Virgil Tomici, Vasile Mangra, Dr. Nestor Oprean, Nicolae Zigre și Dr. Aurel Cosma,

Sinodul cu 29 contra 17 voturi verifică alegerea deputaților mireni Dr. Sever Ispravnic și Aurel Petroviciu din cercul electoral Arad, ear pentru constatarea eventualelor abuzuri, săvârșite cu ocaziunea acestei alegeri, se avisează Consistorul a introduce cercetare, având a raporta despre rezultat la proxima sesiune sinodală.

Nr. 23. La propunerea aceleiași comisiuni verificatoare :

Sinodul verifică alegerea deputatului mirean Tit Mărgineanțu din cercul electoral Vinga, ear verificarea

deputatului mirean Vincentiu Babeș se ține în suspens neprezentându-și încă credenționalul. Totodată arătarea oficiului parochial din Fibiș, despre pretinsele irregularități comise în acea comună cu ocasiunea alegerii deputaților sinodali, se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 24. La propunerea aceleeași comisiuni verificătoare

se verifică alegerea deputatului din cler Paul Miulescu în cercul electoral B.-Comloș.

Nr. 25. La propunerea aceleeași comisiuni verificătoare

se verifică alegerea deputatului din cler Constantin Gurbanu din cercul electoral Boroșineu, ear' peste petitul preotului V. Bălan contra alegerii aceluiași deputat, se trece la ordinea zilei.

Nr. 26. La propunerea aceleeași comisiuni verificătoare

se verifică deputații mireni Emanuil Ungurian și Dr. Aurel Cosma din cercul Timișoara, ear' protestele intrate, ca nebasate, nu se iau în considerare.

Nr. 27. Deputatul Emanuil Ungurean fiind ales și verificat în cercurile electorale Timișoara și Vașcău, renunță la mandatul obținut la Vașcău.

Se ia la cunoștință și se ordonează alegere nouă în cercul Vașcău.

Fiind timpul înaintat, după-ce proxima ședință se anunță pe azi după amiazi la orele 4, când la ordinea zilei va urma raportul comisiunii școlare, ședința a III-a se ridică la orele 12³/₄ p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a V-a ținută în 16/29 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp
archimandrit-președinte.

Dr. Ioan Papp
notar.

Ședința IV.

S'a ținut la 15/28 Aprilie 1903, oarele 4 p. m.

Președinte: P. C. Sa părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Ioan Costa.*

Nr. 28. Presidiul prezintă Sinodului următoarele petiții:

a) a văduvei învătătoare Sofia Ispas din Feneriș pentru un ajutor de 200 cor.

b) a comunei bis. din Dragoteni pentru încuviințarea unei colecte în diecesă și un ajutor de 600 coroane pentru a-și zidi o biserică.

c) a comitetului par. din Vălcani, pentru un oare-care ajutor spre a-și putea zidi și susține o școală.

d) a comitetului par. din Vălcani pentru a se da un administrator par. în locul destituitului paroch-capelan Stefan Oprean.

Se transpun comisiei petiționare.

Nr. 29. La ordinea zilei urmează raportul comisiei școlare. Raportorul comisiei Dr. George Popa citește raportul Senatului școlar dela Consistorul din Arad și cel al Senatului școlar din Oradea-Mare.

Rapoartele aceste ale Senatelor școlare din Arad și Oradea-Mare,

în general Sinodul le ia la cunoștință.

Nr. 30. În afacerea situației grave materiale, în care se află o parte însemnată a școlilor noastre confesionale din diecesa Aradului la propunerea deputatului Vasile Goldiș:

Sinodul decide a ține o ședință conferențială.

Nr. 31. Institutului de credit și economii „Victoria“ din Arad pentru ajutorul de 500 cor. dat ca fundațiune pentru ajutorarea elevilor dela seminarul diecesan și alte 500 cor. pentru alumneul gr.-or. român din Beiuș, precum și institutului de credit și economii »Murășanul« din M.-Radna pentru dăruirile făcute alumneului din Arad în suma de 50 cor. și școalei de fete în suma de 20 cor.

Sinodul le exprimă mulțămintă protocolară.

Nr. 32. In chestiunea salarelor învățăto-rești :

Pentru incassarea cât mai regulată a acelor salarii Sinodul dispune, ca oficiile parochiale din întreaga eparchie sub răspundere să fie îndrumate, ca după primirea preliminarului aprobat prin Consistor, în termen de 15 zile să facă aruncul cultural și după aprobarea lui din partea comitetului și Sinodului parochial să-l prezenteze oficiului protopresbiteral spre vidimare, ear' oficiile protopresbiterale sunt avisate, ca la arătarea oficiului parochial despre neincasarea aruncului cultural, să înainteze deadreptul din partea sa conspectul restanțelor spre incasare forurilor administrative. La toate lucrările acestea învățătorii confesionali sunt obligați a da ajutor oficiilor parochiale.

Nr. 33. De oare-ce datele statistice referitoare la elevii gr.-or. români dela școalele străine de pe teritorul Consistorului din Arad par a fi necomplete :

Sinodul invită Consistorul din Arad, ca pe viitor aceste date statistice să le ceară atât dela oficiile parochiale, cât și dela caticheși.

Nr. 34. In chestiunea catechisării elevilor gr.-or. români dela școalele străine de pe teritorul Consistorului aradan :

Se aviseaza Consistorul a esercita o controlă strictă asupra catechisărilor de sub întrebare, ear' retribuți-

nea satorită prin Consistor pentru caticheți să fie lievidată numai după-ce Consistorul se va fi convins despre împlinirea corectă a datorinței împreunate cu oficiul de catichet a respectivilor.

Nr. 35. Referitor la școala confesională superioară de fete din Arad :

Consistorul este îndrumat a presenta Sinodului eparchial în sesiunea sa viitoare un raport amănunțit asupra acestei școale dimpreună cu un plan și propuneri positive privitoare la caracterul și felul școalei de sub întrebare, precum și asupra mijloacelor, prin cari s'ar putea asigura existența mai departe aci.

Nr. 36. În cestiunea alumneului gr.-or. român din Timișoara :

Sinodul dispune, ca cu finea anului școlar 1902/3 să fie sistate ajutoarele nouă și să se susțină, numai cele date până acum, eară Consistorul din Arad este îndrumat, ca la proesima sesiune sinodală să presinte o propunere motivată pentru înființarea unui internat în Timișoara.

Fiind timpul înaintat, după-ce proxima ședință se anunță pe Mercuri 16/29 Aprilie a. c. la orele 10 a. m. având să-i premeargă ședința conferențială la orele 9 a. m., ședința de acum se ridică la oarele 8¹/₂ seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința IV. ținută la 16/29 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp,
archimandrit-președinte.

Ioan Costa,
notar

Ședința V.

S'a ținut în 16/29 Aprilie 1903, la 10¹/₂ ore a. m.

Președinte: P. C. Sa Părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Ioan Georgia.*

Nr. 37. Presidiul presintă următoarele esibite:

a) Rugarea comunei bisericesti Gros, pentru ajutor în scopul edificării școalei confesionale ;

b) Rugarea preotului Teodor Teaha din Câmp, spre a fi absolvat de plătirea taxei seminariale pentru întreținerea fiului seu, restanță pe 2 ani ;

c) Rugarea com. par. din Colești (protopresbiteratul Vașcău) pentru descrierea restanței de 38 cor. 18 fil., în contribuirea de 4 fil. de suflet ;

d) Rugarea com. par. din Beliu, ca să se acoarde un ajutor anual permanent de 100 cor., din fondul diecesan, pentru școala confesională de acolo ;

și e) Rugarea sinodului par. din Dumbrăvani, pentru un ajutor de 350 cor.

Să transpun comisiunei petiționare.

Nr. 38. Să cetește protocolul ședinței a III-a și
să verifice.

Nr. 39. Presidiul presintă cererea de concediu a deputatului Ioan Papp, din cauza morbului, pe întreaga durată a sesiunii sinodale.

Concediul cerut se acoardă.

Nr. 40. Deputatul Dr. Aurel Halic adresează următoarea interpelare:

»Are Inaltul presidiu cunoștință, că președintele consistorului din Oradea-mare a tras la răspundere pe deputații preotești din părțile Bihorului pentru esercitarea dreptului lor de deputați sinodali în ședința a II-a estraordinară a

sinodului din 1902, ținută la 20 Octombrie și prin aceasta s'a atacat imunitatea deputaților sinodali?

Dacă nu are, îl rog să binevoiască a se informa în cauză, a desaproba acest fapt și a se îngriji, ca în viitor asemenea cazuri să nu obvină.»

La această interpelare presidiul în sensul §-lui 66 din Reg. pentru afacerile interne ale Sinodului își rezervă dreptul de a da răspuns în decurs de 48 oare.

Nr. 41. Urmează la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii școlare, care prin raportorul seu Dr. George Popa, cu privire la punctul din raportul senatului școlar din Arad, în care se raportează, că 31 comune, cu școale populare confesionale, nu sunt în stare să asigure învățătorului salariul minimal de 600 cor., propune, ear Sinodul:

avisează Ven. Consistor: că *a)*, acele comune bis., cari sunt în apropierea geografică permisă de lege să se asocieze la susținerea unei școli comune; *b)* în comunele depărtate una de alta, să ceară a îmbia oficiul preoțesc cu cel învățătoresc; și în fine *c)*, să recurgă consistorul, din cas în cas, la resursele posibile pentru delăturarea acestui rău, pe lângă susținerea caracterului confesional al școalei și a autonomiei bisericeii.

Nr. 42. Partea ultimă a raportului școlar dela consistorul arădan, referitoare la visitarea școalelor prin inspectorii concernenți, la propunerea comisiunii:

Sinodul o ia la cunoștință.

Nr. 43. Urmează la ordinea zilei raportul senatului școlar din Oradea-mare, care la propunerea comisiunii:

se ia la cunoștință în general și în special.

Nr. 44. Cu privire la partea raportului senatului școlar din Oradea-mare, referitoare la inspecțiunea școlară, la propunerea comisiunei, sinodul

aproabă procedura Consistorului din Oradea-mare față de toate organele chemate a controla și supraveghia mersul învățământului, în aplicarea măsurilor disciplinare, în interesul ameliorării instrucțiunei populare, avisându-l ca despre rezultat să facă raport în proxima sesiune sinodală.

Nr. 45. La partea raportului școlar din Oradea-mare referitoare la provederea școalelor cu învățători, considerând, că școlile rămân fără de învățători și acolo unde salariul corespunde legii și considerând, că diecesa numai pentru sine poate crește învățători pe spesele sale, sinodul la propunerea comisiunei școlare :

avisează ambele Consistoare, ca în alumneul pedagogic numai pe acei elevi să-i primească gratuit, cari împreună cu părinții lor se deobligă în scris, că pentru fiecare an ținut gratuit are să servească ca învățător 2 ani în acel post, care-i va fi designat de consistoare, altcum vor fi îndatorați a restitui diecesei, pentru fiecare an ținut gratuit — suma de 200 cor.

Nr. 46. Urmează la ordinea zilei continuarea raportului comisiunei verificătoare, care în considerare, că protocoalele despre alegerea deputaților mireni din cercul electoral al Chisețului din toate comunele, sunt în ordine, procedura colegiului de scrutiniu e neescepționabilă, prin raportorul George Lazar propune, ear Sinodul :

verifică pe deputații Dr. Iosif Gallu și Damian Dragonescu.

Nr. 47. Același raportor, referitor la alegerea deputatului clerical din cercul Peșteșului

neafând motivat protestul însinuat de Teodor Filip, propune, ear :

Sinodul verifică pe alesul deputat Andreiu Horvath.

Nr. 48. Același raportor cu privire la alegerea deputaților mireni din cercul Peștesului, considerând, că actele electorale sunt în ordine, propune :

ear' Sinodul respinge protestul nemotivat și înaintat de aspirantul rămas în minoritate și verifică pe deputatul Paul Fășie.

Nr. 49. Același raportor propune, ear' Sinodul :

luând în considerare și voturile date în parochiile Beba-veche și Iancabid verifică pe deputații mireni Dr. Nestor Oprean și Dr. Valerie Mezin, aleși în cercul B.-Comloșului.

Nr. 50. Urmează la ordinea zilei referada comisiei organizatoare. Raportorul Petru Truța cetește raportul Consistorului plenar din Arad, care:

Se ia la cunoștință în general.

Nr. 51. La desbaterea specială a acestui raport, punctele II, III, IV, V, VII și X la propunerea comisiei :

Sinodul le ia la cunoștință.

Nr. 52. Punctul I al raportului Consistorului plenar, despre alegerea de Episcop, efectuată la 30 Ianuarie 1903, care a obținut și înalta aprobare din partea Majestații Sale Prea grațiosul nostru Impărat și Rege apostolic, comisiunea propune, ear'

Sinodul, actul de prea înaltă întărire și depunere a jurământului, îl ia la cunoștință și așteptând grabnica chirotonire și instalarea fericită a nou alesului

Episcop al Eparchiei noastre, Ioan I. Papp, îi urează viață îndelungată și muncă rodnică pentru binele bisericii.

Nr. 53. La punctul VI referitor la proiectul de Regulament al afacerilor interne consistoriale, având în vedere, că Consistorul din Oradea-Mare a făcut și prezentat proiectul său de Regulament, la propunerea comisiunii :

Sinodul avisează Consistorul din Arad să facă și din partea sa aceasta lucrare, prezentând apoi ambele proiecte unei comisiuni sinodale constătoare din 6 membrii, a cărei alegere se decretează, având aceasta comisiune sub presidiul Episcopului a lua în desbatere ambele proiecte și pe baza acestora și a propriei sale lucrări, a prezenta la proxima sesiune sinodală proiectul de Regulament în aceasta materie pentru decidera finală.

Nr. 54. În nex cu conclusul precedent, în comisiunea sinodală, la propunerea raportorului :

Sinodul alege pe deputații :

1. Vasilie Mangra ;
  2. George Popovici, protopresbiter.
  3. Dr. Nicolae Oncu ;
  4. Vasilie Goldiș ;
  5. Dr. Ioan Suciu
- și 6. Petru Truția.

Nr. 55. Cu privire la p. VIII din raportul Consistorului plenar la propunerea comisiunii, Sinodul

aproabă votul uniform al Senatului școlar și al Consistorului plenar din Arad, prin care profesorul catichet din Timișoara, Alexandru Mihața, s'a decretat de definitiv în postul său, cu îndreptățirea la fondul de pensie în sensul dispozițiilor din Regulamentul fondului de pensie.

Nr. 56. Referitor la activitatea oficiilor protopresbiterale de sub districtul Consistorului ara-

dan, cuprinsă în punct IX al raportului, la propunerea comisiunii :

Sinodul își exprimă regretele sale pentru stagnarea activității corporațiilor protopresbiterale din tractele Chișineu și Belinț și avisează Consistorul concernent, să iee toate măsurile cuvenite pentru funcționarea regulată pe viitor a acestor corporațiuni.

Totodată Sinodul luând act cu plăcere de ameliorarea încasărilor, reține Consistorul din Arad a lua toți pașii posibili și necesari pentru încasarea regulată și integrală a tuturor taxelor și diferitelor contribuiri eparchiale și în special a restanțelor, având a arăta la proxima sesiune rezultatul demersurilor sale, punând totodată în comparație cifrele de încasare cu încasările efective și în special ceea-ce privește contribuiriile de 4 fil. de suflet.

Nr. 57. Același raport citește raportul Consistorului plenar din Oradea-mare, care :

în general se ia la cunoștință.

Nr. 58. În desbaterea specială a acestui raport, punctele I, II, și III, la propunerea comisiunii

Sinodul le ia la cunoștință.

Nr. 59. La punctul IV privitor la activitatea organelor și oficiilor protopresbiterale din districtul consistorului orădan, la propunerea comisiunii :

Sinodul cu plăcere ia la cunoștință rezultatele produse din partea oficiilor protopresbiterale, la încasarea diferitelor taxe și contribuiri eparchiale și invită pe Consistorul din Oradea-mare a stăruî și pe viitor, ca toate aceste taxe și contribuiri să între și să se încaseze integralmente.

Nr. 60. În nex cu punctul V al raportului consistorului plenar, expirând mandatul de 3 ani al asesoriilor consistoriali dela senatele

școlare și epitropești dela ambele consistoare, pe baza dispozițiilor Statutului-Organic, comisiunea propune, ear sinodul :

enunță punerea la ordinea zilei în decursul acestei sesiuni a alegerii asesorilor consistoriali ordinari și onorari dela senatele școlare și epitropești dela ambele consistoare, precum și îndeplinirea posturilor de asesori ordinari și onorari devenite vacante la senatele strîns bisericești ale ambelor consistoare.

Nr. 61. La punctul VI al raportului Consistorului plenar din Oradea-mare, comisiunea propune, ear

Sinodul și de astădată cu viuă plăcere ia act de visitațiunile canonice ale Prea Cuvioșiei Sale dlui Vasilie Mangra, vicar episcopesc și totodată, pentru zelul și îngrijirile sale de binele bisericii și așezămintele ei îi exprimă stima și recunoștința sa.

Timpul fiind înaintat, după ce proxima ședință se anunță pe azi la 4 ore p. m., când va urma la ordinea zilei referada comisiunii bisericești, ședința de acum se ridică la oarele 12¹/₂ d. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a VII-a a sinodului eparchial ținută la 17/30 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp,

Arhimandrit-președinte.

Ioan Georgia,

notar.

Ședința VI.

S'a ținut la 16/29 Aprilie 1903 oarele 4 d. m.

Președinte: P. C. Sa părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Andreiu Horvath.*

Nr. 62. Președintele prezintă rugarea în-
vățătorului din Șiad Ambrosiu Groza pentru un
ajutor anual:

Să predă comisiunei petiționare.

Nr. 63. Urmează referada comisiunii bi-
sericești prin raportorul Dr. Ioan Trailescu, care
cește raportul Consistorului arădan ca senat
strîns bisericesc despre activitatea sa din anul
1902 și-l recomandă a se lua în general la cu-
noștință și de basă la desbatere specială:

Sinodul în general ia la cunoștință raportul.

Nr. 64. Se procede la desbaterea specială
a raportului și p. I, — p. II lit. a c, — p. IX,
X, și XI, la propunerea comisiunei:

Sinodul și în special le ia la cunoștință.

Nr. 65. La p. II lit. b, din raportul sena-
tului strîns bisericesc din Arad referitor la con-
grua capelanilor:

se avisează Consistorul, ca în conțelegere cu cele-
alte consistorii pe calea metropoliei să esopereze în-
părtășirea tuturor capelanilor din întregirea dotațiunei
preotești.

Nr. 66. La p. III. din acelaș raport referi-
lor la parochia din H. M. Vásárhely:

Sinodul aprobă procedura Consistorului, și-l în-
drumă a interveni prin Măritul Congres la Inaltul Gu-
vern pentru arangiarea definitivă a acestei afaceri.

Nr. 67. P. IV. din acelaș raport referitor la parochia din Szentes ; p. V. referitor la cvalificațiunea clerului, p. VI. referitor la sectele religioare, p. VII. referitor la căsătoriile contractate numai înaintea stării civile, p. VIII. referitor la conviețuirile nelegiuite :

Sinodul le ia în special la cunoștință și invită Consistorul să execute conclusele Sinodului eparchial Nr. 91 și 108 din 1902.

Nr. 68. În legătură cu cele espuse și constatate în raportul senatului strîns bisericesc din Arad despre mersul afacerilor curat bisericești în anul 1902 :

Ambele Consistoare sunt provocate a-și lua pe calea organelor subalterne informațiuni despre efectul, ce-l au mișcările sectare și cele socialiste asupra cercetării bisericeii din partea credincioșilor noștri.

Nr. 69. Raportul senatului strîns bisericesc al consistorului din Oradea-Mare :

Sinodul îl ia în general și în special la cunoștință cu observarea, că toate conclusele aduse asupra raportului senatului bisericesc din Arad sunt obligătoare în partea cuvenită și pentru Consistorul din Oradea-Mare.

Nr. 70. Rugarea mai multor credincioși din Chișoda referitoare la îndeplinirea parochiei lor și denumirea unui comisar consistorial în acest scop :

Se transpune Consistorului concernent pentru rezolvare competentă.

Nr. 71. Urmează referada comisiunei epitropești prin raportorul Dr. Ioan Suci, și la propunerea acestuia raportul senatului epitropesc al Consistorului din Arad despre activitatea sa din anul 1902 :

Sinodul în general îl ia la cunoștință.

Nr. 72. În cestiunea dărilor după pământurile beneficiate de preoți și învățători :

Consistorul este îndrumat a continua cu toată rigoarea executarea concludului sinodal de sub Nr. 14 din anul 1902.

Nr. 73. Referitor la rațiociniile și preliminările bisericesti, culturale și fundamentale :

Consistorul este îndrumat să ia cele mai stricte măsuri coercitive, ca toate rațiociniile și preliminările să intre la timp și să se îngrijească, că unde se observă neglijență, să se esmită exactorul diecesan pe spesele organelor neglijente, având Consistorul pe viitor a prezenta Sinodului o evidență clară și despre comunele, cari sunt în restanță cu subșternerea rațiociniilor și preliminarilor.

Nr. 74. Referitor la fondurile de bucate din parochii :

Consistorul este invitat să aibă o deosebită controlă asupra administrării acestor fonduri, îngrijindu-se cu toată rigoarea, ca acele să nu devieze dela menirea lor binefăcătoare.

Nr. 75. Cererea Consistorului aradan de a se încuviința ștergerea pretensiunilor neincassabile ale fondurilor și fundațiilor diecesane,

să încuviințeaza și să decida ștergerea pretensiunilor neincassabile cuprinse în conspect în suma de cor. 15883.47 cu] adausul, ca în viitor Consistorul la caz de ștergere să cerceteze cu toată rigoarea și să constate, că nu poartă vina oare un organ parochial, protopresbiteral sau chiar diecesan din al cărui neglijență au devenit neincassabile acele pretensiuni ; având a raporta despre aceasta Sinodului eparhial în nex cu raportul.

Nr. 76. Urmează raportul comisiunii despre socoșile Consistorului din Arad, pe anul 1902, și în nex cu acest raport referitor la contribuțiile eparchiale :

este invitat Consistorul să ia toate măsurile necesare coercitive față de organele neglijente și a proceda cu toată rigoarea la încasarea acestor contribuiri.

Timpul fiind înaintat, după ce proxima ședință se anunță pe mâne-zi în 17/30 Aprilie la orele 9 a. m., când la ordinea zilei va urma continuarea referadei comisiunii epitropești, ședința de acum se ridică la orele 8¹/₂ seara.

Acest protocol s'a citit și verificat în ședința a VIII-a a Sinodului eparchial ținută la 17/30 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp,

Archimandrit-președinte.

Andrei Hovvath,

notar.

Ședința VII.

S'a ținut în 17/30 Aprilie 1903, la 9 oare a. m.

Președinte: P. C. Sa Părintele Archimandrit *Ioan I. Papp.*

Notar: *Dr. Valerie Mezin.*

Nr. 77. Se citește protocolul ședinței a IV-a și se verifică.

Nr. 78. Se citește protocolul ședinței a V-a și se verifică.

Nr. 79. Presidiul prezintă rugarea mai multor credincioși din Suplac, protopopiatul Belliu, pentru un împrumut de 400 cor.

se predă comisiunei petiționare.

Nr. 80. Presidiul prezintă credenționalul deputatului mirean Babeș.

Se dă comisiunii verificătoare.

Nr. 81. Deputatul Ioan Russu Șirianu adresează presidiului următoarea interpelare :

»Considerând, că §. 66 din Statutul Organic zice : »Mănăstirea este locuința acelor persoane bisericesti, cari sunt întrunite canoniceste prin vot solemn de a-și petrece viața în toată înfrinarea, sërăcia și obediënța. Considerând, că §. 80 din Stat. Organic glăsuește, că datorințele prepositului mănăstirei sunt următoarele : 1) A se ținea strîns de obligamintele generale monachali și a nisui, ca nici monachii să nu-și piardă dinaintea ochilor acele obligamente generale monachale ; prin urmare prepositul trebuie să fie esemplu viu de viață corectă monachală în toate privințele.

2) A fi bisericos, va să zică a nu se retrage dela frecventarea regulată și acurată a serviciului d-zeesc.

3) A priveghia, ca serviciul d-zeesc să se împlinească totdeauna după tipic, eară cântarea și cetirea să fie evlavioasă și edificătoare.

4) A nisui, ca întreg personalul mănăstiresc să cerceteze serviciul d-zeesc, să nu-l ocupe pe acela cu altfel de lucru.

5) A lua parte la prânz și cină cu ceilalți și numai în casuri de tot estraordinare a se abate dela aceasta regulă.

6) A dispune, ca să se sitească viața sfinților sau alt prolog, precum o prescrie aceea tipicul.

7) A nu absenta din mănăstire fără cauză îndestulitoare, nici a lăsa ca frații fără știrea și binecuvântarea lui să meargă undeva din mănăstire.

8) A se perfecționa în științe și cunoștințe canonice, dogmatice și biserico-istorice.

9) A nisui, ca și frații să se perfecționeze în științele bisericești, în cântări și în cunoștința vieții sfinților.

10) A fi conștiențios în averea mănăstirească și a dispune, ca cel mai apt dintre ieromonachi să se pună de econom.

11) A ținea adese-ori cu frații esortațiuni pentru cultura și disciplinarea lor și pentru îndreptarea moravurilor unuia sau altuia dintre frați :

Considerând că Prea Cuviosul preposit al mănăstirii H.-Bodrog dela 1 Ianuarie 1902 și până mai zilele trecute a avut locuința în Arad, Budapesta și Sibiu, ba și pe la sate ;

Considerând, că ast-fel n'a respectat nici unul dintre ș-ele Statutului Organic privitor la viața monachală și astfel e departe de a servi ca exemplu viu de viață corectă monachală în toate privințele,

Interpelez pe Veneratul presidiu :

1) Are cunoștință despre aceste abateri canonice ale prepositului Augustin Hamsea ?

2) Dacă a dispus vre-o cercetare disciplinară ?

3) Ori este dispus a face, ca cel puțin în viitor să îndrume la corectă viață monachală pe suslăudatul preposit ?

La această interpelare presidiul în sensul §-lui 66 din Regulamentul pentru afacerile interne își rezervă dreptul de a da răspuns în decurs de 48 oare.

Nr. 82. D-nul deputat George Popoviciu propune și Sinodul :

Îndrumă Consistorul de a întreprinde la locurile competente pentru a esopera tuturor organelor bisericești noastre portul liber postal atât la corespondențele recomandate, cât și la epistolele oficiale considerate de pachet.

Nr. 83. Urmează la {ordinea zilei continuarea referadei comisiunii epitropești, prin raportorul Dr. Ioan Suciu cu privire la taxele de 1 coroană dela cununii ; comisiunea propune, car' :

Sinodul decide a se lua spre știre cu adausul, că acea taxă să se încaseze cu toată rigoarea.

Nr. 84. Referitor la folosirea budgetului din anul 1902, conspectul comparativ prezentat de Consistor :

Se ia spre știre cu adausul, că întru a încungiura petrecerea budgetului pe viitor, Consistorul se avisează a purta și a prezenta socoțile internatului seminarial, ale alumnecilor și ale școalei de fete separat și a se conforma Concluzului 29 din 1902, prin care s'a dispus, că directorii acestor internate au a purta socoțile acestor instituțiuni făcute pe anul școlar.

Nr. 85. Starea fondurilor diecesane în anul 1902 se prezintă în chipul următor și anume :

I. Fondul instruct al episcopiei aradane :

Starea cu finea anului 1901.	8241·28	cor.
Venitele anului 1902	193·96	”
la olaltă :	8435·24	”
Spesele anului 1902	274·15	”
Starea la finea anului 1902	8161·09	”

II. Fondul seminarial.

Starea cu finea anului 1901.	73897·34	„
Venitele anului 1902	21065·34	„
	La olaltă :	94962·68
		„
Eșitele anului 1902.	20545·01	„
		„
Starea la finea anului 1902	74417·67	„

Se aproabă cu observarea, că despre speșele seminariștilor să se poarte și presinte socoată separată, conform concludului Nr. 79, fără ca tacșele de întreținere să se confunde cu venitul și speșele fondului seminarial.

III. Fondul ajutoarelor școlare învățătorești.

Starea cu finea anului 1901	93839·78	cor.
Venitele anului 1902	4618·89	„
	La olaltă :	98458·67
		„
Speșele anului 1902	4142·41	„
		„
Starea la finea anului 1902	94316·26	„

IV. Fundațiunea capelei din Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1901	590·84	„
Venitele anului 1902	29·87	„
	La olaltă :	620·71
		„

Eșite nu sunt.

Starea la finea anului 1902	620·71	„
---------------------------------------	--------	---

V. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1901	1735·36	„
Venitele anului 1902	87·82	„
	La olaltă :	1823·18
		„

Speșele anului 1902

Starea la finea anului 1902	1823·18	„
---------------------------------------	---------	---

VI. Fondul sinodal-congresual.

Starea cu finea anului 1901	22873·25	„
Venitele anului 1902	1507·03	„
La olaltă :	24380·28	„
Spesele anului 1902	191·90	„
Starea la finea anului 1902	24188·38	„

VII. Fundațiunea »Patriciu Popescu.«

Starea cu finea anului 1901	1277·17	„
Venitele anului 1902	64·49	„
La olaltă :	1341·66	„
Spesele anului 1902	125·96	„
Starea la finea anului 1902	1215·70	„

VIII. Fundațiunea Poporicu Paffy.

Starea cu finea anului 1901	31466·64	„
Venitele anului 1902	1905·02	„
La olaltă :	33371·66	„
Spesele anului 1902	1059·35	„
Starea la finea anului 1902	32312·31	„

IX. Fundațiunea »Contele Andreiu Forray in Soborsin.«

Starea cu finea anului 1901	2145·10	„
Venitele anului 1902	92·11	„
La olaltă :	2237·21	„
Spesele anului 1902	25·20	„
Starea la finea anului 1902	2212·01	„

X. Fundațiunea »Contele Coloman Almásy« în Kétegyháza.

Starea cu finea anului 1901	3474.35	„
Venitele anului 1902	159.96	„
La olaltă :	3634.31	„
Spesele anului 1902	172.95	„
Starea la finea anului 1902	3461.46	„

XI. Fundațiunea de stipendii »Gavriil Faur în Oradea-Mare.«

Starea cu finea anului 1901	16181.27	„
Venitele anului 1902	722.76	„
La olaltă :	16904.03	„
Spesele anului 1902	799.15	„
Starea la finea anului 1902	16104.88	„

XII. Fondul diecesan de asigurare contra focului.

Starea cu finea anului 1901	107451.37	„
Venitele anului 1902	14192.18	„
La olaltă :	121643.55	„
Spesele anului 1902	7462.14	„
Starea la finea anului	114181.41	„

XIII. Fondul pentru gimnasiul diecesan din Arad.

Starea cu finea anului 1901	19768.46	„
Venitele anului 1902	1000.68	„
La olaltă :	20769.14	„
Spesele anului 1902	95.68	„
Starea la finea anului	20673.46	„

*XIV. Fundațiunea de stipendii » Teodor Papp din
Cheches«.*

Starea cu finea anului 1901 . . .	139298·39	„
Venitele anului 1902	14232·26	„
La olaltă :	153530·65	„
Spesele anului 1902	11720·25	„
Starea la finea anului 1902 . . .	141810·42	„

*XV. Fundațiunea de stipendii » Ana Iorgoriciu
Ebesfalvai.«*

Starea cu finea anului 1901 . . .	13344·14	„
Venitele anului 1902	1444·19	„
La olaltă :	14788·33	„
Spesele anului 1902	1278·11	„
Starea la finea anului 1902 . . .	13510·22	„

XVI. Fundațiunea de stipendii » Elena Ghiba Birta.«

Starea cu finea anului 1901 . . .	131234·08	„
Venitele anului 1902	6744·14	„
La olaltă :	137978·22	„
Spesele anului 1902	4020·88	„
Starea la finea anului 1902 . . .	133957·34	„

*XVII. Fondul de pensii pentru funcționari și
profesori.*

Starea cu finea anului 1901 . . .	93765·52	„
Venitele anului 1902	5967·—	„
La olaltă :	99732·62	„
Spesele anului 1902	1517·57	„
Starea la finea anului 1902 . . .	98214·95	„

XVIII. Fondul bisericesc clerical.

Starea cu finea anului 1901 . . .	844002·09	„
Venitele anului 1902 . . .	53351·03	„
La olaltă :	897353·12	„
Spesele anului 1902 . . .	56707·41	„
Starea la finea anului 1902 . . .	840645·71	„

XIX. Fondul școlar preparandial și aucta școlară.

Starea cu finea anului 1901 . . .	92774·89	„
Venitele anului 1902 . . .	6929·68	„
La olaltă :	99704·57	„
Spesele anului 1902 . . .	7178·95	„
Starea la finea anului 1902 . . .	92525·62	„

XX. Fundațiunea de stipendii »Balla.«

Starea cu finea anului 1901 . . .	27514·44	„
Venitele anului 1902 . . .	1625·30	„
La olaltă :	29139·74	„
Spesele anului 1902 . . .	892 80	„
Starea la finea anului 1902 . . .	28246·94.	„

XXI. Fondul preoțesc.

Starea cu finea anului 1901 . . .	824266·96	„
Venitele anului 1902 . . .	110604·11	„
La olaltă :	934871·07	„
Spesele anului 1902 . . .	79268·27	„
Starea fondului la anul 1902 . . .	855602·80	„

XXII. Deposit la casă.

Starea cu finea anului 1901 . . .	168676·68	„
Prescriere pentru egalizarea . . .		„

supraerogatelor din anii 1899.

1900 și 1901	581·02	„
Intratele anului 1902	12361·21	„
	La olaltă : 181618·91	„
Eșitele anului 1902	27071·54	„
Starea la finea anului	154547·37	„

XXIII. Fondul comunelor mixte.

Starea cu finea anului 1901	32038·52	„
Venitele anului 1902	42—	„
	La olaltă : 32080·52	„
Spesele anului 1902	2817·20	„
Starea la finea anului 1902	29263·32	„

XXIV. Pretensiuni dubioase de sub procese comune cu diecesa Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1901	10121·68	cor.
Venitele anului 1902	153·22	„
	La olaltă : 10274·90	„
Spesele anului 1902	—	„
Starea la finea anului	10274·90	„

XXV. Fundațiunea episcopului Ioan Mețianu pentru ajutorul bisericilor sărace.

Starea cu finea anului 1901	72425·27	cor.
Din lucrările tipografiei a fost să intre în anul 1901/902	60231·56	„
	La olaltă : 132656·83	„
Eșitele anului 1902	27473·54	„
Starea la finea anului	105183·29	„

XXVI. Fundațiunea »Mitru Ungurean pe seama școlii din Timișoara-Fabric«

Starea cu finea anului 1901	— —
Venitele anului 1902	6504·54 cor.
La olaltă:	6504·54 „
Spesele anului 1902	155— „
Starea la finea anului 1902	6349·54 „

XXVII. Fundațiunea de stipendii »Episcopul Iosif Goldiș.«

Starea cu finea anului 1901	— —
Venitele anului 1902	42719·98 cor.
La olaltă:	42719·98 „
Spesele anului 1902	14342·51 „
Starea la finea anului 1902	28377·47 „

XXVIII. Fundațiunea »Faur« din Lipova.

Starea cu finea anului 1901 și totodată la finea anului 1902	3078·30 cor.
---	--------------

XXIX. Fundațiunea »George Popa« de Teiuș în Galșa.

Starea cu finea anului 1901 și totodată și la finea anului 1902	2100·94 cor.
--	--------------

Terminându-se cetirea raportului senatului epitropesc din Arad, comisiunea prin raportorul Dr. Ioan Suciu propune și Sinodul:

aprobă socoțile fondurilor înșirate mai sus.

Nr. 86. Referitor la Inventariile averilor mobile și imobile ale fondurilor și fundațiilor diecesane aflându-se ele în ordine:

Se aproabă, avisându-se Consistorul, ca pe viitor aceste inventare să fie prezentate totdeauna după supracensurare din partea Consistorului și să fie întregite cu espunerea prețului real la fie-care obiect.

Nr. 87. In afacerea contractului de reasigurare la societatea »Adria«, comisiunea propune, ear Sinodul decide:

Se avisează Consistorul din Arad să continue și în cas de a putea câștiga condiții favorabile, să finalizeze pertractările și să încheie un contract nou de reasigurare cu societatea „Adria“ pe un period de 12 ani, socotit dela încheierea primului contract neacceptat de acest Sinod, cu acea restricțiune însă, că Sinodul nu poate încuviința condițiunile propuse de societate relative la suma oferită pentru spesele de administrație și nici condițiunea de a face și a se angaja la recomandările propuse earăși de societate și în fine ca terminul de expirare a contractului să se fixeze în însuși textul contractului pe o zi hotărîtă pentru toate casurile de reasigurare.

Nr. 88. Raportul special al Consistorului din Arad cu privire la licvidarea pretensiunilor vechi ale fondului general la propunerea comisiunii:

Se ia spre știre.

Nr. 89. Budgetul consistorial din Arad la propunerea comisiunii

se primește și se stabilește, precum urmează:

Budgetul

Consistorului diecesan gr.-or. român din Arad pe 1903.

Numirea obiectului	Pe anul 1902 a fost	Pe anul 1903 Consistorul propune
A) Venite (acoperire)		
<i>Ordinare :</i>		
Ajutorul de stat	18000	17300
„ „ „ pentru catechisa- rea din Timișoara	300	300
Contribuirea de 4 fil. de suflet curentă	13000	13000
d-to restanță	8500	3000
Taxe de 1 cor dela cununii	1500	1100
60% din venitul fondului biseri- cesc clerical	25200	24833
60% din venitul fondului școlar, auctă	3500	3568
Cvota de 10% titulo spese de administrare din venitul fondu- lui preoțesc	6800	
Cvota de 10% titulo spese de ad- ministrare din venitul curat al fondurilor speciale și al fonda- țiunilor	12000	12900
Din pretensiunile vechi ale fon- dului general		1000
<i>Extraordinare:</i>		
30% estraordinar din venitul fon- dului bisericesc-clerical	12500	12416
30% estraordinar din venitul fon- dului școlar-auctă	1750	1784

Numirea obiectului.	Pe anul 1902 a fost	Pe anul 1903 Cousistorul propune
Din venitul sesiunilor reduse în- tru acoperirea parțială a retri- buțiunii protopresbiterilor . . .	10200	10200
Din diverse venituri	800	800
Spese de administrare și cvote de venit restante		1033
La oaltă :	114050	103234
B). Spesele.		
I. Senatul bisericesc.		
<i>1. Spese ordinare:</i>		
Salarul asesorului ordinar	2400	2400
Relut de cvartir asesorului ordi- nar	500	500
Adaus personal aceluia pe 5 luni	900	375
Salarul profesorului-director al in- stitutului teologic-pedagogic . . .	3000	2600
Salarile alor 2 profesori de teo- logie á 1800 coroane	6200	3600
Relut de cvartir la 3 profesori de teologie á 500 coroane	1500	1500
Salarul profesorului suplent la despărțământul teologic		800
Contribuire la budgetul mitropo- litan	300	300
Retribuțiunea protopresviterilor la 11 din districtul consistorului arădan	11000	11000
la 6 din districtul Consistorului din Oradea-Mare	6000	6000
Stipendii pentru teologi	2400	2400
Ajutoare de caritate	400	400

Numirea obiectului.	Pe anul 1902 a fost	Pe anul 1903 Consistorul propune
2. Spese extra-ordinare :		
Diurne și spese de călătorie . . .		400
Spese neprevăzute	1200	1000
De tot :	35800	33275
II. Senatul școlar.		
1. Spese ordinare.		
Salarul asesorului ordinar	2400	2400
Relut de cvartir acestuia	500	500
Salariile a 4 profesori preparan- diali	9000	10800
Relut de cvartir la 3 profesori à 500 cor.	2000	1500
Onorar propunătorului de cant și musică	1600	1600
Onorar propunătorului de cant și rituale		1200
Onorar propunătorului de igienă și medic	1200	1200
Onorar propunătorului de econo- mie	1600	
Onorar propunătorului de desemn și caligrafie		200
Salarul și viptul învățătorului la școala de praxă	600	800
Susținerea alumneelor	5000	3500
Mobilier și recvisite de învățămînt la seminar	1500	1000
Recvisite de scris la institut . . .	200	150
Simbria economului	360	360
Incălzit și luminat la institutul se- minarial	450	450
Caticheților	4600	4600

Numirea obiectului	Pe anul 1902. a fost	Pe anul 1903. Consistorul propune
Ajutor alumnului din Timișoara	1466	
Revisite economice		150
Diurne, viatic	400	1000
Ajutor excepțional internatului din Beiuș	2000	
Ajutor excepțional școalei de fete		1000
2. Spese ordinare :		
Spese neprevăzute	400	300
De tot :	35276	32710
III. Senatul epitropesc.		
1. Spese ordinare :		
Salarul asesorului ordinar	2400	2400
Relut de cvartir acestuia	500	500
Salarul secretarului consistorial	2400	2400
Adaus personal acestuia	800	800
Relut de cvartir acestuia	500	500
Salarul controlorului contabil	2400	2400
Relut de cvartir acestuia	500	500
Salarul casarului consistorial	2000	2000
Relut de cvartir acestuia	500	500
Salarul archivarului consistorial	1600	1600
Relut de cvartir acestuia	400	400
Salar referentului ajutător	1600	1600
„ I-lui adjunct contabil	400	1600
„ II-lea „ „	1400	1400
Onorar fiscului consistorial	1600	1600
„ esactorului consistorial	800	800
Dotarea canceliștilor	3600	3600
Subvenție lui Ioan Moldovan	600	600
Simbria servitorului	720	720
Incălzitul și luminatul localit. con- sistoriali	600	700

Numirea obiectului.	Pe anul 1902 a fost	Pe anul 1903 Consistorul propune
Tipărituri pentru consistor	1000	1200
Recvisite de scris	500	600
Contribuțiune și ecvivalent	400	600
Tacsă de canalizare și consum de apă		600
Diurne și viatic deputaților sinodali	3000	2700
Interese după împrumuturile din diferite fonduri	2100	1500
Desplătire din capitalul de datorie	9000	16529
2. Spese extraordinare:		
Diurne și viatic deputaților congresuali		2000
Diurne și viatic la comisiuni	600	400
Spese neprevăzute	1000	1000
De tot :	42920	53749
Recapitulare.		
Senatul bisericesc	35800	33275
Senatul școlar	35276	32710
Senatul episcopesc	42920	53749
De tot :	113996	119734
Bilanț.		
A) Venitele :		103234
B) Spesele :		119734
Remâne deficit de		16500
care se va acoperi din încasarea pretensiunilor vechi a le fondului general.		

Fiind timpul înaintat, după ședința proximă se anunță pe după amiază la oarele 4, când va urma continuarea referadei comisiunii verificătoare, ședința de acum se ridică la oarele 12¹/₂ p. m.

Ioan I. Papp

archimandrit-președinte.

Dr. Valarie Mezin,

notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat de subscrisa comisiune sinodală.

Arad, la 19 Aprilie (2 Maiu) 1903.

Ioan I. Papp,

archimandrit-președinte.

Vasilie Mangra.

Dr. Nicolae Oncu.

Roman Ciorogariu.

George Lazaru.

Dr. Ioan Papp,

Petra Truția.

Dr. Ioan Suciu.

Ioan Russu-Sirianu.

Dr. Sever Ispravnic.

Vasilie Goldiș.

Ședința VIII.

S'a ținut la 17/30 Aprilie 1903, oarele 4 d. m.

Președinte: P. C. Sa părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Dr. Ioan Papp.*

Nr. 90. Se citește protocolul ședinței VI, și:
Se verifică.

Nr. 91. Se prezintă petiția comunei bisericesti Tîrnova pentru nimicirea alegerii de paroch de acolo

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 92. Președintele P. C. Sa părintele Archimandrit Ioan I. Papp în calitate de ales episcop cu privire la concludul sinodal din anul trecut de sub Nr-ul 127 punctul 4., declară, că e învoit cu arangiamentul acestui conclud, adecă ca în contul sidocsiei episcopești să i-se plătească din cassa consistorială o sumă anuală de 5000 cor., cu condiția, ca sumele, ce ar intra peste aceasta sumă din aruncul de sidocsie episcopească, să nu se resemneze fondului sidocsial, care dela 1879 nu s'a creat nici până astăzi, ci acea sumă să o poată designa pentru alt fond cu meniție culturală, rezervându-și dreptul să designeze fondul, după-ce Venerabilul Sinod se va pronunța asupra primirii acestei condițiuni.

Sinodul ia la cunoștință aprobătoare declarația P. C. Sale părintele Archimandrit Ioan I. Papp, ca episcop ales al Aradului.

Nr. 93. P. C. Sa părintele Archimandrit Ioan I. Papp declară, că sumele ce ar intra peste 5000 cor. din sidocsia episcopească le designează pentru crearea unui fond în favorul școalei noastre de fetițe din Arad:

Sinodul ia aceste enunțiațiuni cu plăcere la cunoștință.

Nr. 94. Presidiul răspunde interpelării deputatului Dr. A. Ilalic însinuate în ședința a V-a a acestei sesiuni în următoarele:

Sinodul eparchial din Arad ținut la 20 Octomvre 1902 l'am condus ca presidentul Consistorului din Arad în puterea dreptului garantat prin Statutul Organic, ca cel mai bătrân asesor ordinar din senatul strîns bisericesc. In

chestiile administrative și ca atare am fost coordonat cu presidentul Consistorului din Oradea-Mare. Despre gravaminele, ce se aduc asupra presidentului Consistorului din Oradea-Mare, Vasile Mangra, eu n'am avut și nu am cunoștința oficioasă; dar chiar dacă aș fi avut, nu eram în drept să iau vre-o dispoziție în cauză. De altcunum afacerea nu aparține Sinodului.

Interpelantul Dr. A. Halic, precum și Sinodul iau la cunoștință răspunsul presidiului.

Nr. 95. Presidiul răspunde interpelării deputatului Ioan Russu Șirianu, înscinuate în ședința VII-a a sesiunii curente, în următoarele :

Înainte de toate observ, că afacerea nu aparține la competența Ven. Sinod. Mănăstirea stă sub jurisdicțiunea episcopului cu tot personalul monachal. De altcunum tonsura de monach am primit-o dela archimandritul A. Hamsea. Naainte de alegerea mea de episcop aveam numai rangul de protosinecel, deci mai inferior decât archimandritul preposit, car' acum ca archimandrit — suntem în rang asemenea; n'am nici o cunoștință oficioasă, că ar duce o viață ne-monachală și contrară legilor mănăstirești. Știu, ca fostul episcop l-a chemat cu decret să-i ajute în conducerea afacerilor diecesane, ordinându-i să-și ia locuința stabilă în Arad pe spesele Mănăstirii; știu și aceea, că în simțul de datorință a poziției sale a cercetat mai adeseori arhivele statului pentru procurarea documentelor, cari privesc interesele bisericii noastre.

Interpelantul I. Russu Șirianu și Sinodul iau la cunoștință răspunsul presidiului.

Nr. 96. Conform ordinii de zi se confirmă raportul comisiei verificatoare. Raportează

deputatul Virgil Tomici, care în numele comisiunii propune, ear'

Sinodul verifică pe deputatul mirean Vincențiu Babeș ales în cercul electoral Vinga și-i acordă concediul cerut pe întreaga durată a sesiunii curente.

Nr. 97. Referitor la verificarea deputatului Dr. Florian Duma ales în cercul Orăzii-Mari, la propunerea deputatului Dr. Nicolae Oncu, în-susită și din partea comisiei verificatoare, după o discuție îndelungată, la care iau parte Nicolae Zigre, George Lazar, Dr. George Roxin, Ioan Russu Șirianu, Dr. N. Oprean, Gherasim Șirbu (protopopul), Vasilie Mangra, Dr. Iosif Gall, Andrei Horvath, Petru Truța, Dr. Ioan Suciu și Vasile Goldis, — Sinodul decide :

„Considerând că unul și același paroch în 2 comune ar fi deschis Sinodul electoral în una și aceeași zi și una și aceeași oră, în fiecare loc indicându-se, că înainte de acest Sinod în biserică s'a celebrat sf. Liturghie cu chemarea Duchului sfânt,

„considerând, că unul și același paroch tot în asemenea chip după afirmativa chemare a Duchului sfânt, într'o comună a deschis Sinodul electoral la oarele 11^{1/2} a. m., ear în alta comună la 4 oare p. m.

„considerând, că aceste acte electorale sunt în sine ilegale și nule; și considerând că voturile din protocoalele menționate alterează numărul total al voturilor date pentru candidatul Dr. Florian Duma, pe aceasta basă și pe temeiul §-ului 56 al Regulamentului pentru afacerile interne mandatul de deputat dat pentru Dr. Florian Duma se anulează și se ordonează alegere pentru îndeplinirea acestui loc vacant.“

Nr. 98. Urmează la ordinea zilei referada comisiei verificatoare cu privire la actul de ab-zicere a lui Dr. Florian Duma. La cererea în scris alor 14 deputați, pe basa §-ului 27 din

Regulamentul afacerilor interne se suspende publicitatea ședinței. După terminarea desbaterilor urmate în ședință secretă presidiul conform §-lui 28 din Regulamentul afacerilor interne enunță în ședință publică următorul conclus adus cu unanimitate :

„Sinodul ascultând și luând în discuțiune actul de abdicere a d-lui Dr. Florian Duma dinpreună cu toate adnexele sale, în fața cuprinsului injurios și a tendenței dintr'acest act își manifestează profunda sa stimă și reverință față de persoana P. C. Sale Părintelui Vasile Mangra, vicar episcopesc din Oradea-Mare, și totodată condamnă pornirile din acest act de abdicere, cari sunt contrare atât cu credința și enunțamentele solemne ale acestui Sinod, cât și cu intențiunile și programul Il. Sale D-lui Ioan I. Papp, nou alesul Episcop, program cuprins în devisa sa de a restitui și a face să domnească pacea și armonia în sinul bisericii și a diecesei.“

Timpu fiind înaintat, după ce proxima ședință se anunță pe mâne-zi în 18 Aprilie (1 Maiu) la oarele 9 a. m., când la ordinea zilei va urma continuarea referadei epitropești, ședința de acum se ridică la oarele 8³/₄ seara.

Ioan I. Papp,
Arhimandrit-președinte.

Dr. Ioan Papp,
notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat de subserisa comisiiune sinodală.

Arad, la 19 Aprilie (2 Maiu) 1903.

Ioan I. Papp,
Arhimandrit-președinte.

Vasilie Mangra.

Petra Truția.

Dr. Nicolae Onen.

Dr. Ioan Suciu.

Roman Cirotogaria.

Ioan Rassa-Sivianu.

George Lazaru.

Dr. Sever Ispravnic.

Dr. Ioan Papp.

Vasilie Goldiș.

Ședința IX.

S'a ținut în 18 Aprilie (1 Maiu) 1903, la 9 oare a. m.

Președinte: P. C. Sa Părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Ioan Costa.*

Nr. 99. La ordinea zilei urmează referada comisiunei petiționare prin raportorul său Dr. Aurel Cosma. Pe baza propunerii acestei comisiuni:

Petițiunea comunei parochiale din Târnova pentru de a i-se ierta 1000 cor. din restanța în contribuțiunea celor 4 fil. de suflet;

Se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 100. Cererea preotesei văduve Lucretia Catone n. Plopu, pentru a se urca ajutorul dat din fondul preoțesc orfanei sale Delia dela 60 la 200 cor.;

Se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 101. Petițiunea comunei parochiale din Pâncota pentru a i-se da în folosință grădina și sesiunea a III-a parochială spre scopuri bisericesti și școlare.

Se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 102. Rugarea comitetului parochial din Petriș, de a i-se da un împrumut și un ajutor din fondurile diecesane pentru zidirea unei școale confesionale;

Se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 103. Cererea mai multor locuitori din B.-Comloș pentru resolvarea mai multor afaceri pendente referitoare la parochia din B.-Comloș ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 104. Rugarea comitetului parochial din Jadan pentru acordarea unui ajutor de 200 cor., la susținerea școlii confesionale din acea localitate ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 105. Cererea comitetului parochial din Ignești de a i-se descrie restanța de 118 cor. în contribuțiunea 4 fil. de suflet ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 106. Rugarea comitetului parochial din Valcani pentru ajutor la susținerea școlilor confesionale din acea localitate ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 107. Rugarea comitetului parochial din Valcani pentru un administrator parochial în locul destituitului preot capelan Ștefan Oprean ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 108. Cererea comunei bisericesti Groși (protopopiatul Radna) pentru un ajutor de 500 cor., în scopul edificării școlii confesionale din acea localitate ;

Se transpune spre competență resolvare Consistorului din Arad.

Nr. 109. Rugarea preotului Teodor Teaha din Câmp, protopopiatul Vascaului, în care se

roagă pentru descrierea taxei de întreținere pe doi ani în alunneul diecesan, cu care restează pentru fiul său Traian, răposat:

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 110. Rugarea membrilor comitetului și Sinodului parochial din comuna bisericască Chișoda în cauza alegerii de paroch și a denumirii unui comisar :

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Arad.

Nr. 111. Rugarea membrilor comitetului parochial din comuna Suplac, împreună cu anexele acestei rugări, pentru un împrumut de 400 cor., din fondurile diecesane ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 112. Rugarea membrilor comitetului parochial din comuna bisericască Petigd pentru descrierea sumei de 220 cor. 48 fil., restanță de pe mai mulți ani în contribuția eparchială ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 113. Cererea comitetului parochial din Mocirla pentru un ajutor de 800 cor. în scopul zidirii turnului la biserica din acea localitate ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 114. Rugarea lui Vasilie Sala, învățător rom. gr.-or. în Vașcău-Băzești, pentru un ajutor de 200 cor. ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 115. Cererea comitetului parochial din comuna Sârbi (Nagytótfalu), protopopiatul Oradea-Mare, pentru descrierea restanței în contribuțiunea eparchială ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 116. Rugarea văduvei de învățator Sofia Ipas din Feneriș pentru un ajutor de 200 cor. ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 117. Rugarea comunei bisericesti Dragoteni pentru încuviințarea unei colecte în diecesă și un ajutor de 600 cor. în scopul zidirii bisericești de acolo ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 118. Cererea membrilor comitetului parochial din Beliu pentru un ajutor anual de 100 cor. ; pe seama școalei confesionale ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 119. Rugarea comitetului parochial din Colești, protopopiatul Vașcăului, pentru descrierea sumei de cor. 38·08, restanță în contribuțiunea eparchială ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 120. Cererea Sinodului parochial din Dumbrăveni pentru un ajutor de 350 cor. ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 121. Rugarea învățătorului Ambrosie Groza din Șiad pentru un ajutor anual ;

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 122. Cererea preotului Petru B. Baicu din Băița pentru a i-se întregi ajutorul de stat la 600 cor.:

Se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 123. Tot la propunerea comisiunii petiționare, peste rugarea mai multor locuitori din Târnova, prin care cer, ca actul alegerii de preot de acolo să fie examinat prin Sinodul eparchial și alegerea să fie nimicită, deoarece-ce meritul acestei rugări nu aparține la competența Sinodului eparchial:

Sinodul trece la ordinea zilei.

Nr. 124. La rugarea comitetului parochial din Arad, în care acesta cere a se încuviința o colectă în diecesa Aradului și a mijloci un ajutor din fondurile diecesane în scopul reparării temeinice a bisericii catedrale din Arad, Sinodul decide:

Colecta în întreaga diecesă a Aradului în scopul reparării temeinice a bisericii catedrale din Arad se încuviințează, ear' cererea comitetului parochial din Arad pentru un ajutor din fondurile diecesane pentru același scop se transpune spre competență rezolvare Consistorului eparchial din Arad.

Nr. 125. La propunerea deputatului sinodal Dr. Nestor Opreanu în cestiunea strămutării sediului protopopiatului B. Comloș la St.-Miclăușul-Mare:

Consistorul se avisează, ca cererea Sinodului protopresbiteral a tractului B.-Comloș în cauza strămutării sediului protopresbiteral dela B.-Comloș la Săn-Miclăușul-Mare să o resoalve în cercul său de competență, ear' la proxima sesiune sinodală să o înainteze Sinodului spre a se pronunța asupra ei.

126. Nr. Urmează la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii epitropești prin raportorul Dr. Ioan Suciu asupra raportului senatului epitropesc dela Oradea-Mare și la propunerea comisiunii :

Raportul general al senatului epitropesc dela Consistorul din Oradea-Mare despre activitatea sa pe anul 1902 Sinodul îl ia în general și în special la cunoștință.

Nr. 127. Socoțile despre următoarele fonduri și fundațiuni administrate prin Consistorul din Oradea-Mare și anume :

a) *Fundațiunea Zacharie Mihoc și soția.*

Starea cu finea anului 1901	9404·35	cor.
Venitele anului 1902	689·46	»
La olaltă :	10093·81	»
Eșitele anului 1902	320 —	»
Starea cu finea anului 1902	9773·81	»

b) *Fundațiunea George Lazaru și soția Hermina.*

Starea cu finea anului 1901	3053·24	cor.
Venitele anului 1902	187·95	»
La olaltă :	3241·19	»
Eșitele anului 1902	— — —	—
Starea cu finea anului 1902	3241·19	»

c) *Fundațiunea Teodor Oancea.*

Starea cu finea anului 1901	1574·29	cor.
Venitele anului 1902	79·67	»
La olaltă :	1653·96	»
Eșitele anului 1902	— — —	—
Starea cu finea anului 1907	1653·96	»

Sinodul le aprobă.

Nr. 128. În nex cu raportul senatului epitropesc din Oradea-Mare despre administrarea taxelor fondului preoțesc în decursul anului 1902, constatându-se în aceste taxe restante mari, așa că față de suma încassată de cor. 4630·57 se arată o restanță de cor. 9837·43 :

Consistorul din Oradea-Mare este avisat a încasa cu rigoare toate restanțele fondului preoțesc.

Nr. 129. Bugetul consistorului din Oradea-Mare pe anul 1903 se stabilește, precum urmează :

A) Spese.

I. R e s o r t u l p l e n a r .

1. Salarul vicarului președinte	4800 cor.
2. Salarul secretarului	2400 „
3. Adaus personal secretarului	500 „
4. Salarul asesorului referinte ordinar	2400 „
5. Relut de cortel asesorului referinte	500 „
6. Salarul actuarului cu adaus personal	1600 „
7. Relut de cortel actuarului	400 „
8. Onorar fișcului	400 „
9. Salarul pentru un scriitor	600 „
10. Spese de călătorie în afaceri plenară	50 „
11. Ajutorarea bisericilor sărace	1000 „
12. Competința sidoxială	1200 „
13. Spese congresuale	1200 „
14. Spese sinodale	1600 „
In total :	18650 cor.

II. R e s o r t u l b i s e r i c e s c .

15. Spese de călătorie în afaceri biseric.	200 cor.
16. Retribuțiunea protopresviterilor . . .	6000 „
In total :	6200 cor.

III. R e s o r t u l ș c o l a r .

17. Pentru remunerarea catichetilor	500 cor.
18. Pentru ujtutorarea școalelor și între- girea detațiunii învățătorilor	1600 „
19. Spese de călătorie în afaceri școlare	200 „
In total:	2300 „

IV. R e s o r t u l e p i t r o p e s c .

20. In contribuțiune și ecvivalent	400 cor.
21. Conservarea, repararea și adoptarea edificiului consistorial	3500 „
22. Simbria servitorului	360 „
23. Lemne pentru cancelarie	300 „
24. Recvisite pentru cancelarie	150 „
25. Instruirea cancelariei	150 „
26. Luminarea	50 „
27. Tipărituri pentru toate resorturile	500 „
28. Spese de călătorie în afaceri epi- tropesti	100 „
29. Onorar cassarului	200 „
30. Onorar controlorului	100 „
31. Spese neprevăzute	200 „
In total:	6010 cor.

Recapitulare :

I. Resortul plenar	18650 cor.
II. Resortul bisericesc	6200 „
III. Resortul școlar	2300 „
IV. Resortul epitropesc	6010 „
In total:	33160 cor.

A) Venite :

1. Remanența casei	2974.97 cor.
2. Ajutor dela stat	12000.— „
3. Competința sidoxială	1200.— „
4. Contribuiri eparchiale	7000.— „
5. Taxe dela cununii	100.— „

6. Cvota din venitul special școlar .	1600.—	„
7. Pretensiune pentru restituirea spe- selor sinoadelor electorale și ex- traordinar față de fondul intercalat	1153·08	„
8. Cvota din fondul bisericesc comun pentru retribuțiunea protopresvit.	6000	„
In total :		32029·05 cor.

Bilanț :

I. Venite preliminate	32028·05	cor.
II. Erogațiuni preliminate	33160.—	„
Deficit :		1131·95 cor,

care se va acoperi prin economisări.

Nr 130. Avându-se în vedere, că cateche-
tul nostru dela gimnasiul gr. catholic din Beiuș
stă sub auctoritatea consistoriului din Oradea-
Mare :

Consistorul din Arad este avisat, ca în fiecare an
suma de 1800 cor., care este remunerațiunea cateche-
tului nostru dela gimnasiul gr.-catholic din Beiuș, să o
transpună la Consistorul din Oradea-Mare, de unde o
va primi apoi în rate lunare anticipative respectivul
catechet, ear' budgetele consistoarelor din Arad și
Oradea-Mare pe viitor să fie compuse cu considerarea
acestui conclus.

Nr. 131. Socoata Consistorului din Arad
despre ajutorul de stat pe anul 1902,
Sinodul o aproabă.

Nr. 132. La propunerea comisiunii epi-
tropești :

în comisiunea sinodală de controlă se aleg de-
putații sinodali Nicolae Roxin din cler și Dr. Ioan
Suciu și Titu Mărgineanțu dintre mireni.

Nr. 133. Urmează la ordinea zilei referada
comisiunei organisătoare prin raportorul Dr. Ni-

colae Oncu asupra rugării lui Nicolae Proștean, avocat în Lugos pentru aplanarea cauzei sale cu fundațiunea Teodor Papp și la propunerea aceluiași raportor:

Sinodul luând act și încuviințând vederile și toți pașii făcuți până aci de Consistorul din Arad în diferendul escat între dl Nicolae Proștean și fundațiunea Teodor Papp, în sensul acestora și pe baza actelor și a sentențelor judecătorești aduse deja în această materie, nu poate lua în considerare representația petentului Nicolae Proșteanu.

Nr. 134. Asupra raportului delegațiunii congresuale în afacerile de despărțire ierarchică Sinodul decide :

Raportul delegațiunii congresuale în afacerea despărțirii ierarchice dimpreună cu rațiociniul adnexat se ia la cunoștință.

Sinodul luând act de dispozițiunile comisiunii, allă, că colectarea datelor și documentelor în afacerea mănăstirilor nu este încă terminată și invită delegațiunea congresuală, ca în conțelegere cu consistorul să dispună și să confirmeze adunarea datelor și documentelor de lipsă la purtarea proceselor pentru mănăstirile, ce cad pe teritoriul eparchiei noastre și spre acest scop autorisează pe Consistor să pună la dispoziție și să anticipeze sumele necesare la lucrarea aceasta.

În fine sinodul recearcă delegațiunea congresuală, să continue și să termineze afacerea de restituire a anticipațiunilor date deja singuraticelor comune despărțite, din fondul pentru despărțirea hierarchică în sensul concluserilor sinodale anterioare.

Fiind timpul înaintat, după-ce ședința proximă se anunță pe azi după prânz la oarele 4, când va urma la ordinea zilei restaurarea consistorului dela Arad și Oradea-Mare, ședința de acum se ridică la oarele 12³/₄.

Ioan I. Papp,
Archimandrit-presedinte.

Dr. Ioan Papp,
notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat prin subscrisa comisiune sinodală.

A r a d, 30 Aprilie (13 Maiu) 1903.

Ioan I. Papp,

Episcop.

Dr. Nicolae Oncu.

Roman Ciorogariu.

Ioan Russu Șirianu.

Petru Trutia.

Dr. George Popa.

Vasilie Beleş.

Vasilie Goldiș.

Ședința X.

S'a ținut în 18 Aprilie (1 Maiu) 1903, la 4 ore d. m.

Președinte: P. C. Sa Părintele Archimandrit
Ioan I. Papp.

Notar: *Andrei Horvath.*

Nr. 135. La ordinea zilei urmează alegerile, și anume :

a) alegerea asesorilor ordinari referenți în senatul bisericesc dela ambele Consistoare ;

b) completarea numărului asesorilor consistoriali onorari în senatul strîns bisericesc, dela Consistorul din Oradea-Mare, alegându-se doi asessori onorari ;

c) alegerea asesorilor consistoriali în senatul școlar și epitropesc dela ambele Consistoare.

Deputatul N. Zigre propune, ear' Sinodul decide :

postul de asesor ordinar referent în senatul strîns bisericesc dela Oradea-Mare, să nu se îndeplinească deocamdată.

Presidiul propune a se alege două comisii de scrutinare de câte trei membrii ; și anume : una pentru scrutinarea alegerilor de membrii consistoriali la Consistorul din Arad și una din Oradea-mare, ear' Sinodul alege :

I. Pentru scrutinarea alegerilor la Consistorul din Arad pe : Elia Moga, Dr. Iosif Gallu și Nicolae Zigre.

II. Pentru scrutinarea alegerilor la Consistorul din Oradea-Mare pe Dr. Ioan Trailesecu, Dr. Nicolae Oncu și Dr. Nestor Oprean.

După aceasta presidiul la apelul nominal constată, că sunt prezenți 46 deputați, cari earăși prin apel nominal sunt chemați a-și pune ședulele de votare în urnele de pe masa presidială. Se constată, că aleși vor fi aceia, cari vor întruni 24 voturi cel puțin, ca majoritate absolută a voturilor.

Presidiul, după-ce constată, că numărul ședulelor consună cu numărul votanților, predă urna cu ședulele date pentru membrii Consistorului din Arad comisiei prime, ear' comisiei a doua urna cu voturile date pentru membrii Consistorului din Oradea-Mare.

Pentru scrutinarea alegerilor ședința se suspendă pe 30 minute.

Redeschizându-se ședința, comisiunea scrutătoare pentru alegerile dela Consistorul din Arad prin raportorul său Nicolae Zigre raportează, că rezultatul scrutiniului este următorul :

I. Pentru Consistorul din Arad :

A)

La senatul bisericesc, asesor ordinar-referent :
George Popovici . . . . . 40 voturi.

B)

La senatul școlar asesor ordinar-referent :

Dr. George Popa . . . . . 35 voturi.

De asesori ordinari :

Roman Ciorogariu	37	voturi.
Traian Magier	36	„
Traian Vătan	36	„
Dr. Aurel Cosma	25	„
Dr. Nestor Oprean	39	„
Augustin Boțoc	38	„
Aurel Petroviciu	38	„
George Feier	38	„
George Lazar	38	„
Ioan Russu Sirianu	33	„

Un loc, neîntrunind majoritatea absolută, a rămas a se îndeplini în viitor.

C)

La senatul episcopesc asesor ordinar-referent :

Gherasim Serb . . . . . 43 voturi.

De asesori onorari :

Dionisie Popovici	42	voturi.
Alexandru Crăciunescu	33	„
Dimitrie Muscan	29	„
Paul Tempea	42	„
Dr. Nicolae Oncu	42	„
Emanuil Ungurean	43	„
Petru Truția	43	„
Sava Raicu	42	„
George Purcariu	43	„
Damian Dragonescu	43	„
Virgil Tomici	40	„

Pe acest temeiu înaltul presidiu declară de aleși asesori :

I. Pentru Consistorul din Arad.

A)

In senatul bisericesc :

Asesor ordinar referent pe :

George Popovici,

Aprobarea căruia va fi resolvită ulterior, după introducerea în scaunul episcopesc.

B)

In senatul școlar, de asesor ordinar-referent pe :

Dr. George Popa ;

De asesori onorari pe :

Roman Ciorogariu, Traian Magier, Traian Vătan, Dr. Aurel Cosma, Dr. Nestor Oprean, Augustin Boțoc, Aurel Petroviciu, George Feier, George Lazar, Ioan Russu Șirianu.

C)

In senatul episcopesc de asesor ordinar-referent pe :
Gherasim Serb.

De asesori onorari pe :

Dionisie Popovici, Alexandru Crăciunescu, Dimitrie Muscan, Paul Tempea, Dr. Nicolae Oncu, Emanuil Ungurean, Petru Truția, Sava Raicu, George Purcariu, Damian Dragonescu și Virgil Tomici.

Comisiunea a II-a scrutătoare, pentru Consistorul din Oradea-Mare prin raportorul Dr. Nicolae Oncu refercă, cã rezultatul scrutiniului e următorul :

Au intrunit :

II. Pentru Consistorul din Oradea-Mare.

A)

La senatul bisericesc de asesori onorari :

Ioan Teoran	37	voturi.
Gerasim Dudulescu	35	„

B)

La senatul școlar : de asesori onorari :

Petre Ciuhandu	38	voturi.
Stefan Domocoș	38	„
Moise Popovici	37	„
Nicolae Zigre	38	„
Dimitrie Negrean	28	„
Paul Gavrilette	37	„
Dr. Nicolae Popovici	37	„
Dr. Aurel Lazar	35	„
Ioan Pinter	37	„

C)

La senatul epitropesc de asesori onorari :

Vasilie Leucuța	25	voturi.
Iosif Moldovan	37	„
Mochiu Vancea	37	„
Paul Fașie	37	„
Nicolae Papp	37	„
Ioan Ghițe	37	„
Dr. Ioan Buna	38	„
Ioan Bibescu	38	„
Dimitrie Balogh	38	„

Pe baza aceasta înaltul presidiu declară de aleși pe următorii :

II. Pentru Consistorul din Oradea-Mare.

A)

In senatul bisericesc de asesori onorari :

Ioan Teoran și George Dudulescu.

Aprobarea căroră va fi resolută ulterior, după introducerea în scaunul episcopesc.

B)

In senatul școlar de asesori onorari :

Petru Ciuhandu, Ștefan Domocoș, Moise Popovici, Nicolae Zigre, Dimitrie Negrean, Paul Gavrilette, Dr. Nicolae Popovici, Dr. Aurel Lazar, Ioan Pinter.

C)

In senatul epitropesc de asesori onorari :

Iosif Moldovan, Mochiu Vancea, Vasilie Leucuța, Paul Fășie, Nicolae Papp, Ioan Ghițe, Dr. Ioan Buna, Ioan Bibescu, Dimitrie Balogh.

Nr. 136. Urmează la ordine referada comisiunei organizatoare despre Regulamentul afacerilor epitropești prin raportorul Dr. Nicolae Oncu, pe temeiul căreia Sinodul decide:

Luându-se la cunoștință raportul Consistorului dimpreună cu toate actele, lucrările și proiectele anterioare se predau comisiunei sinodale deja instituite prin conclus anterior, cu însărcinarea, ca pe baza aceasta să elaboreze și să prezenteze la sesiunea proxmă sinodală un proiect definitiv în aceasta materie.

• **Nr. 137.** Comisiunea bugetară prin referentul George Feier, propune stabilirea următoarelor spese împreunate cu presenta sesiune sinodală :

I. Pentru deputații districtului aradan cor. 2414.60 fil.

II- Pentru deputații districtului orădan cor. 1096.60 fil.

ear Sinodul aseamnă suma de cor. 3511.20 fil. la cassa consistorială în contul bugetelor consistoriale.

Nr. 138. In cauza pendentă a concediu-lui cerut, dar nemotivat al lui Ioan Oncu din cercul electoral Hălmagiu ;

mandatul de deputat Sinodal al lui Ioan Oncu se anulează și se dispune alegere nouă.

Nr. 139. Pentru autenticarea protocoalelor rămase neautenticate în plenul ședinței ;

se designează deputații sinodali locuitori în Arad

Nr. 140. Terminându-se astfel agendele sesiunii sinodale din acest an, P. C. Sa părintele Archimandrit Ioan I. Papp, în calitate sa de președinte al Sinodului constată cu multă bucurie rezultatele mulțumitoare și rodnice ale acestei sesiuni sinodale, ceea ce trebuie să-l mulțumească cu atât mai vârtos, căci atât de multe și atât de grele agende s'au putut termina într'un timp relativ foarte scurt, atribue acest frumos rezultat zălului deosebit al deputaților, obiectivității, cu care s'au discutat toate chestiunile și astfel implorând ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor săvârșite și asupra deputaților sinodali, declară sesiunea ordinară a Sinodului eparchial din Arad, pe anul 1903. de încheiată.

În numele tuturor deputaților sinodali Ilustritatea sa Domnul Dr. Iosif Gallu mulțumește P. C. Sale părintelui Archimandrit Ioan I. Papp pentru zălul, tactul și înțelepciunea, cu care a condus desbaterile acestui Sinod și dând expresiune speranței, că distinsele calități ale P. C. Sale se vor manifesta și pe viitor în roade înbelșugate pentru prosperarea și înflorirea diecesei, în fruntea căreia este pus din încrederea obștei, îi dorește viață îndelungată și fericită.

Intre vii aclamări la adresa P. C. Sale Părintelui Archimandrit Ioan I. Papp, deputații se depărtează.

Ioan I. Papp

archimandrit-președinte.

Andrei Horvath,

notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat de subscrisa comisiune sinodală.

Arad, la 19 Aprilie (2 Maiu) 1903.

Ioan I. Papp,

archimandrit-președinte.

Vasilie Mangra.

Dr. Nicolae Oncu.

Roman Ciorogariu.

George Lazar.

Dr. Ioan Papp,

Petru Truția.

Dr. Ioan Suciu.

Ioan Russu-Șiriamu.

Dr. Sever Isprarnic.

Vasilie Goldiș.

Nr. 2002/1903.

Raportul general

*al Consistorului eparchial gr.-or. român din Arad
despre activitatea sa din anul 1902.*

Venerabile Sinod eparchial!

Consistorul nostru eparchial plenar înaintează aci raportul despre activitatea sa în decursul anului 1902 în următoarele:

I.

Nainte de a trece la datele activității Consistorului trebuie să amintim, că anul 1902 va forma una dintre cele mai momentuoase pagini în istoria acestei diecese, pentru-că, precum se știe, împrejurări neatârnatore de voința noastră, au provocat cazul rar în viața noastră constituțională, că în unul și același an să se țină pe lângă Sinodul ordinar încă două Sinoade extraordinare, unul pentru îndeplinirea scaunului episcopesc, devenit vacant, altul pentru a se consulta asupra delăturării greutăților, ce se arătau la faplica îndeplinire a scaunului episcopesc.

Demersurile sunt cunoscute din protocoalele respectivelor Sinoade tipărite și distribuite.

Și acum numai atât credem a atinge, că a doua alegere de episcop efectuată la 30 Ianuarie a. c. a obținut înalta aprobare din partea Majestă-

ții Sale Preagrațiosului nostru Impărat și Rege apostolic, și alesul protosincol, Ioan I. Papp, promovat în cursul timpului la rangul de archimandrit, a și depus jurământul în mâinile Majestății Sale la 14/17 luna curentă, deci mai restează hirotonirea întru episcop și apoi faptea întroducere, care sperăm să se efeptuiască în scurt timp după încheierea ședințelor acestui Sinod.

II.

În scopul executării concluseror Venerabilului Sinod eparchial din 1902 acelea concluse în ședința a III-a acestui Consistor din 20 Maiu (2 Iunie) 1902 au fost împărțite spre competență afacere și resolvare plenului consistorial 7, senatului bisericesc 13, senatului școlar 12, senatului episcopesc 41, secretariatului consistorial 2 și delegațiunei pentru despărțirile ierarchice 1.

III.

Cu linea anului 1902 espirând mandatele deputaților congressionali și sinodali, precum și periodul de trei ani 1900, 1901 și 1902, pentru care au fost alese corporațiunile noastre bisericesci, adecă comitetele și epitropiile parochiale, apoi Sinoadele, comitetele și epitropiile protopresbiterale, s'au făcut din partea Consistorului dispoșiunile prescise pentru restaurarea tuturor acestor corporațiuni și anume :

a) Prin cercularul nostru Nr. 5070/1902 s'au dispus alegerile deputaților pentru Congresul nostru național-bisericesc. — Alegerea deputaților din cler s'a făcut în 24 Octomvrie (6 Noemvrie) 1902, ear' cea a deputaților mireni în 27 Octomvrie (9 Noemvrie) și 3/16 Noemvrie din acelaș

an. Actele acestor alegeri conform regulelor în vigoare s'au înaintat Prea Veneratului Consistor metropolitan.

b) Prin circularul nostru 7300/1902 s'a dispus restaurarea comitetelor și epitropiilor parohiale, apoi a Sinoadelor, comitetelor și epitropiilor protopresbiterale, îndatorându-se protopresbiterii și administratorii protopresbiterali să stabilească terminele pentru restaurare astfel, ca aceea să se poată efeptui peste tot în cursul lunii lui Ianuarie 1903.

c) În fine prin circularul nostru Nr. 380/1903 s'a dispus alegerea deputaților pentru Sinodul nostru eparchial din Arad pe periodul al doisprezecelea, adică pe anii 1903, 1904 și 1905. Alegerea deputaților din cler pentru acest Sinod în districtul Consistorului din Arad s'a făcut în 13/26 Martie, eară cea a deputaților mireni în 9/22 și 16/29 Martie a. c. Actele referitoare la aceste alegeri s'au transpus Venerabilului Sinod eparchial cu raport separat.

Toate acestea alegeri și restaurări s'au îndeplinit în regulă și liniște mulțumitoare, fără incidente mai supărătoare, ceea-ce dovedește pe de-o parte tăria constituțiunii noastre bisericesti, pe de altă parte maturitatea și alipirea poporului dreptcredincios către așezemintele sfintei noastre biserici dreptmăritoare.

IV.

Prin alegerea și instalarea P. On. D. Vasilie Beleş de protopop al Aradului, scaunul protopopesc în tractul Radna a devenit vacant. Consis-

torul în ședința a IV-a din 26 Septembrie (9 Octombrie) 1902 prin concludul său 2555/1902 a dispus escrierea concursului pentru îndeplinirea aceluia scaun protopopesc. După îndeplinirea în perfectă ordine a tuturor dispozițiilor în vigoare, ce se refer la această afacere, Consistorul în ședința sa I-ă din 15/23 Februarie a. c. cu unanimitate de voturi a numit de protopop al tractului Radna pe *P. On. D. Procopie Girulescu*, paroch în Curtici și referent ajutător la senatul bisericesc al Consistorului nostru.

Cvalificațiunea superioară, blândeța, înțelepciunea și conștiențiositatea alesului protopop ne îndreptățește să sperăm, că dînsul va deveni un însemnat factor în munca pentru prosperarea și înflorirea așezămintelor noastre bisericesti și școlare nu numai în frumosul protopopiat al Radnei, ci în diecesa întreagă.

V.

Sinodul eparchial din 1902 prin concludul său Nr. 70 a făcut unele modificări în Regulamentul din 1884 pentru alegerea deputaților sinodali în eparchia Aradului și a avisat Consistorul, ca să tipărească întreg Regulamentul modificat într'o broșură, care să se distribuie din oficiu tuturor oficiilor parochiale și protopresbiterale. Consistorul a satisfăcut pe deplin acestui conclud. A tipărit Regulamentul de sub întrebare în 2000 de exemplare și l'a împărțit tuturor oficiilor protopresbiterale și parochiale, precum și tuturor deputaților sinodali.

VI.

Sinodul nostru eparchial din 1902 prin concludul său Nr. 80 a avisat Consistorul nostru, să

se conformeze decisului sinodal Nr. 128 din 1901, care dispune, ca ambele Consistoare, din Arad și Oradea-Mare, să-și facă observările și reflecșiunile asupra proiectului de regulament al afacerilor interne consistoriale și aceste observări și reflexiuni să le comunice apoi comisiunii sinodale însărcinată din partea Sinodului din 1901 cu subșternerea unui raport asupra acestui obiect.

În temeiul acestui avis din partea Sinodului eparchial din 1902, Consistorul nostru în ședința sa plenară din 20 Maiu (2 Iunie) prin conclusul Nr. 2718/1902 a ales o comisiune cu scopul, ca să studieze proiectul de sub întrebare.

Era însă din capul locului evident, că alcătuirea definitivă a Regulamentului de sub întrebare se va putea face numai pe lângă concursul faptic al Episcopului diecesan, căci dispozițiunile Regulamentului referindu-se tocmai la poziția Episcopului în Consistor, ori-ce hotărîri în privința aceasta fără concursul Episcopului ar fi putut să devină ilusorii și astfel Consistorul și Sinodul ar fi săvârșit o lucrare zădarnică. Această stare de lucruri a provocat amânarea finalisării acestei chestiuni, până când diecesa își va avea în sfârșit Episcop și rugăm și pe Venerabilul Sinod eparchial, să primească punctul nostru de vedere și să amâne afacerea pentru sesiunea viitoare.

De altfel pentru procedura noastră în chestiunea aceasta avem încă și un al doilea motiv foarte ponderos. Prea Veneratul Consistor metropolitan adecă pregătește un regulament asupra agendelor, cari au să fie avisate la sfera de com-

petință a plenului consistorial în toate diececele. Prin hârtia sa nr. 60 M. din 1902 a recercat și Consistorul nostru, să-și înainteze părerea sa asupra acestui obiect, ceea-ce din partea noastră s'a și întemplat. Regulamentul respectiv va fi obligător și pentru plenul Consistoriului nostru și astfel după întrarea în vigoare a acelu Regulament dispozițiunile noastre eventual ar fi trebuit earăși schimbate. Acest motiv asemenea ne-a îndemnat, să amânăm compunerea definitivă a unui Regulament pentru afacerile interne la Consistorul nostru.

VII.

Cu ajutorul lui Dumnezeu în ziua memorabilă a aniversării nașterii Majestații Sale gloriosului nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I. în 5/18 August 1902, după avută conțelegere cu consistorul și sinodul archidieceesan, Inalt Preasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu a pus peatra fundamentală pentru zidirea unei biserici catedrale gr.-or. românești în centrul orașului Sibiu, sediul metropoliei noastre.

Inalt Preasfințitul Domn Archiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu prin literele Sale de datul 10/23 August Nr. 8402/1902 Pres., s'a adresat și cătră Consistorul nostru cu rugarea, să recomande corporațiunilor, organelor și fruntașilor de sub jurisdicțiunea sa spriginirea materială a întreprinderii laudabile, de a zidi în Sibiu o catedrală metropolitană. Consistorul nostru a împlinit rugarea Inaltului nostru Archipăstor, și prin cerculariul nostru Nr. 4852 din 1902 am reco-

mandat tuturor oficiilor protopresbiterale și parochiale de sub jurisdicțiunea acestui Consistor promovarea realizării acestei întreprinderi prin contribuiri benevole și prin îndemnarea poporului la asemenea contribuiri.

Resultatul la timpul seu îl vom transpune Inalt Preasfințitului Domn Archiepiscop și Metropolit.

VIII.

Venerabilul Sinod eparchial din 1902 prin concludul său Nr. 140 a transpus Consistorului din Arad cu recomandare rugarea profesorului și catichetului din Timișoara Alexandru Mihuța, în care cere a fi luat la fondul de pensiuine, a i-se vota cvincvenal și a fi definitivat în postul său. In urma acestei recomandări a Veneratului Sinod eparchial și luând în socotință, că petentul de 9 ani funcționează deja în calitate de catichet la elevii gr.-or. români aproape dela toate școalele din Timișoara, Consistoriul nostru plenar prin concludul său Nr. 6726/1902, în urma propunerii făcute din partea senatului școlar, pe profesorul Alecsandru Mihuța 'l-a numit catichet definitiv pentru elevii gr.-or. români dela școalele publice din Timișoara și face propunerea, ca Veneratul Sinod eparchial pe acest catichet să-l admită a face parte la fondul de pensiuine esistent pentru funcționarii consistoriali și profesorii institutului nostru pedagogic-teologic din Arad.

IX.

In alăturare înaintăm Veneratului Sinod eparchial conspectul despre activitatea oficiilor

protopresbiterale de sub districtul acestui Consistor în decursul anului 1902, compus pe baza datelor primite dela acele oficii. Din acest concept învederează, că în protopopiatele Belinț și Chișineu în decursul anului 1902 comitetul și sinodul protopresbiteral nu au ținut nici o ședință. Despre cauza acestei omisiuni protopresbiterul Chișineului nu ne raportează nimic, ear' în protopresviteratul Belințului sinodul protopresviteral, convocat în două rînduri, nici odată nu s'a adunat în numărul recerut, și astfel nici comitetul nu a putut ținea ședință, deoarece-ce nu a putut fi constituit.

Învvederează deci, că organismul protopresbiteratelor în anul expirat nu a funcționat pre-tutindenea, va fi deci datorința Consistorului, ca studiînd mai de aproape cauzele acestei stări de lucruri, să caute mijloacele pentru sanarea acestui defect în organismul bisericii.

X.

În fine comunicăm Venerabilului Sinod eparchial, că în decursul anului 1902, Consistorul plenar a ținut 6 ședințe, în cari s'au pertractat 42 de obiecte, senatul bisericesc a ținut 17 ședințe cu 494 de obiecte, senatul școlar 18 ședințe cu 403 obiecte, senatul epitropesc 43 de ședințe cu 716 obiecte.

Acte au intrat la Consistor în decursul anului 1902, în număr de 7764, așadară cu 1036 acte mai puține, decât în anul 1901, când intraseră 8800 de acte.

Activitatea diferitelor senate și despărțăminte ale Consistorului în 1902 a fost următoarea :

a) La senatul bisericesc :

acte restante din 1901	91
întrate în 1902	2220
	<hr/>
	De tot : 2311
Din acestea resolvite	2271
neresolvite	40
	<hr/>
	De tot : 2311

b) La senatul școlar :

restante din 1901	1317
întrate în 1902	1898
	<hr/>
	De tot : 3215
Din acestea resolvite	2700
neresolvite	515
	<hr/>
	De tot : 3215

c) La senatul episcopesc :

restante din 1901	214
intrate în anul 1902	3431
	<hr/>
	De tot : 3645
Din acestea resolvite	3415
neresolvite	230
	<hr/>
	De tot : 3645

d) La secretariul consistorial :

restante din 1901	3
întrate în 1902	248
	<hr/>
	De tot : 251

Din acesta resolvite	240
neresolvite	11
De tot :	251

e) La administrațiunea cassei Consistoriale :

restante din 1901	170
întrate în 1902	243
De tot :	413
Din acestea resolvite	307
neresolvite	106
De tot :	413

Arad, din ședința plenară a Consistoriului gr. or. rom. din Arad, ținută la 10/23 Aprilie, 1903.

Consistorul eparchial gr. or. rom. din Arad :

Ioan I. Papp,
Arhimandrit.

Nr. 606/33 Pl. 1903.

Raportul general

al Consistorului gr.-or. rom. din Oradea-Mare despre activitatea sa din anul 1902.

Venerabile Sinod eparchial!

Consistorul subsemnat, întrunit în ședință plenară, vine cu toată reverința a presenta pe anul 1902 despre activitatea desvoltată în resortul plenar următorul raport :

· In general acest Consistor constată, că în decursul anului trecut a funcționat regulat în toate părțile sale constitutive, toate organele sale au fost în continuă activitate, în competența sa proprie a urmărit toate afacerile administrative și a controlat activitatea organelor subalterne.

Ear' în special momentele mai însemnate din activitatea acestui Consistor avem onoare a le reproduce în următoarele :

1. In anul trecut 1902 au fost prezentate la acest Consistor 2487 esibite, aceste au fost distribuite după resorturi în modul următor :

a) Resortului presidial	73
b) Resortului plenar	181
c) Resortului bisericesc	847
d) Resortului școlar	745
e) Resortului epitropesc	648

· Aceste esibite au fost rezolvate după natura lor parte în ședințe, parte afară de ședințe.

Pentru pertractarea și resolvarea obiectelor avizate la ședințe s'au ținut :

- a) In resortul plenar șase (6) ședințe.
- b) In resortul bisericesc opt (8) ședințe.
- c) In resortul școlar nouă (9) ședințe.
- d) In resortul epitropesc șapte (7) ședințe.

Referada în resorturile plenar și școlar a fost provăzută de secretarul consistorial Nicolae Zigre, ear' în resorturile bisericesc și epitropesc de asesorul onorar referent substitut Andreiu Horvat.

Activitatea funcționarilor particulari aplicați la acest Consistor o reasumăm în următoarele :

a) Vicarul președinte a condus toate afacerile consistoriale, a controlat activitatea funcționarilor și a organelor subalterne și a urmărit cu atențiune toate momentele relative la înaintarea și ameliorarea afacerilor bisericesti, școlare și epitropești aparținătoare competenței Consistorului.

b) Secretarul consistorial a condus afacerile notariale în toate ședințele consistoriale, a controlat conducerea afacerilor cancelariale și a referat în resortul plenar 81 obiecte, ear' în resortul școlar 297 obiecte.

c) Asesorul onorar Andreiu Horvath ca referent substitut în senatul bisericesc a referat în resortul bisericesc 231 obiecte și în resortul epitropesc 177 obiecte, afară de aceste a revăzut preliminarile din 262 comune și socoșile bisericesti din 263 comune bisericesti.

d) Actuarul-archivarul consistorial George Papp, preot, a îndeplinit înprotocolarea esibitelor, și afacerile espediționale, a condus indicile, afa-

cerile cancelariale, archiva consistorială și evidența de controlă.

e) Scriitorul diurnist Elia Bochiș, învățător pensionat, — a îndeplinit afacerile scripsale.

2. La recercarea primită dela Consistorul mitropolitan, acest Consistor cu datul de 30 Septembrie (13 Octombrie) 1902 Nr. 1577/50 a luat măsurile prescrise pentru alegerea deputaților la Congresul național bisericesc pe noul period, alegerile s'au ținut în toate cercurile, ear' actele electorale au fost înaintate la Consistorul mitropolitan.

3. După-ce cu finea anului trecut a expirat periodul, pe care au fost constituite corporațiunile și organele protopresbiterale și parochiale, acest Consistor la 25 Noembrie (8 Decembrie) 1902 sub Nr. 2218/71 a dat cercular detaiat și instrucțiune specială în privința reconstituirei tuturor corporațiunilor și organelor protopresbiterale și parochiale submanuale pe noul period, conform dispozițiunilor din Statutul Organic.

4. Acest Consistor, urmărind activitatea organelor subalterne, cu finea anului trecut a luat măsuri pentru-ca oficiile protopresbiterale să subștearnă datele statistice despre activitatea organelor protopresbiterale, pe basa acelora venim cu toată onoarea a presenta conspectul tabelar alăturat sub ./, despre activitatea acelora conform conclusului sinodal de sub Nr. 69 din anul 1902

5. La acest Consistor postul de asesor ordinar referent în senatul bisericesc fiind vacant, la îndeplinirea acestuia Venerabilul Sinod binevoiască a ținut în evidență conclusul sinodal de sub Nr. 119 din 1886 relativ la sistemisarea aceluia post.

În legătură cu aceasta cu regret aducem la cunoștința Venerabilului Sinod, că protopresbiterul emerit Petru Suciș, fost asesor onorar în senatul bisericesc, în 19 Decembrie st. v. 1902, a răposat, prin urmare un post de asesor onorar a rămas earăși în vacanță, astfel în senatul bisericesc sunt a se alege doi asesori onorari unul în locul decedatului Teodor Papp și altul în locul răposatului Petru Suciș.

Eară senatul școlar și episcopesc, fiind periodul expirat, vor fi a se reconstitui conform dispozițiilor Statutului Organic.

6. Cu plăcere aducem la cunoștința Venerabilului Sinod eparchial, că Vicarul-președinte al acestui Consistor în decursul anului curinte a vizitat 96 comune bisericești, în care a cercetat bisericile și școalele, a controlat instrucțiunea poporală în școalele submanuale și a pus la cale îndreptarea defectelor aflate.

O r a d e a - M a r e, din ședința consistorială plenară, ținută la 28 Martie (10 Aprilie) 1903.

Vasilie Mangra,
vicar-episcopesc.

Nr. 2003/1903.

Raportul general

al senatului strîns bisericesc dela Consistorul gr.-or. român din Arad despre activitatea sa în decursul anului 1902.

Venerabile Sinod !

Consistorul eparchial din Arad, ca senat strîns bisericesc are onoare a presenta Venerabilului Sinod următorul

R a p o r t

despre activitatea sa în decursul anului 1902-

I. În general.

Ca și în trecut, astfel și în decursul anului expirat acest senat s'a nisuit, după puteri, a-și estinde activitatea sa asupra tuturor momentelor, cari prin natura lor au fost avisate la resortul său, țintind peste tot, ca mersul regulat și progresiv al afacerilor bisericești să fie ferit de ori-ce inconveniente, cari ar fi putut conturba, eventual împedeca, fungarea regulaia a organismului bisericesc. — Printr'un control sever asupra activității organelor inferioare diecesane s'a asigurat conlucrarea armonioasă a tuturor factorilor angajați în servicul bisericii și acestei împrejurări este a i-se atribui faptul, că — deși luptând cu diferite greutăți — mersul afacerilor bisericești în anul expirat în general se poate numi mulțumitor.

Nu voim să zicem prin aceasta, că rezultatele realizate în anul expirat sunt absolute și că în mersul afacerilor bisericesti nu mai aste nimic de dorit, ci am semnalat numai o stare de lucruri, care privită sub raportul timpului, al împrejurărilor și al posibilității peste tot — reprezintă un moment mângăitor, că adecă afacerile bisericesti ale diecesei noastre au decurs normal, ear pentru viitor ne ofere-speranța unei gradate îmbunătățiri.

II. În Special.

1. P a c e a i n t e r n ă .

Pacea internă a bisericeii noastre, afară de cazul semnalat în raportul din anul trecut al acestui senat, și care tocmai acum este în stadiul de a fi cercetat prin o comisiune mixtă comitatensă, — n'a fost tulburată prin încercări mai serioase din partea proseliților.

2. D o t a ț i a c l e r u l u i .

a) În privința dotațiunii clerului nostru ca moment mai însemnat relevăm, că am satisfăcut concludului Venerabilului Sinod de sub Nrul 104/1902 relativ la distribuirea ajutorului de stat al preoților de pe districtul Consistoriului orădan. Procedura urmată de noi în această privință este, că după sosirea sumei asemnate din partea înaltului Guvern, transpunem Venerabilului Consistor orădan suma trebuincioasă pentru distribuire preoțimei din districtul acelu Consistor, care după terminarea distribuirii ne prezintă socoata ajustată cu chitanțe în regulă.

Pentru semestrul I. al anului 1902 ni-s'a asemnat și trimis 116,466 cor. 66 fil., ear pentru sem. al II. suma 97,077 cor. 02 fil., din care s'a transpus la Oradea 39,280 cor. 54 fil. — De tot am primit dar' pe anul 1902, 213,543 cor. 68 fil., față de anul 1901 reiese deci o creștere de 23,625 cor. 56 fil., care provine din împrejurarea, că în anul expirat s'a urcat dotațiunea preoției cu 50 respective 100 cor.

b) Cvota capelanilor ni-a sosit și pentru anul trecut și pentru cel curent tot în suma de 6000 cor. Aici trebuie să notificăm o restricțiune, pe care a formulat-o Domnul Ministru de culte relativ la întregirea dotației capelanilor, a enunțat, că numai aceia dintre capelani pot fi împărtașiți de întregirea dotațiunii, cari sunt aplicați pe lângă atari preoți, cari încă beneficiază de congruă.

c) Cu bucurie înregistrăm faptul, că Domnul Ministru de culte prin rezoluțiunea sa dela 7 Iulie 1902 Nr. 45951 a admis, că toți acei preoți, cari și-au întregit studiile gimnasiale ulterior după terminarea teologiei, dar înainte de intrare în vigoare a legii despre întregirea dotațiunii preoțești art. XIV. din 1898, încă pot fi împărtașiți de întregire. Chestiunea aceasta a fost obiectul unei serioase preocupățiuni a tuturor Consistoarelor noastre, ear rezultatul favorabil a fost întâmpinat cu bucurie din partea celor interesați.

3. Afacerea parochiei din H.-M.-Vásárhely este tot în stadiul arătat în raportul nostru din anul trecut. Am solicitat și în acest an resolvi-

rec causei la înaltul Guvern, dar' până acum n'am obținut nici un răspuns.

4. O chestiune după natura ei analoagă cu aceasta a preocupat și preocupă și astăzi deosebit de mult acest senat: afacerea parochiei din Szentes. Atăcat fiind preotul Dimitrie Pandovici din Szentes de o boala de creeri a fost internat într'un institut de alienați la Budapesta, ear' pentru durata boalei lui la început am dispus administrator provisor în acea parochie. Văzând mai târziu, că boala preotului Pandovici ține mai îndelungat și în același timp ajungând Consistorul la cunoștință, că în aceea parochie s'au comis grele abuzuri în administrarea averilor parochiale, primind apoi mandat dela Înaltul Guvern pentru cercetarea și constatarea stării faptice, ni s'a impus necesitatea, de a institui la Szentes un administrator parochial stabil, care fiind permanent la fața locului, să ne dea mână de ajutor întru regularea afacerilor de-acolo. Am numit de administrator parochial pe preotul M. Luceța din Gaiu, sub conducerea căruia apoi parochia s'a constituit conform prescrișelor Statutului Organic, avându-și sinodul, comitetul și epitropia sa parochială. În firul cercetărilor efectuate la fața locului s'a dovedit neîndoios, că preotul Pandovici în tovărășie cu frații Giurița au chivernisit averea parochiei ca și avere privată a lor, comițând cele mai grave abuzuri și cauzând mari daune parochiei. Pe baza aceasta în cale disciplinară au fost delăturați din posturile avute, ear averea bisericească s'a predat epitropiei acum alese. Am fiut să desfășuram în conturi generale în-

treaga afacere, căci în urma remonstrărilor fraților Giurița cauza a devenit obiect de interesare a dlui ministru de culte, care ne-a și cerut, pe calea Metropoliei, explicații asupra chestiunii. Afacerea este la Metropolie în calea recursului.

5. În privința cvalificațiunii clerului încă putem semnala începutul unei îmbunătățiri, când constatăm, că contingentul tinerilor primiți la începutul anului școlar la institutul nostru teologic, atât în privința numerică, cât mai ales în punctul studiilor pregătitoare e incomparabil superior celui din anul trecut. S'au înscris adecă la institutul teologic 40 de elevi, dintre cari 14 inși cu 8 cl. gimn. și maturitatea, 2 inși cu maturitatea dela școalele comerciale, ear' 5 inși cu 8 gimn. și 3 cl. comerciale, deci $72\frac{1}{2}\%$ din cei înscriși au cvalificațiune superioară.

Acest îmbucurător simptom în primul rînd are să se privească de urmare a conclusului Venerabilului Sinod de sub nr. 88/1902, prin care a binevoit a pune la dispozițiunea acestui senat suma anuală de 2400 cor. în scopul distribuirii stipendiilor pentru elevii institutului teologic. Afară de această împregiurare atribuim acest rezultat îmbucurător și îmbunătățirii sorții preoțimii, provenită din întregirea dotațiunei din vistieria statului. Ori-cum vom privi lucrul, faptul constatat aci ne îndreptățește la speranța, că succesive vom pute avea o preoțime din ce în ce tot mai bine cvalificată, de ceea-ce între împrejurările, în cari se află biserica noastră, și cari durere devin tot mai îngrijitoare, avem nu numai

cea mai mare lipsă, dar' avem singura nădejde de prosperare.

6. Din cauza sedisvacanței episcopoești neputându-se realiza concludul Ven. Sinod de sub nr. 108/1902, prin care afacerea sectelor religioase s'a făcut obiect de interesare a fiitorului Episcop, Consistorul și până să ne dea bunul Dumnezeu pe Arhiepiscopul, ocupându-se de cauză, a aflat, că una dintre cauzele, cari facilitează sectarilor în mare măsură cuprinderea de teren, este a se căuta în faptul, că elevii seminariali respective preoții mai tineri sunt puțin destoinici în cele rituale și cântările bisericesti. Pe baza acestei experiențe cu hârtia noastră de sub nr. 2761/902 am avisat direcțiunea seminarială, să insiste pentru o îndeletnicire cât se poate mai intensivă a elevilor în studiile amintite.

7. În conformitate cu espunerile făcute sub punctul 7, al raportului nostru din sesiunea trecută sinodală, relativ la căsătoriile fără binecuvântarea bisericești, în anul acesta Consistorul a compus, tipărit și distribuit un interogator, care are mențiunea de a erua în fiecare cas cauzele, pentru cari nu s'a contras și căsătoria canonică. În sensul instrucțiunii emise spre acest scop am îndatorat pe protopopii districtuali, ca dînșii să escurgă la fața locului și să asculte la protocol părțile asupra întrebărilor formulate de Consistor, apoi sumisând toate datele într'un conspect general să le susțearnă Consistorului. O muncă grea și obositoare am impus deci protopopilor, dar' reul, ce bântue întreaga viață morală a popului nostru în forma căsătoriilor fără binecuvântare, încă este îngrijitor de mare, deci e

prea natural, dacă stîrpirea lui reclamă jertfă și oboseală. Deoarece însă nu ni-au sosit încă toate rapoartele asupra acestei cestiuni, nu putem da de-o-cam-dată rezultat pozitiv, dar' vom continua cu cea mai mare stăruință în direcțiunea începută și sperăm, că în sesiunea viitoare vom putea raporta despre rezultate multumitoare.

8. Cele propuse și încuviințate de Ven. Sinod relativ la conviețuirile nelegiuite nu s'au putut realiza, căci condiționau conlucrarea personală a Episcopului; în vedere, că acest rău nici în anul expirat nu s'a conținut, și deci demersurile propuse sub punctul 8 al raportului din anul trecut vor avea să se aplice de acum înainte.

9. Activitatea organelor parohiale în trecut a fost în general multumitoare. Comitetele, epitropiile și sinoadele parohiale au satisfăcut datorințele impuse lor prin Statutul-Organic și regulamentele speciale, a obvenit și un caz, că comitetul unei parohii a trebuit tras în disciplină.

Din rapoartele primite constatăm, că preoțimea peste tot s'a achitat de datorința de a lumina și educa poporul prin predici ocazionale acomodată, a ținut părăstasele pentru mecenaji și a purtat în bună regulă matriculele.

10. În conformitate cu conlusul Ven. Sinod de sub Nrul 91/902 pentru prevederea agendelor acestui senat am angajat ca referent ajutător pe Dl Procopiu Givulescu paroch în Curtici, care în această calitate lunghiază dela 2/15 Maiu 1902 și până azi.

III. Partea formală.

Activitatea Consistorului ca senat bisericesc în partea formală ne luăm voie a-o reasuma în următoarele :

esibite au intrat la senat	2220
restanța trecută din anul 1901	91
au fost de tot :	2311 esibite
dintre cari s'au rezolvit în și	
afară de ședințe	2271
s'au trecut ca restanță pe 1903	40
de tot :	3211

IV. Fluctuațiunea clerului parochial.

În statul preoțesc au obvenit următoarele mișcări:

1. Au răposat 11
2. S'au hirotonit 11
3. evalidați conform recerînțelor legale . —
3. *Parochii vacante.*

În punctul acesta nici de astădată nu putem raporta despre o îmbunătățire vădită a situațiunii. Lipsa de sucrescență accentuată în raportul anului trecut ni-a zădărnicit și în anul acesta toate încercările de a prevedea toate parochiile vacante cu preoți. Ca un bun început relevăm însă faptul, că față de anul trecut numărul parochiilor vacante a scăzut, căci până când cu finea anului 1901 N-rul parochiilor vacante era 37, cu finea anului expirat a fost numai 32 și dintre acestea câteva pe cale a se îndeplinî.

Urcarea contingentului elevilor seminariali, constatată în alt loc al raportului nostru, ne îndreptățește să sperăm, că în câțiva ani lipsa de reflectanți nu va fi așa simțită.

V. Statul personal al clerului.

Despre statul personal al clerului diecesan cu finea anului 1902 în comparație cu 1901 ne luăm voie a da următorul conspect:

<i>a) în centru.</i>	1902	1901
1. la curtea episcopoească	4	4
2. la institutele centrale de învățământ	5	5
3. în mânăstire	3	5
De tot	12	14

b) în afară.

4. în clerul parochial și anume:		
a) protopresbiteri	10	10
b) adm. protopresbiterali	—	1
c) parochi	201	197
d) adm. parochiali	151	160
e) capelani	23	19
f) diaconi	2	3
5. la miliție stabil aplicați	2	2
6. în diverse alte funcțiuni	—	—
7. în retragere fără funcțiune	3	3

Deci numărul total al clerului este 404 408

Între personalul dela 1—7 se află:

	1902	1901
a) episcop	—	1
b) archimandrit	1	1
c) protosincel	1	1
d) ieromonachi	3	3
e) ierodiaconi și diaconi	5	5
f) celibi	1	1
g) văduvi	110	111

**VI. Fluctuațiunea poporațiunii în 1902
în comparație cu 1901.**

	1902	1901
1. Protopopiate îndeplinite.	10	10
» vacante	1	1
2. Comune bis. matre	310	310
» » filii	214	214
3. Parochii sistematizate	393	393
4. » reduse dela 1895	—	—
5. Biserici	341	337
6. Numărul caselor	68037	67910
7. Numărul familiilor: părechi căsătorite	79988	67778
8. Numărul părechilor cunu- nate	3132	2976
9. Conviețuiri nelegiuite	7725	7568
10. Numărul născuților:		
bărbați.	7342	
femei	7115	
	14.457	14457
Ceea-ce corespunde la 26. 52%		14128
Dintre aceștia din pat nele- giuit	2774	2645
11. Numărul răposaților:		
bărbați.	5532	
femei.	5476	
de tot	11008	10438
Intre aceștia de moarte silnică	64	80
anume: uciși	16	22
sinuciși	18	19
nenorociți	30	39
de tot	64	80

12.	Treceri de la alte bis. la ortodoxie	74	23
13.	Treceri dela ortodoxie la alte biserici	501	269
14.	Numărul sufletelor:		
	bărbați . 194648		
	femei. . 188997		
	de tot . 383645	383645	381129

VII. Personalul didactic dela institutul teologic se compune:

1. Dintr'un profesor ordinar din cler, totodată director substitut.
2. Doi profesori provisorii din cler;
3. Un prof. suplent, absolvent de teologie;
4. Un prof. provisor de muzică, absolvent de teologie;
5. Un cantor provisor din cler.

VIII. Teologi absolvenți și frecvenți.

La începutul anului școlar 1902/1903 au fost:

a) absolvenți	20
b) frecvenți	60

Acești din urmă după cursuri se grupează ast-fel:

Cl. I.	31
Cl. II.	11
Cl. III.	18
de tot .	60

Ear în privința pregătirilor ast-fel:

	absolvenți	frecvenți
a) cu pregătire superioară .	—	3
b) cu 8 cl. și matura	5	21

c) cu 8 cl. și 7 cl.	4	3
d) cu 6 cl. și 5 cl. gimn. ori civ.	7	24
e) cu mai cu puțină pregătire	4	9
la olaltă . . .	20	60

IX. Cause matrimoniale și disciplinare.

1. Procese matrimoniale în decursul anului 1902 s'au ivit 19, cari toate s'au terminat cu desfacerea căsătoriei dintre părțile litigante.

2. Cause disciplinare au ramas în curgere de pe anul 1901 38

In anul 1902 s'au ivit 10

de tot 48

Din cari s'au terminat. 22

Au ramas în curgere 26

de tot 48

Din cele 26 cause disciplinare pendente unele sunt în stadiul cercetării, altele la fisc spre opinare, iar unul sub apelată la Prea Venerabilul Consistoriu Metropolitan.

X. Biserici edificate, renovate și sântite.

1. In decursul anului 1902 s'a terminat edificarea bisericelor din Bazoș și Mănăstur. Cea dintâi a și fost sântită provisor prin protopopul tractual, iar a doua este încă nesântită.

2. S'a renovat și sântit bis. din Buteni, apoi s'au reparat bisericile din Mișca, Giula g., Pâncota, Almaș, Moneasa, Slatina, Taut, Lazuri, Pleșcuța, Petriș, Belotîn, Valea-mare, Selciva, Belinț, Pădurani și Răchita.

XI. Dăruiți pentru biserici și instituțiile ei pe anul 1902.

In decursul anului expirat pentru bisericile din diecesă s'a făcut următoarele dăruiți:

Protopopiatul Arad.

1. *A r a 3*: Dimitrie Dobrău, a dăruit un ornat preoțesc în preț de 160 coroane; Pavel Dobrău a dăruit 2 icoane în preț de 70 cor.; Barbara Antonescu, a dăruit 12 stihare pentru pruncii administranți în preț de 60 coroane; Ecaterina Dobrău, alte 7 stihare în preț de 24 cor.; iar Dr. Nicolau Oncu pentru biblioteca școlară 110 cor.

2. *Bă t a n i a*: Măestrul Todor Lipovan a dăruit bisericeii o cruce în preț de 42 coroane; Sofia și Catița, soția și sica epitropului Svetozac Roșu, au făcut o măsurită pentru prestol, în preț de 40 cor.

3. *M i c a l a c a*: Nuțiu Căpitan, a donat 4 icoane în preț de 40 coroane.

Protopopiatul Chișineu.

1. *C h i ș i n e u*: Dr. Cornel Ardelean, o icoană sântă reprezentând punerea în mormintă a Mântuitorului Isus Christos în preț de 30 cor.

2. *C h i t i c h a z*: păr. Iosif Ioan Ardelean și soția sa Maria născută Ișfănescu au dăruit 200 cor. ca fundațiune bisericească.

3. *C u r t i c i*: Ana Bogdan, soția lui Nicolau Mladin, un potir de argint în preț de 120 cor. și o acțiune dela banca «Sătmăreană» în valoare de 200 cor. laolaltă 320 cor.

4. *G i u l a - g e r m â n ă*: Ioan Chereșlădan cu soția sa Persida Papp, un prapore de mătasă prețuit în 80 cor. și un octoic mare 24 cor. laolaltă 104 cor.: Ilie Pojar cu soția sa Sabina

Comboș, un prapore de mătase în preț de 80 coroane.

5. Nădab: Véd. Emilia Popescu, o cădelniță de argint în preț de 37 cor.; Dimitrie Nica și Florea Moț, un prapore în preț de 16 cor.; mai mulți credincioși un prapore în preț de 16 cor.

Protopresbiteratul Siria.

1. Agriș: Ioan Frățilă, un prapore în preț de 170 cor.; George Bogdan, o cădelniță în preț de 26 cor.

2. Drauț: Regina Daniel, un tetrapod și un sfeșnic în preț de 80 cor., Iuliu Zvonar, o evanghelie în preț de 80 cor.

3. Dudd: Eduard Braun. cărți bisericesti în preț de 30 cor.

4. Galșa: Ioan Zorad, 4 măsurite pe tetrapod în preț de 60 cor., Véd. Măriuța Taut, Véd. Lena Brădean și Catița Birlea, o măsurită pe prestol și o perdea în preț de 50 cor.

5. Comloș. Giula Chirilă, o evanghelie în preț de 20 cor. 20 fil.

6. Musca. Simion Moț, o cruce în preț de 40 cor.

7. Pâncota. Paul Rozvan, în numerar 7 cor.; Banca poporală, în numerar 40 cor.

8. Siria: Sofia Ciurdan, un prapore în preț de 80 cor., mai multe creștine, un prapore în preț de 80 cor.

9. Têrnova: Crăciun Ignuța și Ana Tokai, doi prapori în preț de 50 cor.; Mai mulți creștini, un ornat preoțesc negru și 1 triod, în preț de 89 cor.; Mai multe creștine, ștergare,

măsărițe și două cruci în preț de 40 cor. ; Nica Ioța și Ana Tocai, un potir de 40 cor.

Protopopiatul Boroșineu.

1. A p a t e u. Maria Tanca, un prapor în preț de 50 cor.

2. I e n o p o l e a : Emilia Gurban, un stihariu preoțesc și un covor pe prestol în preț de 26 cor. ; Stanca Cociuba n. Bonta, un rënd de ornate preoțești în preț de 100 cor. ; Adam Burigan și soția sa Iosana, un dulap pentru ornatele bisericesti în preț de 50 cor.

3. R e p s i g : Vęd. Maria Ardelean n. Moș, 30 cor. ca fundație.

4. Z a r a n d : Baron Anton Bánhidy, 200 cor. ; vęd. Paraschiva Ardelean, 20 cor. ; Isaia Iova și mama sa Ileana 16 cor. ; Ileana Iancu, preoteasă, o icoană în preț de 14 cor. ; Lucreția Opreat, învățătoareasă, o icoană în preț de 14 cor. ; Ana Farcaș, două icoane mici ; Floriță Trif, Floriță Sinitean și vęd. Ana Ardelean, două măsaie pe prestol în preț de 18 cor. ; Ana Curta, Ana Varga, Ioana Lopoș, Floriță Lucaciu, Ignat Curta, Ana Fleter, Ana Trif, Maria Gajdea, Paraschiva Iacob. toate câte un stihar, în preț de 72 eor. ; Iosif Șimandan, Maria Sfēt, Georgiu Tămaș, Floriță Crișan, Elena Crișan, vęd. Măriuță Crișan, Ana Farcaș, Anița Bragea, la olaltă 34 coroane ; Gavril Iacob un prapore în preț de 20 coroane.

Protopopiatul Buteni.

1. Aldești : Domnul Barkassy Béla, cons. reg., un policandru în preț de 80 cor.

2. **B u t e n i**. Doamna Ana Georgia, născută Popescu, protopopeasă, un mășai de catifea pentru prestol în preț de 70 cor.; D. Georgiu Popa și soția, o perdea de catifea în preț de 50 cor.; D-șoara Aurelia Filip a făcut un mășai mic pentru prestol în preț de 25 cor.; prin colectă s'a cumpărat un mășai pentru analog cu 60 cor.; tot prin colectă s'a ridicat o rugă în hotar cu 60 cor.

3. **C h e r t i ș**: D-na Victoria Draga, o icoană în preț de 20 cor.

4. **C i l**: Prin colectă s'a cumpărat un policandru cu 120 cor.

5. **D e z n a**: Preotul Zaharia Milian a contribuit cu 24 cor. la spesele casei parohiale din nou zidită,

6. **M i n e a d**: Prin colectă s'a ridicat în pascul comunal o rugă în preț de 20 coroane.

7. **M o n e a s a**: Nițiu Miclea un rînd de ornate cu 80 cor.; Mthai Tipei, tot ornate, în preț de 90 cor.

8. **P r ă j e ș c i**: Prin contribuiri s'a cumpărat doi prapori cu 50 cor.

9. **R a m n a**: Nicoară Condea, un rînd de ornate cu 80 cor.; prin contribuiri s'a cumpărat o evanghelie cu 20 cor.

10. **Ș i l i n d i a**: D. notar Vasilie Dîrlea, o evanghelie în preț de 90 cor.

11. **T a u ț**: Alexandru Popa, pentru un rînd de ornate a dat 20 cor.

12. **V o i v o d e n i**: D. Barkassy Géza, pentru noua edificînda biserică a dăruit 100 coroane; car d. Coloman Barkassy, un policandru, în preț de 100 cor.

Protopopiatul Hălmaşiu.

1. **B o d e s c i**: D. Alexandru Grozescu, notarul și soția din Bănești, două icoane în preț de 30 cor.

2. **C i u n g a n i**: Mai mulți credincioși au cumpărat un rînd de ornate negre preoțești, un stihar și două prapore în preț de 120 cor.

3. **C r o c n a**: Văd. Iosana Baranciu, până a fost în viață a făcut pe seama sf. biserici, o fundațiune de 10 șinice (cubule) bucate, care va purta numele răposatei.

4. **H ă l m a g i u**: D-na Paraschiva Moldovan, născută Circus, învățătoareasă, a cumpărat un rînd de ornate negre preoțești, în preț de 80 cor.

5. **H ă l m ă g e l**: Mai mulți credincioși au contribuit cu suma de 144 cor. 20 fil. pentru cumpărarea unui rînd de ornate preoțești.

6. **H o l t m e z e ș**: Georgiu Tomșa, învățător, Petru Lupei, Nica Giuța și Pavel Iovuța, au cumpărat un rînd de ornate preoțești în preț de 100 cor.

7. **L u n g ș o a r a**: Ioan Ioaneș, Solomon Gavrilă, Măriuța Cristea și Sofia Vandu, au dăruit un analog și 3 măsaie în preț de 24 cor.

8. **T o m e ș t i**: D. Bölter Friderich, propr., un rînd de ornate negre preoțești în preț de 80 cor.; D. Ioan Oncu, proprietar și primar comunal, un prapore în preț de 30 cor.; D. Csutak Lajos, notaru și soția, un prapore și o măsurică în preț de 30 cor.

9. **V a l a d e s u s**: Ioan Bulzan, un rînd de ornate preoțești și o cruce de argint china

în preț de 150 cor. ; Ioan Stănilă și Ioan Băutoș două prapore în preț de 44 cor.

10. Z e l d i ș : Mai mulți credincioși au cumpărat un rînd de ornate negre preoțești în preț de 28 cor.

Protopopiatul Lipovei.

1. B a c a m e z e u : D. Virgil Timici din Cella, a donat la învierea Domnului : 2 lumini mari cu pantlici în valoare de 20 cor. și a pus la dispoziție treascuri, prav și foc bengalic în valoare de 6 cor., precum și de trei ani a dat mirul necesar la biserică a 5 cor., laolaltă a donat 41 cor. ; George Murarescu, a ridicat în hotarul comunei o cruce în valoare de 40 cor. ; Efta Remeșean a suportat spesele sfintelor Paști în valoare de 24 cor.

2. B a t t a : Dionisie Haldea, un rînd de ornate în preț de 60 cor. ; Efta Crișan, un alt rînd de ornate în preț de 60 cor.

3. B e l o t i n ți : La rugarea comitetului parochial sprijinită de reprezentauța comunală, congregațiunea comitatului Timiș, a conces bisericeii noastre din Belotinți folosința drumului vechiu (acum părăsit) în estensiune de 12 jughere catastrale și 125 stânjeni pătrați pe o durată de 25 ani, avînd comuna a solvi arendă anuală 5 cor.

4. B i r c h i ș : Ilustra doamnă, văduva Graf. Bethlen, nasc. Livia Mocsényi, a donat bisericeii 2 jughere pămînt ca loc pentru cimitir în valoare preț mediu de 400 cor. ; Parochul Dimitrie Marcu și soția sa Elena, o casă Wertheimiană în preț de 200.

5. **Căpălnaș**: Ilustritatea Sa d. Alexandru Mocsonyi a donat la facerea unei fântâni în curtea școlei, în bani 125 cor. și tot lemnul trebuincios, precum a donat clasei a 2-a toate cărțile trebuincioase băeților, în preț de 80 cor.

6. **Cheșinț**: Representanța comunală prin concludus aprobat de congregațiunea comitatului Timiș spre scopul renovării sf. biserici a donat arenda celor 30 jughere catastrale din izlazul comunal pe 5 ani, ceea ce face anual circa 1000 cor., de tot 5000 cor.

7. **Lalașinț**: Parochul Ioan Hădan cu câți-va parochieni, au donat luminile necesare la biserică în 1902, în preț de 60 cor.; Aron și Sigismund Grozescu Bușa, au donat 2 măsaе pentru sfântul prestol în preț de 30 cor.

8. **Petirș**: D-na preoteasă Julia Bencecan și Sevasta Blagoescu, un prapore în preț de 24 cor.; Trifu Marcu cu Nicolae Marțiu, un prapore în preț de 24 cor.; Ved. Elena Gruici, o evanghelie în preț de 20 cor.

9. **Valea mare**: Mai mulți credincioși au cumpărat o cruce argint-china în preț de 32 cor.; Ioachim Jurca și Elisaveta, 2 sfeșnice de argint-china în preț de 22 cor.; Preotul Alexandru Barbon, o candelă în preț de 20 cor.

10. **Vereșmort**. D. notar Paul Rambakszky, a donat fondului bisericeii 200 cor.

Protopopiatul Radnei.

1. **Conop**: Ioan Kintzig, mare proprietar din Conop a dăruit pe seama sfintei biserici de acolo 40 cor., care sumă a depus-o spre fructificare la banca «Arad-Csanádi».

2. *I l t e u*: Antoniu Micula, un triod cu litere latine în preț de 28 coroane 40 fileri; Petru Beanga din Ilteu, un prapore în preț de 25 coroane.

Protopopiatul Belințului.

1. *A g a*: Emanuil Ungureanu, avocat, 20 cor.; Dr. Iuhos Giula, mare proprietar în Aga, 20 cor.; Dr. Lendl Adolf, deputat, cu soția 50 cor.; Dr. Iosif Gall, magnat și mare proprietar 50 cor., d-sa a mai dăruit și 70 [ ] de peatră în preț de 50 cor.; Zeno Mocsonyi, proprietar din Bules, 30 cor.; Ioan și Maria Crețu din Lugoj, potir în preț de 27 cor. și un prapore în preț 12 cor., laolaltă 39 cor.

2. *B a b ș a*: Petru Săvescu, 200 cor.; Petru Gruia, 6 ripizi, o cruce și un prapore în preț de 90 cor.; Iuliana Crașovau, preoteasă din Babsa, ornate în preț de 30 cor.

3. *B e l i n ț*: Maria și Livia Gherga, două măsaie pentru analog, în preț de 30 cor.

4. *B u d i n ț*: Ilie Bucovan și soția Sanda, farină pentru prescuri și au și făcut prescurile, de tot în preț de 34 cor.

5. *D r ă g o e ș t i*: Preotul Aureliu Petcu, 23 cor. pentru cumpărarea unei cruci pe prestol.

6. *F ă d i m a c*: Sofia Nicula, un prapor în preț de 24 cor.

7. *H i s i a ș*: D. Dr. Iosif Gall din Lucaveț, piatră în preț de 80 cor.

8. *M ă n ă ș t u r*: Preotul George Iancovici, pentru zugrăvirea unei icoane în sf. bis. 24 cor.; Alexandru Bonciu și soția din Făget, pentru zugrăvirea și aurirea ușilor altarului 116 cor.;

Vasile Caba, vice-notaru pentru pictarea a două icoane 24 cor.; Ioan Ciugiță din Lugoj, pentru pictarea unei icoane 24 cor.; Vasilie Iancovici, neguțator în Mănăstur, pentru pictarea a 2 icoane 22 cor.; Epitropul I din Mănăstur Ioan Ocescu, pentru pictarea a două icoane 24 cor.; judele comunal George Gîrda, pentru pictarea a două icoane 24 cor.; Nicolae Ciurescu pentru pictarea a două icoane 24 cor.; Ioan Niță Popovici, pentru pictarea a două icoane 30 cor.; Ioachim Mausur, pentru pictarea unei icoane 20 cor.; Ioachim Ciurescu, pentru pictarea unei icoane 20 cor.; comuna politică Mănăstur a dăruit 1200 cor. pentru stranele din sf. biserică și pentru îngrădirea curții sf. biserici.

10. O h a b a - L u n g ă: Nicolae Răducănașteanu a donat la cumpărarea unui rînd de ornate 20 cor. 80 fil.; Mihail Jurescu, a donat la cumpărarea unui rînd de ornate 20 cor. 80 fil.; Partenie Jurescu, a donat la cumpărarea unui rînd de ornate 20 cor. 80 fil.; Iosif Jurescu, a donat la cumpărarea unui rînd de ornate 20 cor. 80 fil.; Ioan Marinescu, a donat la cumpărarea unui rînd de ornate 20 cor. 80 fil.

11. P ă d u r a n i: Nicolae Leva, a ridicat o cruce (rugă) în hotarul satului, în preț de 30 coroane.

12. Ș u ș t r a: Ioan Nedelcu, zidar, a făcut amvonu analog și-a dăruit și un ochtoich cu litere latine, toate în preț de 35 cor.

Protopopiatul Timișoarei.

1. B a z o ș: Ilust. Sa. d. Br. Stefan Ambrózy 1000 cor.; Mgf. Sa d-na Adolf Lendl o

cădelniță de argint de china. în valoare de 50 cor.; D-na Etelea Radocsay, 2 conuri de argint, aurite în preț de 50 cor.; D-șoarele Radocsay, 2 măsaie în preț de 30 cor.; coriștii de acolo un prapore în valoare de 260 cor.; D-nii Ditz Iacob și Peter Adolf au pictat din nou și au aurit așile împărătești în preț de 100 cor.; Ioan Savu, a făcut cu spese proprii 7 icoane pe iconostas în preț de 100 cor.; pictorul Iosif Matei și soția sa Anastasia, icoane și ripici în valoare de 80 cor.; învățătorii Aurel Badescu și Dimitrie Tigu, câte o icoană în preț de 40 cor.; Toma Pigli, Ion Buha, Pavel Buha, Iosif Clipici, Nicolae Marcu, Nicolae Jurescu, câte o icoană în preț de câte 30 cor.; Emil Szabó o icoană în preț de 20 cor.; parochul Moise Babescu din Fenlac o icoană în preț de 30 cor.; Ruja Macedonean a legat sf. evanghelie în samat în preț de 30 cor.; Maria Solomon, un potir în valoare de 27 cor.; preotul local Iosif Petcu, icoana hramului sf. MM. George și a Nașterii Preacuratei în preț de 20 cor.

2. Bencecul-român: Mai mulți credincioși au cumpărat un rînd de ornate cu 56 cor.; iar George Bogdan o evanghelie cu litere străbune cu 20 cor.

3. Beregsău: D. Romul Cărăbaș casar la «Timișiana», a dăruit un libel pe depunere cu suma de 173 cor. 02 fil. ca fond bisericesc, tot numitul a dăruit 53 cor pentru facerea unui prapore în sf. biserică.

4. Calacea: Iagra, soția lui Ilie Bugar, 6 stihare pentru ministranți în preț de 30 cor.

și un acoperemînt de catifea lucrat și brodat cu aur pentru tetrapod în valoare de 28 cor.

5. **C e r n e t e a z**: Parochul Nicolae Micluța, suma de 160 cor. în scopul acoperirii casei parochiale; veduva Saveta Botean, pentru analogion un masai de lână brodat în valoare de 20 cor.; Credinciosul Iota Peichi, 2 măsaie pentru prestol în preț de 20 cor.

6. **C h i n e z**: D. dr. Alexandru Crăciunescu, medic la băile Herculane, icoana Mântuitorului în cadru de argint în preț de 50 cor.

7. **C h i ș i o d a**: - Societatea de asigurare «Transilvania» a dăruit 1 prapore în valoare de 50 cor.

8. **F e n l a c**: Teodor Ristin și soția sa Catița, un prapore de mătase roșie în preț de 80 cor.; Axentie Cărăneanț, un rînd de ornate negre în valoare de 80 cor.; Pavel Pecican un prapore roșu în valoare de 50 cor.; iar Simeon Simon, un prapore verde de mătase în preț de 60 cor.

9. **H o d o n i**: Preotul Cornel Popovici și soția sa, o panglică brodată cu fir de aur pentru evanghelie, o linguriță de argint pentru sf. cuminecătură, lumini, tămâie, vin pentru cuminecătură pe an întreg, făină pentru prescuri, apoi bani gata, toate acestea laolaltă în preț de 43 coroane.

10. **E l i s a b e t i n**. Femeile române au procurat din incidentul hramului sf. biserici un ornat complet în preț de 257 cor. și doi prapori în valoare de 165 cor. 40 fil.; Maria soția lui Lazar Tomici, un stihar preotesc în valoare

de 20 cor.; poporeanul Stefan Pavlovici în bani gata 26 cor.

11. **M e h a l a**: Văduva preoteasă Maria Istin, o păreche de cununi de metal decorate cu petrii în valoare de 56 cor.

12. **P a r ț a**: Mai multe femei au contribuit cu 29 cor. 10 fil., la cumpărarea unui rest de ornat negru.

13. **P u s t i n i ș**. Văduva Stana Isarcov, a testat sf. biserici suma de 800 cor.

14. **S t.-M i h a i u l-r o m â n**: Preotul Nicolae Groza și soția sa Lucreția, 2 sfeșnice de argint de china cu 2 brațe pentru sf. prestol în valoare de 40 coroane.

15. **S e c u s i g i u**: Văduva Ana Dobândă, un prapore în valoare de 80 cor.; Dimitrie Căcea, un stihar de catifea pentru ministranți în preț de 80 cor., iar pentru școala din Filia Munar, institutul «Timișiana» 20 cor., iar despărțământul Timișoarei al Astrei 50 cor.

16. **Ș a g**: Din venitul de 50 cor. realizat printr'un concert, s'a renovat steagul școlărilor din sf. biserică; credinciosul Romul Ribar, a daruit o cădelniță în preț de 20 cor.

17. **T i m i ș o a r a - F a b r i c**: Văduva Elisaveta Teodorescu, un mășai pentru sf. prestol, brodat cu mătase în valoare de 100 cor.; credincioșii George și Caterina Ianovici, întru pomenirea fericitului lor fiu Constantin, icoana ce ocupă loc la tronul Preacuratei deastânga în sf. noastră biserică în valoare de 200 cor. și au înfrumusețat cu spese de 800 cor. capela zidită de dânzii în morminții dela capătul străzii mătăsăriei; Stefan Stan Melcesco a donat 280 cor.

pentru augmentarea bibliotecii școlare ; Reuniunea damelor române a provăzut cu vestminte complete 20 școlari săraci dela școalele confessionale din loc în preț de 320 cor. ; Casa de păstrare «Erste Temesvarer» a dat ajutor școalelor noastre 50 cor.

18. U t v i n. D. proprietar Valentin Vacz a donat 20 cor. pentru procurarea de cărți copiilor săraci.

19. V i n g a. Locuitoarea din Lipova Elena Giuchi a donat sf. biserici o măsurită de catifea pentru prestol în preț de 25 cor.

Protopopiatul B.-Comloșului.

1. C i a n a d u l s e r b e s c : D. proprietar Ioan Koreck și soția sa Berta Csendes, din incidentul căsătoriei lor au donat pe seama santei noastre biserici un polileu mare și două mici în preț de 200 coroane ; Mai mulți poporeni au făcut doi prapori mici în preț de 60 cor. ; Mai mulți credincioși au donat pe o colectă inițiată de economul Nicolae Galetariu în scopul ridicării unei cruci pe teritoriul comunei suma de 160 cor.

2. E c i c a - r o m â n ă : Văduva Sara Albu, nasc. Păncăricean, a contribuit la fondul bisericeii din Ecica română cu 200 coroane.

3. N e r ă u : Văduva Victoria Mihaiu a renovat un prapore cu spesele sale de 70 cor. ; Pavel Mihaiu, a donat un prapore mare vînăt în preț de 260 cor. ; Pavel Fumar, a donat o evanghelie legată în catifea roșie, colțurile ornate cu icoane, în email și argint china în preț de 300 coroane.

Arad, din ședința consistorială ținută la 10/23
Aprilie, 1903.

*Consistoriul eparchial gr. or. român
din Arad.*

Ioan I. Papp.

Arhimandrit.

Nr. 607/51 B. 1903.

RAPORTUL GENERAL

*Al Senatului strîns bisericesc dela Consistoriul
gr. or. român din Oradea-Mare.*

Despre activitatea sa în decursul anului 1902.

Venerabile Sinod Eparchial !

Consistoriul eparchial ort. român din Oradea-Mare, ca senat strîns bisericesc, cu toată onoarea presentă următorii :

Raport general

despre activitatea desvoltată în cursul anului 1902.

I. Acest senat stăruind pentru ridicarea nivelului moral și întărirea simțului religios în popor, a luat măsurile trebuincioase, ca toți preoții de pe teritoriul acestui consistoriu să și împlinească datorințele pastorale și predicatoriale, dând un cercular în acest merit cu datul 14/27 Martie 1902, Nr. 561 Pres.

Asesorii acestui senat au participat cât se poate de regulat la toate ședințele consistoriale.

La acest senat în cursul anului piese esibiționale au intrat 837, fiind pertractate și rezolvite cauzele aparținătoare acestui senat în opt (8) ședințe, în care sub 231 numeri seriali s'au rezolvit 451 piese, iar afară de ședințe 381 piese, iar 5 piese s'au trecut pe anul 1903 ca restanțe.

II. Acest senat ca for judecătorească matrimonial de a doua instanță, în decursul acestui an a pertractat și rezolvit 6 cauze matrimoniale, desfiacând în toate acestea cazuri matrimoniul, iar într'un caz împacându-se părțile între timp, a ridicat din valoare sentința scaunului proto-presbiteral.

III. Ca for disciplinar acest senat a pertractat și rezolvit 16 cauze disciplinare, din care cauze s'au terminat prin decisiune și sentință finală :

a) cu suspindere	—
b) cu suportarea speselor	3
c) cu dojană.	1
d) cu sistare.	6
e) cu admoniare.	1
de tot	11 iar 5

cauze sunt în curgere.

Impărțite cauzele disciplinare după proto-presbiterate, acele se împart:

Din protopopiatul Orăzii-mari	5
» » Peșteșului.	2
» » Tinței	2
» » Beliului	3
» » Beiușului.	3
» » Vașcoului	1
De tot	16

IV. Statul personal al clerului :

Din cauza vacanței scaunului episcopesc, în decursul anului 1902, s'au chirotonit după recomandarea consistoriului, în mod excepțional, fiind lipsa ardentă, de către Înalt Preasânția Sa Mitropolitul Ioan Mețianu doi clerici absoluți întru presbiteri; 9 preoți au repausat în Domnul, și ast-fel contingentul clerului din acest district

consistorial, în comparațiune cu anul 1901, a scăzut cu 7 preoți.

Dintre capelani au fost promovați între parochi 1 preot.

Statul preoțesc deci din acest district, la finea anului 1902 a costat din 199 persoane și anume :

1. Protosincel, vicariu episcopesc.	1
2. Protopresbiteri tractuali	6
3. Parochi	163
4. Administratori parochiali.	22
5. Capelani	3
6. Preot, actuariu consistorial.	1
7. Preot, catichet.	1
8. Preoți în retragere	2
	<hr/>
De tot	199

dintre cari unul e celibe, iar văduvi 67.

V. Districtul acestui consistoriu este împărțit în șase (6) protopresbiterate, în care se află de tot 266 parochii matre cu 265 comune filii.

Din parochiile matre 200 sunt deplinite, iar 66 parochii sistemisate, și luate la întregirea dotațiunei sunt vacante.

Pentru îndeplinirea parochiilor vacante, din partea consistoriului s'au ordonat escrierile de concurs, dar în lipsa de recurenți, acele au rămas neîndeplinite.

Consistoriul nostru, conform conclusului Venerabilului Sinod eparchial din 1902 Nr. 99, pentru a respunde necesității simțite de preoți a căutat, ca să și acuireze un număr recerut de clerici, dintre învățătorii cualificați și aplicați la școalele noastre, fiind primiți în mod escepțional ca clerici privațiști 17 învățătorii cualificați, in-

tenționând prin aceasta, ca comunele vacante, fiind de regulă cele mai slabe, și tot-odată și fără învățători, cu timpul, până ce vor fi îndeplinite toate posturile, preoții să poată suplini și pe învățători, și în modul acesta să se satisfacă atât cerințelor duhovnicești, cât și cerințelor instrucțiunii poporului nostru aflător în comunele mai slabe.

VI. Numărul bisericilor în districtul acestui consistoriu este de 297, dintre aceste s'au renovat în decursul anului 1902 și binecuvântat 2.

Biserici nouă s'au zidit în Cociuba (protopresbiteratul Beliului) Șiștiu (protopopiatul Vașcoului) și la Baciumi (protopopiatul Orăzii-mari).

VII. Mișcarea populației de pe teritoriul acestui district consistorial, pe baza datelor statistice întrate dela concernenții protopresbiteri cum arată conspectul aclus aici sub 3, se constată în următoarele :

1. Numărul caselor:

în anul 1901 au fost	34.158
în anul 1902	34.037
deci mai puțin cu	121 case

2. Numărul familiilor:

în anul 1901 a fost	37.653
în anul 1902	38.690
deci mai multe cu	1.037 fam.

3. Numărul sufletelor:

în anul 1901 a fost	187.076
în anul 1902	189.388
deci mai multe cu	2.312

4. Numărul născuților :

în anul 1901 a fost 8.860

în anul 1902 . . . . . 9.360

și anume : bărbați 4.850

femei . . . . . 4.510 de

unde rezultă, că numărul născuților în anul 1902 față de numărul celor născuți în 1901, a crescut cu 500 suflete.

Dintre cei născuți în anul 1902, din pat legiuit sunt 7.576, iar din pat nelegiuit 1784, ceea-ce exprimat în procente, este 23. 5⁰/₀.

Pentru estirparea acestui rău — care numai prin propagarea cuvântului lui Dumnezeu, prin întărirea simțului religios se poate realiza, consistoriul cu datul 14/27 Martie 1902, sub Nr. 561, a edat un cerculariu adresat tuturor preoților din acest district, povățuindu-i la împlinirea acurată a tuturor lucrărilor pastorale.

5. Numărul cununiilor încheiate în biserică în anul 1901 a fost 1.187

în anul 1902 » » . . . . . 1.448 dintre din care 1.387 pure, iar 61 amestecate.

6. Numărul căsătoriilor încheiate numai înaintea oficerului stării civile, și care nu s'au bine-cuvântat și bisericeste :

în anul 1901 a fost 294

în anul 1902 » » 326

de unde rezultă un creșcământ de 32 căsătorii.

Pentru suprimarea acestui curent periculos, cerculariul consistorial de datul 2 Noembrie 1901, No. 2080. Pres., în care s'a dispus combaterea astor fel de căsătorii, și sevîrșirea sfintei Taine a cununii la cei scăpătați în mod gratuit, s'a susținut în integritatea sa.

7. Numărul concubinatelor, adică conviețuirilor nelegiuite.

în anul 1901 a fost . . . 3.239

în anul 1902 » » . . . 2.959

să constată deci o scădere de 280 concubinate.

8. Numărul celor mulați de pe teritoriul acestui consistoriu în alte locuri:

în anul 1901 a fost . . . 1.122

în anul 1902 . . . . . 1.393 deci să

arată o creștere de 271 suflete.

9. Numărul celor așezați din alte locuri, pe teritoriul acestui Consistoriu,

în anul 1901 a fost . . . 1.088

în anul 1902 » » . . . 943 prin

urmare mai puțin cu 145

10. Numărul celor ieșiți din sinul bisericii noastre, în anul 1901 a fost . . . 40

în anul 1902 » » . . . 18 mai

puțini cu 22 suflete.

11. Numărul celor cari au trecut din sinul altor confesiuni la biserica noastră,

în anul 1901 a fost . . . 19

în anul 1902 » » . . . 73

va să zică cu 54 suflete mai mulți de cât în anul precedent.

12. Relativ la sectele rătăciților (baptiști, anabaptiști, sâmbătari, nazarineni), Consistoriul acesta a susținut circulariul de datul 28 Maiu (10 Iunie) 1901 No. 949/77 B., veghiând, ca preoțimea subalternă să-și împlinească misiunea apostolică cu zel și abnegațiune.

Aceste secte să ivesc mai ales în comunele amestecate cu alte confesiuni, dar să ivesc și în alte comune, unde nu sunt preoți.

Pe baza datelor protopresbiterilor, intrate la acest consistoriu, să constată, că rătăciți și în anul 1901 au fost . . . 542
iar în anul 1902 149
va să zică cu 393 mai puțini au intrat în sec-tele celor rătăciți.

13. Numărul repositaților:

în anul 1901 a fost . . . 6562
în anul 1902 6504

și anume:

bărbați. 3248
femei . . . . . 3256 prin

urmare numărul repositaților în comparațiune cu numărul din anul 1901, arată un scăzământ de 58.

Din numărul repositaților au murit de moarte naturală 6.458, iar de moarte silnică :

uciși. 16
sinuciși. 9
nenorociți 21

Causa mortalității, afară de boalele comune, au fost mai preste tot cele epidemice între prunci, cum este difteria, *scarlatchul*, vîrsatul, influența, cu deosebire însă mortalitatea provine din nutrirea slabă și locuințele nesănătoase ale poporului nostru.

14. Cu bucurie se constată, că numărul mărturisișilor din an în an este în creștere, căci în anul 1901 sau mărturisit. . . . 48.277

iar în anul 1902 bărbați . . . 21.444
» » femei . . . 28.285
de tot . . . 49.729

prin urmare în numărul mărturisișilor se arată față de anul precedent o creștere de 1452 suflete.

VIII. Despre clericii absoluți dăm în alăturare sub 4, un conspect, de unde se vede că 8 clerici sunt aplicați în serviciul bisericesc ori școlar, iar 6 clerici n'au nici o aplicare.

Clericii absoluți de mai mult timp, și caii n'au primit încă serviciu bisericesc școlar, au fost trași la cercetare disciplinară, constrângându-i a se aplica în serviciu bisericesc-școlar.

IX. În consonanță și cu conclusele Venerabilului Sinod eparchial, și conform cerculariului consistorial de datul 25 Iunie 1901, Nr. 1.160, pe teritoriul acestui consistoriu s'au ținut și în acest an conferențe atât pur preoțești, cât și preoțești-învățătorești, unde s'au discutat unele afaceri vitale bisericesti-școlare, promovându-se și prin aceste conferențe interesele mari ale bisericești și școalei noastre confesionale.

X. Ce se referențe la întregirea dotațiunei preoțești din vistieria statului, suma de întregire a dotației, pentru preoții din acest district consistorial, în conformitate cu concludul Venerabilului Sinod eparchial din 1902, Nr. 104, a fost transpusă, acestui Consistoriu spre distribuire, în numerar de 39 280 cor. 54 fil. competentă pentru semestrul al II-lea al anului 1902, care sumă s'a și distribuit în conformitate cu ordinele ministeriale.

XI. Satisfăcând ast-fel tuturor concludelor Venerabilului Sinod eparchial din 1902, eshauriat fiind raportul, încheiam cu dăruirile benevole sevârșite în cursul anului 1902, pe teritoriul acestui consistoriu, și anume:

Protopopiatul Orăzii-Mari.

1. Abramul-superior : Maria Grama, 180 coroane, pentru podirea bisericeii ; Elena Blaga, ved. Huszti, ornate în preț de 100 cor. și pentru școală 20 cor.

2. In Ch. Apatici: Alexandru Tripon, un prapor în preț de 100 cor.; Ioan Blaga și soția Maria But, ornate în preț de 70 cor.

3. In Chișlaz : Gavril Tănasi în bani 400 coroane.

4. In Chișirid: Gavril Sava și soția Maria Ille, icoane în preț de 28 cor.

5. In Cazap : mai mulți creștini o cruce în preț de 28 cor.

6. In Dernașoara : Paul Bacter, ornate în preț de 120 cor., mai mulți creștini ornate în preț de 100 coroane.

7. In Felcheriu: Ioan Zacharie ornate în preț de 50 cor.

8. In Oradea-Mare : mai mulți creștini au contribuit la provederea școlarii sēraci cu vestimente în preț de 367 coroane.

9. In Parhida: Alexandru Chiș și soția Iuliana Deák, mēsărițe și stihare în preț de 32 cor. ; Gavril Feneș și soția Ana Chiș, mēsărițe în preț de 23 coroane.

10. In M. Peterd : au dāruit bani pentru biserică: Grigoriu Papp 117 cor. 50 fil. ; Ioan Sav 96 cor.: Georgiu Săcādat 20 cor.; Dimitrie Oșorhan 20 cor.; Ioan și Vasilie Maghyari 20 coroane.

11. In Rontau: Preotul Teodor Pop, un chivot și table pentru școală în preț de 25 coroane.

12. In Sârbi: Nicolae Filimon, ornate și o cruce în preț de 90 coroane.

13. In Suiug: Preotul administrator Petru Lazar, 5 cubule de bucate în preț de 40 cor.

14. In Vecherd: Ioan Farcaș, ornate în preț de 60 cor.

15. In Voivozi: Maria Kis, ved. Susa, ornate în preț de 70 cor., Gavril Costolaș și soția 20 cor.

16. Maria Hegedus, ved. Karácsonyi, măsurită în preț de 40 cor.

Protopopiatul Peșteșului.

1. In Aștiliu: Petru Popuț și soția, ornate în preț de 80 cor.; Floare Papp, măsurită și un sfeșnic în preț de 35 cor.

2. In Bălăia: Georgiu Soanea, potir, disc, etc., în preț de 70 cor.; mai mulți creștini un Triod legat în preț de 34 cor. 50 fil.

3. In Bălnaca: Flore Gazse, o cădelniță în preț de 24 coroane; Georgiu Bot, un prapor în preț de 24 cor., mai mulți creștini, ornate în preț de 80 cor.

4. In Borșe: Gavril Fildan, ornate în preț de 60 cor.; Georgiu Negruț, mormântul Domnului în preț de 40 cor.; Nicolae Negruț, potir în preț de 33 cor.; Ioan Negruț, icoane în preț de 30 cor.

5. In Butan-Măgești: Mai mulți (credincioși) respectivi creștini au dăruit un clopot în preț de 471 cor.; în care sumă să cuprind 100 cor. dăruită de Dimitrie Brade.

6. In Chistag: Petre Rostan, ornate în preț de 90 cor.

7. In Fâșca: Mai mulți creștini măsurite în preț de 20 cor.

8. In Lugașul inferior: Maria Mudara 100 cor.; Simeon Botici și soția, măsurite în preț de 26 cor.

9. In Lugașul superior: Onuț Urs și soția ornate în preț de 80 cor.; Grigorie Farcaș, o măsurita în preț de 25 cor.

10. Luncșora: Grigorie Cipou, șfeșnice în preț de 32 cor.; Maria Ille, icoane în preț de 20 cor. 90 fil.

11. In Piatră: Ioan Madaș, stihar în preț de 20 coroane.

12. In Sărand: Vasilie Mierce, pământ în preț de 150 cor.

13. In Șerghiș: Nicolae Pêtruț, o măsuță în preț de 20 cor.

14. In Verciorog: Nicolae Ferte și soția, o eădelniță în preț de 20 cor.

Protopopiatul Tinței.

1. In Ateaș: Elena Eleneș, icoane și șfeșnice în preț de 80 cor.; Dimitrie Ursu, icoane în preț de 20 cor.

2. In Mădăraș: Georgiu Rozvány, a testat 100 cor.; K. Nagy Iozef 200 cor.

3. In Mărțihaz: Káver Imre, ripizi în preț de 100 cor.

4. In Sititelec: Maria Galiș, ved. Chiș, în bani 80 cor.

Protopopiatul Beliului.

1. In Beliu: Paul Gavrilette și soția Irina Popa, casă cu intravilan în preț de 6000 cor.

2. In Căpêlna : preotul Alexandru Papp, cu mai mulți creștini icoane în preț de 24 cor.

3. In Mărăuș : Elena Bica născ. Komornyik, un clopoțel în preț de 20 cor.

Protopopiatul Beiușului.

1. In Luncașprie : Mai mulți creștini, o evanghelie în preț de 20 coroane.

2. In Răbăgani : Floare Moga cu mai mulți creștini un policaudru în preț de 60 cor.

3. In Sitani : Flore Muro și soție, 2 prapori în preț de 52 cor.

Protopopiatul Vașcoului.

1. In Cristior : Andrei Popp, preot, ornate în preț de 60 coroane.

Oradea-Mare, din ședința senatului strîns bisericesc, ținută la 28 Martie (10 Aprilie) 1903.

Vasile Mangra.

Vicar episcopesc.

Nr. 2004/1903.

RAPORTUL GENERAL

*al Senatului școlar dela Consistoriul gr. or.
român din Arad despre activitatea sa
în anul 1902.*

Venerabile Sinod eparchial!

Consistoriul gr. or. român din Arad, ca senat școlar are onoare a prezenta Ven. Sinod următorul raport asupra activității sale din decursul anului 1902 respective a anului școlar 1901/1902.

I.

A) În decursul anului 1902 au intrat la acest senat 1898 piese; din anul anterior au ramas restanță 1317 piese. Total 3215 piese. Din acestea s'au rezolvat 2700, au ramas deci în lucrare 515 piese.

Ședințe s'au ținut în decursul anului 18, în cari s'au rezolvat 403 obiecte, celelalte s'au rezolvat pe cale presidială.

Trecând la cestiunea învățămîntului în general, constatăm că mersul normal și firesc nu a fost alterat. Consistoriul a urmat și în decursul anului școlar 1901/1902 practica inaugurată în anii anteriori, de a delega învățatori distinși ca comisari de esamene.

Prin aceasta Consistoriul a ajuns mai mult a fi în curent cu exigențele și starea singurati-

celor școale, ca ast-fel să fie în pozițiune de a-și îndrepta atențiunea în deosebi pentru înlăturarea neajunsurilor.

B) Ca moment de importanță deosebită pentru învățămîntul nostru confesional poporal, relevăm ordinațiunea ministerială No. 30.332 de la 5 Iunie nou 1902, prin care se impune o strictă controlare despre esecutarea legii referitoare la instrucțiunea limbei maghiare.

Consistoriul în basa ordinațiunei ministeriale a emis un circulariu către toți inspectorii săi școlari, prin care le impunea datoria de a se conforma dispozițiunii legii din 1879, relativ la ordinațiunea ministerială citată, și pentru procedere uniformă în toate școalele noastre prin alt circulariu, s'au dat esplițațiunile necesarii, însoțite de plan de învățămînt și modele de împărțirea oarelor pentru școale cu 1 și 2 învățători, care plan și ordine de oare s'a comunicat și înaltului Minister la cererea sa.

C) O chestiune de mare importanță pentru creșterea religioasă a tinerimei noastre studioase pe la diferite institute, este chestiunea catechisațiunilor.

Religiunea și în acele institute s'a propus tot în limba bisericei noastre, dar din unele părți s'au ridicat în anul trecut escepțiuni, cerându-se adecă, că acele școale fiind cu limbă de propunere maghiară și catechisarea elevilor gr. or. români dela acelea școli să se facă în limba maghiară

În cauza acestei cereri stînd noi pe basa §§-lor 98 și 175 din statutul organic, am făcut demersurile cuvenite la Prea Venerabilul Consis-

tor Metropolitan, și la Înaltul Minister de culte și de instrucțiune publică, rămânând până la rezolvarea ei în vigoare status quo ante.

D) În anul școlar expirat institutul nostru pedagogic a fost supus controlului din partea înaltului guvern.

S'a susținut adecă în ziaristica străină, și poate se vor fi făcut denunțări și pe altă cale, că la institutul nostru pedagogic ar fi stări anormale și că învățămîntul nu ar fi la nivelul corespunzător caracterului școlii. Pentru constatarea stării lucrurilor înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică și-a delegat un comisar al său în persoana d-lui dr. Benedict Jancsó. Sus numitul domn comisar a asistat la examenele dela finea anului 1901/1902 și vizitând institutul, atât domnia sa în aprecierile sale espuse în conferința didactică a colegiului profesoral dela 15/27 Iunie, cât și înaltul minister de culte și instrucțiune publică, și-au exprimat mulțumirea de condițiunile în cari să găsește atât învățămîntul cât și institutul nostru pedagogic, indegetând numai trebuința prenoirii unor harte ca mijloace de învățămînt.

E) Cestiunea stabilirii unui plan general de învățămînt comun pentru întreaga Metropolia noastră gr. or. română este în curgere; Consistoriul a adunat materialul, a emis din a sa parte delegați în anchetă și acum se așteaptă concheierea anchetei.

F) În decursul anului 1902 s'au primit următoarele mărinimoase dăruiri:

Institutul de credit și economii «Victoria», a întemeiat «Fundațiunea Victoria» cu 500

cor., pentru ajutorarea elevilor dela seminarul diecesan; și 500 cor. »Fundatiunea Victoria», pentru alumneul gr. or. român din Beiuș.

Institutul de credit și economii «Mureșanul» a dăruit pentru alumneul din Arad 50 cor. iar pentru școala de fete cu internat 20 cor.

II.

A) institutul nostru pedagogic în cursul anului școlar 1901/1902, a avut următorul corp profesoral:

1. Director provisor, 3 profesori ordinari, 8 provisori, doi profesori de religione; 1 profesor de igienă, 1 profesor de economie, 1 profesor de cant și tipic, 1 de caligrafie, 1 de desen și un învățător la școala de aplicație.

Elevi au fost inmatriculați în anul școlar 1901/1902 de tot 182 ordinari.

Au obținut absolutoriu preparandial 18.

Au fost internați în alumeu în mod gratuit 53, dintre cari în decursul anului și-au perdut beneficiul gratuității 7 elevi, dintre gratuiți a părăsit institutul 1. Cu finea anului au absolvat dintre beneficianți 4 elevi.

La examenul de cualificațiune învățătorescă ținut la 13/26 Iunie s'au prezentat 46 candidați, dintre cari au căzut 14, iar 32 au prestat examenul, dintre cari 8 preparandiste.

În privința disciplinară putem constata că în anul trecut nu au obvenit multe casuri de natură disciplinară, dar în cele obvenite s'au luat cu toată rigoarea măsurile recerute.

B) O deosebită atențiune s'a dat desvoltării bibliotecii institului nostru central, care prin bi-

biblioteca testată de fericitul în Domnul Episcopul Iosif Goldiș, s'a sporit în mod însemnat, astfel că la sfârșitul anului 1902, biblioteca institutului nostru ped.-teologic numără 3876 opere în 5862 volume și fascicule, cari stau la dispozițiunea corpului profesoral.

III.

A) Școala noastră confesională poporală fiind temelia educațiunii în spiritul bisericei noastre naționale, a format o deosebită preocupățiune a acestui Consistor.

Despre starea școalei noastre populare ne luăm voie a raporta în cele ce urmează.

Pentru a ușura privirea generală, și pentru a învedera totodată și situațiunile speciale lăsăm să urmeze aici o tabelă statistică asupra numărului și ajustării școalelor noastre populare confesionale.

Reasumând datele tabloului statistic de mai sus avem rezultatele următoare:

Pe teritoriul Consistoriului arădan avem 431 școale dintre cari 35 de fete, așezate în 313 comune matre și 84 filii avînd 332 localuri proprii.

Școalele noastre s'au sporit cu 1 și s'au redus cu 3.

Au fost și sunt admoniate din cauza localului 27, din cauza ajustării 25, au fost cu totul lipsite de aparatele de învățămînt 29.

Azile de copii au funcționat 2; școală fără de învățător a fost 1, biblioteci școlare 37 cu 2190 volume.

Din rubricile relative la aparatele de învățămînt se vede, că în genere școalele noastre populare nu sunt tocmai complet și în aceeași măsură ajustate.

Credem de cuviință ca prezentând acest îablou să amintim totodată, că Consistoriul nu a întrelăsat nici un prilej, de a îndruma comitetele noastre parochiale, atît în casuri speciale, cât și prin circulare adresate inspectorilor școlari, de a înlătura lipsurile existente, avînd a îndeplini cerințele, fie din puterile proprii, fie cerînd dela stat aparatele de lipsă.

B) Trecînd la frecvența școlară ne luăm voie a presenta următorul tablou statistic.*)

Din însumarea datelor acestui tablou rezultă, că media frecvența elevilor și elevelor dela 6—12 ani represintă 74⁰/₀, dela 12—15 ani 43.8⁰/₀ percente.

C) Despre salarele respective, beneficiile învățătoarești, lăsăm să urmeze aici tabloul sinoptic:*)

---

*) Tabloul alăturat.

Creșterea lor.

APARATELE DE ÎNVĂȚĂMÎNT AVÎND

comput	Tab. per. rom.	Maghiare	Apar. gimnast.	Sc. de pomi	Biblioteca	Volume	Neprov. zute de loc	Școale administrative		Școală fără învățator.	Asile	Șc. sau		% de frecvență.	
								Clad.	Adjus.			Sport	Redus		
8	25	17	11	4	5	298	—	—	—	—	—	—	1	31165	40
0	4	9	2	5	—	—	—	3	4	—	—	—	1	862	43.5
6	11	9	3	6	1	8	—	1	—	—	1	—	—	437	36
21	21	16	3	9	4	52	—	—	—	—	—	—	—	837	36
31	17	11	2	12	6	62	11	1	—	—	—	—	—	738	32.6
lipsește datele															
26	18	20	2	14	—	—	6	1	—	—	1	—	1	703	54.49
ie															
9	22	9	2	25	6	429	—	—	12	1	—	—	1	524	53
4	25	13	2	3	2	98	—	—	—	—	—	—	—	192	49.2
7	6	4	—	2	1	10	—	—	—	—	—	—	—	672	38
2	12	12	10	11	6	451	—	—	1	—	—	—	—	641	70
4	27	17	6	14	27	782	—	—	8	—	—	—	—	48141	
								29	15	25	2	1	3		

de frecvență.

Reasumând datele tabloului statistic de mai sus avem rezultatele următoare:

Pe teritoriul Consistoriului arădan avem 431 școli dintre cari 35 de fete, așezate în 313 comune matre și 84 filii avînd 339 localuri proprii

TABLON

Inspectoratul	Nr. obligatiilor 6—12 ani			Au frecventat școala regulat			Au frecventat școala nereglat	
	băieți	fete	Total	băieți	fete	Total	băieți	fete
	Arad . . .	1994	1825	3819	1411	1024	2435	285
B. Comloș . . .	1911	1889	3800	1193	762	1953	370	431
Belint . . .	698	671	1369	448	356	804	174	136
B. Ineu . . .	1932	1689	3621	777	298	1075	434	278
Buteni . . .	1350	1225	2575	690	412	1102	398	300
Chișineu . . .	1876	1575	3451	1055	386	1891	490	362
Hălmagiu . . .	1385	813	2198	622	302	924	428	186
Leuceșești . . .	701	717	1418	515	434	949		
Lipova . . .	1774	1584	3358	1036	656	1692	434	348
Radna . . .	1417	1250	2667	946	781	1727	255	265
Silindia . . .	490	409	899	222	107	329	98	81
Șiria . . .	1631	1459	3090	490	689	1629	383	333
Timișoara . . .	2113	2089	4202	1293	1160	2453	601	526
Total . . .	20272	17195	35477	10698	7367	18963	4350	4279

DE FRECVENȚIA ÎN

Categorie	De fel		Nr. obligatilor 12-15 ani		Au frecventat școala regulat		Au frecventat școala neregulat		De fel		% de frecvență					
	băieți	fete	Total	băieți	fete	Total	băieți	fete	Total	băieți		fete	Total			
														Total		
18	298	268	566	806	798	1604	148	131	279	81	79	160	577	588	1165	40
01	348	696	1044	806	720	1526	207	159	366	135	163	298	464	398	862	43.5
10	76	179	255	345	339	684	86	75	162	37	48	85	222	215	437	36
12	755	1079	1834	701	616	1317	153	120	273	127	80	207	421	416	837	36
98	262	513	775	585	511	1096	100	71	171	120	67	187	365	373	738	32.6
52	331	377	708	731	596	1327	210	149	359	126	91	217	395	356	751	43.4
14	335	325	660	514	333	847	107	50	157	38	33	71	365	250	619	20
						588			278							
82	304	580	884	756	786	1542	228	228	456	185	198	383	343	360	703	54.49
20	173	247	420	755	572	1327	352	204	556	94	109	203	288	236	524	53
79	170	221	391	208	144	325	76	33	109	37	14	51	95	97	192	49.2
16	308	437	745	600	491	1091	136	128	257	92	70	162	372	300	672	38
27	218	404	622	865	958	1823	354	393	747	235	200	435	276	365	641	70
29	3578	5326	8904	7672	6864	15097	2157	1742	4170	1307	1252	2459	4183	3954	8141	

Școlarele și adjuștate

INSPECTORATUL	Nr. școlarelor		Nr. comune- lor cu școlare		Au local pro- priu	Fără local pro- priu	ȘCOALELE SUNT ADJUȘTATE						
	Băeți	Fete	Matre	Filii			Tabele de istoria naturală	Globul	5 contin.	Europa	Austr. Ungaria	Ungaria	Comitat
Arad	28	5	15	121	14	13	15	17	6	21	24	24	30
B. Comloș	35	7	17	—	17	—	13	10	8	21	17	13	15
Belint	25	—	24	—	24	—	8	8	1	11	4	16	16
B. Ineu	24	1	16	—	24	1	4	18	5	18	6	18	22
Buteni	38	1	32	3	33	2	5	28	3	30	9	29	33
Chisineu	31	3	19	18	30	—	lipsesc datele	lipsesc datele	lipsesc datele	lipsesc datele	lipsesc datele	lipsesc datele	lipsesc datele
Halmagiu	36	2	41	28	36	2	6	27	7	30	12	32	35
Leucușești (Cladova)	17	1	17	—	17	1	—	—	—	—	—	—	—
Lipova	42	—	41	—	40	1	16	7	4	17	13	24	29
Radna	36	2	32	5	35	2	23	27	7	31	9	38	38
Șilindia	8	2	8	—	8	—	2	7	3	9	5	7	8
Șiria	28	6	16	—	16	—	14	13	12	22	16	22	22
Timișoara	48	5	35	18	48	—	29	13	8	30	15	37	33
	396	35	313	84	332	22							

SALARUL ÎNVĂȚĂTORESC SOCOTIT ÎN COROANĂ

	Funda- mental	Cvinevenal	In lemne	Pământ	Al natur
Arad	20066 —	8300 —	3280 —	6175 —	3322
B. Comloș	23397 60	3300 —	1332 —	2699 —	3912
Belint.	7781 —	1000 —	1743 70	1820 —	2922
B. Ineu	13630 —	1400 —	1948 —	2104 —	5222
Buteni.	12696 —	800 —	2148 —	1372 —	4352
Chisineu	Lipsesc datele				
Hălmagiu	19387 18	1400 —	2796 —	72 —	12522
Leucușești	8045 —	— —	— —	— —	1952
Lipova.	23473 06	13600 —	3353 —	2558 62	31322
Radna	22800 —	700 —	1900 —	1984 —	5322
Șilindia	4926 —	400 —	543 —	250 —	1322
Șiria.	19900 —	2600 —	3471 80	4818 —	7622
Timișoara.	24411 22	2600 —	4357 60	3108 83	9322
Total					

Total	Salariile se acopăr prin :				Suma salariilor				Salariile se plătesc		
	Arunc cultural în %			Ajutor consistorial	Ajutor comuna po- litică	Ajutor de la stat	Cvinqvenal de la stat	Maxim	Minim	Regulat	Neregulat
	Maxim	Minim	Media								
32155 —	24	5	13.5	—	—	—	—	1580	680	—	—
34581 60	28	8	18	—	3	—	3	1100	600	—	—
15270 70	47	12.5	26	1	—	1	1	1232	324	8	1
19602 —	62	18	32.4	—	—	—	1	1242	600	—	—
21367 52	52	18	34.8	—	—	—	1	900	232	—	—
— —	—	—	—	—	—	1	—	1400	600	—	—
24909 18	78	24	52.2	1	—	4	1	—	—	—	—
10004 —	66	24	37.6	—	—	—	—	620	224	—	—
46019 48	54	3	30.5	—	—	—	6	—	—	23	1
27916 —	73	12	49.9	1	—	—	5	1082	600	—	—
6255 —	78	20	37.6	1	—	—	—	—	—	—	—
31555 80	38	19.5	30	—	—	—	—	1640	600	31	—
43798 35	31	5	17	1	—	—	—	1311.92	600	47	—
				5	3	6	18				

Din datele aici înșirate se vede în întâiul rând aruncul cultural, care în medie generală face 31.5⁰/₀, după contribuțiunea de stat.

La această înaltă țifără este a se mai socoti și împrejurarea, că anii neroditori îi simte mai greu poporul muncitor, și vom afla principala cauză a neîncasărilor regulate a salariilor învățătoarești, deși Consistoriul, satisfăcând concludusului sinodal Nr. 116 din 1902, nu a lăsat să treacă nici un cas de reclamațiune pentru a îndruma corporațiunile noastre bisericesti să solvească salarele învățătorilor regulat.

În legătură cu cele espuse, credem că aici este locul să raportăm în legătură cu concludusul sinodal Nr. 116/1902, că pe teritoriul diecesei Aradului se găsesc 31 comune cu școale populare, cari nu sunt în stare să asigure învățătorului salariul minimal legal.

Parte din aceste comune au fost împărțite de ajutoare dela Consistoriu, parte și dela stat.

Susținerea acelor școale însă pretinde mai mari jertfe, pe cari Consistoriul nu le poate îndeplini din neînsemnata sumă destinată «pentru ajutorarea școalelor sărace», deci ne permitem a atrage atențiunea Ven. Sinod, ca să ia dispozițiile ce va crede de cuviință în cauză.

Macsimul salarelor învățătoarești este 1640 cor., iar minimalul 224 cor. pe teritoriul acestui Consistoriu.

D) Relativ la corpul învățătoresc și munca depusă de acela pentru progresul școalei noastre populare, prezentăm următorul tablou sinoptic:

	ÎNVĂȚĂTORI					La finea anului au dat examen				Invățăt. admon. pe cale admin.
	Calific.	def.	necal.	subst.	preoți	Laud.	Bun	Suf.	Nesuf.	
Arad . . .	31	31	2	2	1	—	—	—	3	—
B. Comloș	38	35	1	4	2	—	—	—	—	2
Belinț . .	16	14	3	5	1	1	9	6	6	9
B. Ineu. . .	23	22	2	3	—	—	—	—	5	—
Buteni . .	23	16	16	22	6	4	18	16	5	6
Chișineu .	31	32	3	2	1	—	—	—	6	—
Halmagiu .	31	28	9	9	3	—	—	—	6	6
Leucușești	14	—	3	—	—	3	7	5	—	1
Lipova . .	39	36	2	5	—	13	9	17	3	2
Radna . .	30	30	8	8	4	—	—	—	3	—
Șilindia. .	7	6	3	4	—	—	—	—	1	—
Siria. . .	33	30	1	4	—	—	34	—	1	2
Timișoara.	52	49	1	4	1	12	19	14	6	5
	368	329	54	72	19	—	—	—	45	33

În rubrica admonițiunilor sunt socotiți acei învățători, cari au fost admoniați prin inspectorul școlar regesc, sau în urma arătării aceleia prin înaltul minister, pentru lipsa de progres în studiu, în deosebi în limba maghiară și în parte pentru lipsa de calificațiune legală.

Contra învățătorilor cari au obținut clasificațiune de «nesuficient» la sfârșitul anului școlar, s'a introdus cercetare disciplinară.

E) Dintre elevii gr. or. români de pe teritoriul jurisdicțiunii acestui Consistoriu au frecventat școalele străine :

Comunale	766
De stat	1009
Private	13
Asile de copii	312
Școale capitale.	57
Industriale.	57
Civile.	273
Comerciale	49
Reale.	28
Gimnasiale.	128
Academii	8
Universități	13
Militare	2
Total.	<u>2715</u>

IV.

Catechisați au fost:

In Arad la gimnasiul de stat și școala reală	56	elevi
La pedagogiul de stat și școala de aplicație	15	»
Academia comercială.	9	»
Școala civilă	31	»
Școala civilă de fete	18	»
Școlile elementare de băieți	128	»
Școlile elementare de fete	88	»
Școalele din Macău	40	»
Școalele din Seghedin	58	»
Gimnaziul din Becicherecul-mare	20	»
Gimnaziul din Szarvas	4	»
Școala civilă din Szent-Anna	41	»
Școalele din Giula	24	»

Școalele Dombegyháza-Mezöhe-		
gyes	69	»
Școala elem. com. Arad-Gai .	66	»
Școala industrială și de meserii		
Arad	11	»
Școala Budapesta și Kiskunféle-		
gyháza	55	»
Școala Borosșebeș.	15	»
Gimnasiul din Chichinda-mare .	7	»
Școala civilă și ucenicii meser.		
Sân-Nicol.-Mare.	38	»
Timișoara școala elem. și super.		
de fete	86	»
Timișoara, gimnasiu și școala		
reală rom. catolică	51	»
Timișoara preparandia gimnasiu,		
școlile comerciale, școlile civile, in-		
dustriale de stat, comunale de băeți,		
do fete, claustru și școala super. de		
fete	129	»
Vinga.	14	»
	<hr/>	
De tot	1073	»

V.

A) Pe anul școlar 1901/1902, s'au înscris în școala de fete cu internat din Arad 71 eleve, dintre cari au ramas până la sfârșitul anului școlar 63 eleve, dintre cari 40 preparandiste.

În internat au fost primite la începutul anului școlar 38, dintre cari până la sfârșitul anului școlar au ramas în internat 35 eleve, dintre cari 22 preparandiste. La esamenul de cualifi-

cațiune învățătoarească s'au prezentat 8, cari toate au obținut diploma de cualificațiune.

Corpul profesoral s'a compus din: 1 director, o directoare a internatului, 6 profesori, între cari e și medicul institutului ca profesor de igienă, 3 profesoare și 2 guvernante.

Tratativele de mai nainte pentru câștigarea unui local mai corespunzător pe seama școalei după cum am avut onoare a anunța venerabilului Sinod, în sesiunea trecută, nu a dus la rezultat. Iar tratative nouă nu s'au putut iniția deoparte din motivul sedisvacanței scaunului episcopesc, iar de altă parte din motivul, că Consistoriul nu dispune de mijloace necesare.

A) Inaltul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin rescriptul Nr. 74306 din 1901, a dispus că examinarea și cualificarea învățătoarească a fetelor nu se permite la alte institute de cât la preparandii de fete. In urma acestei ordinațiuni, Consistoriul a făcut demersuri pe lângă venerabilul Consistoriu din Caransebeș, pentru înființarea și susținerea în comun a unei preparandii de fete.

Venerabilul Consistoriu din Caransebeș a răspuns, că din cauza lipsei de mijloace nu se poate angaja la susținerea unei preparandii de fete. Din partea venerabilului Consistoriu archidecesan încă nu a urmat nici o rezoluțiune în această cauză.

Primind inalta ordinațiune ministerială amintită, Consistoriul a cerut modificarea opreliștei decretate, pe motivele că: lângă școala noastră de fete cu internat intenționăm a sistemisa un curs preparandial pentru fete, de oare-ce la școa-

lele noastre populare se mai simte nevoia de a se sistemisa școale de fete și prin urmare e de trebuință a se pregăti învățătoare, și că prin înalta ordinațiune se ating drepturile câștigate ale elevelor înscrise la începutul anului școlar ca preparandiste. La această representațiune înalțul minister ni-a răspuns, prin rezoluțiunea dela 30 Aprilie, Nr. 29457 din 1902, că acele eleve pe cari ordinațiunea le-a găsit înscrise la cursul nostru pedagogic, să fie admise la terminarea cursurilor preparandiale, dar nouă înscrieri nu se admit.

Conform acestei dispozițiuni s'a și urmat.

VI.

În anul școlar 1901/1902, au beneficiat din fondațiunile diecesane și anume: Elena Ghiba Birta, 14 stipendiști; Teodor Papp 22, Iosif Popovici Paffy 2; I. Faur de Teiuș 2; Balla 1; Ebesfalvai 1; peste tot 42.

VII.

A) Reuniunea învățătorilor din dreapta Mureșului, constituită din protopopiatele Arad, Borșineu, Buteni, Chișineu, Hălmagiu, Radna și Siria, și în decursul anului de gestiune trecut și-a ținut adunarea ei generală la care Consistoriul s'a reprezentat prin secretarul său Vasile Goldis.

Iar reuniunea învățătorilor din protopopiatele bănățene: Timișoara, Belinț, Banat-Comloș

și Lipova, s'au constituit din nou și este avizată a-și începe și continua activitatea și misiunea reuniunii.

VIII.

În decursul anului 1902 au fost în curgere la senatul școlar al acestui Consistoriu, ca for disciplinar, 35 cauze disciplinare, dintre cari 25 s'au finalizat iară 10 sunt încă în curgere.

IX.

A) Alumneul din Timișoara la începutul anului școlar 1901/1902 a primit 7 elevi, dintre cari până la sfârșitul anului au rămas în beneficiu 5 elevi.

Acești elevi au fost plasați la case particulare, care împrejurare nu corespunde scopului pe care trebuie să-l urmărim prin ajutorarea tinerimei noastre aplicată la studiu.

O adevărată creștere a tinerimei noastre în spiritul bisericii noastre, când frecventează școli străine, numai în internate își găsește puțința și sub permanent control.

Pornind din acest motiv și luând de bază concluderea sinodală Nr. 97 din 1901 pentru deschiderea cât mai în grabă a unui internat gr. or. român în Timișoara, ne permitem a cere avizul Ven. Sinod în sensul de a se suspenda împărțirea pe viitor ori-ce alt beneficiu decât cele astăzi puse în curgere, cu scopul de a se capitaliza suma ce azi se dă ca beneficiu, în vederea ridicării internatului.

B) La internatul gr. or. român din Beiuș, s'au înmatriculat la începutul anului ca alumni 64 de elevi, dintre cari doi au părăsit școala în decursul anului. Stipendiști și beneficianți au fost 15.

Educațiunii religioase-morale s'a dat o deosebită îngrijire. Elevii asistă în fie-care zi la serviciul divin, care se oficiază în capela internatului. În privința higienică, internatul se află în condițiuni favorabile.

Aceste sunt, venerabil Sinod eparchial, momentele de căpetenie al evoluției școlare, în decursul anului expirat, pe cari relatându-le, Vi-le supunem binevoitoarei aprecieri, adăogînd că pe viitor vă vom raporta mai în detaliu despre rezultatul inspecțiunii și controlei mersului învățămîntului și despre aceea cât face numărul acelora cari știu ceti și scrie.

Arad, din ședința consistorială ca senat școlar ținută la 10/23 Aprilie 1903.

*Consistoriul eparchial gr. or. român
din Arad.*

Ioan I. Papp,

Archimandrit.

Nr. 608, 59 Șc. 1^o03.

Venerabile Sinod Eparchial!

Consistoriul subsemnat ca Senat școlar vine cu toată reverința a presenta pe anul trecut următorul raport.

În decursul anului trecut, acest Consistoriu a condus afacerile școlare, conform dispozițiilor legale și regulamentare, a urmărit toate momentele relative la ameliorarea învățământului poporal și la inspecțiunea școlară, iară obiectele avisate resortului școlar, au fost pertractate și rezolvate în nouă ședințe sub 297 numeri seriali.

În special momentele mai marcante din activitatea dezvoltată pe terenul școlar sunt reasumate în următoarele:

I. Starea învățământului pe anul 1901/1902.

În interesul promovării învățământului poporal și a creșterii morale religioase, acest Consistoriu cu datul de 4/17 Aprilie, a. tr. Nr. 753 șc. a luat măsuri detăiate pentru ținerea examenelor finale în toate școalele submanuate, sub conducerea protopresbiterilor ca inspectori școlari și pe lângă participarea învățătorilor, invitați anume pentru controlarea progresului.

În legătură cu aceasta s'a făcut dispozițiune și pentru procurarea datelor școlare, despre mersul învățământului, precum și în privința ținerei examenelor din religiune în școalele în afară de jurisdicțiunea Consistoriului.

În urmarea acestor dispozițiuni, examenele finale după constatarea rapoartelor prezentate la Consistoriu, s'au ținut peste tot, iară rezultatul datelor școlare despre mersul învățământului și despre progresul dovedit la examene, se reproduce după protopresbiterate în conspectul general alăturat sub litera A, care va fi a se tipări ca adnecs la protocol.

În general după constatarea datelor rezultatul sumar în toate șese protopresbiteratele (cercurile inspectorale) a fost următorul :

În 294 comune bisericesti submanuate au fost școale confesionale de ale noastre 235 iară 59 comune bisericesti nu au avut școale confesionale.

Prunci obligați a frecuenta școala au fost dela 12 ani 10.555 băeți, 9.032 fete, de toți 19.587, dela 12—15 ani 4.627 băieți, 4.126 fete, de toți 8.753. Au frecventat școala 6—12 ani 5.928 băieți și 3.935 fete, de toți 9.863. Eară școala de repetițiune 12—15 ani 888 băeți și 702 fete, de toți 1590.

Dintre cei obligați la școală au mai frecventat alte școale elementare 1013 băieți și 843 fete, de toți 1856.

Edificii proprii de școală au fost 235.

Sale de învățămînt corespunzătoare 175 și necorespunzătoare 60.

Grădini de pomărit 238.

Numărul școalelor confesionale fiind 235 din aceste 2 școale special pentru fete.

În comunele bisericesti, care nu au avut școale confesionale au fost 16 școale de stat, din care 2 au fost pur pentru fete.

Posturi învățătoarești au fost 233 pentru învățători și 2 pentru învățătoare.

Învățători aplicați la școalele noastre submanuate au fost 109 definitiv, 196 provizori și 1 învățătoare definitivă, de toți 206. Din aceștia 129 au avut calificațiunea recerată, iară 77 au fost fără calificațiune, aplicați numai din necesitatea supremă, în lipsă de indivizi calificați.

Salariile învățătoarești variază între 600—1200 coroane. Iară suma totală a salariilor au fost 130.912 coroane.

Biblioteci școlare au fost în 49 comune, și coruri vocale în 45 comune.

Pentru complectarea datelor școlare reproducem numărul elevilor noștri, cari au frecventat școalele medii, civile și normale de pe teritoriul acestui Consistoriu și anume:

1. Gimnaziu din Oradea-Mare	12
2. Școalele reale superioare din Oradea-Mare	15
3. Gimnaziul din Dobrițin	3
4. Școale reale superioare	2
5. Gimnaziul gr. cath. din Beiuș	168
6. Gimnaziul din Salonta	18
7. Gimnaziul din Hajdu-Böszömeny	1
8. Gimnaziul din Carța	2
De toți	221
9. Școalele comerciale din Oradea-Mare	4
10. Școalele civile și normale din Oradea-Mare 76 prunci, 86 fete, de toți	157
11. Școalele normale din Beiuș, prunci	28

12. Scoalele civile și industriale din Beiuș, 14 prunci și 31 fete de toți	45
13. Scoala de stat din Vășcău, 31 prunci și 40 fete, de toți	71
14. Scoalele civile din Török-Szt.-miklós	1
15. Scoalele normale din Salonta prunci	22
16. Scoalele civile de fete din Dobrițin	2
17. Scoalele de stat elementare din comunele rurale 913 prunci și 696 fete, de toți	1.509

Pentru propunerea religiunii la elevi noștri dela școalele sus înșirate s'a făcut provisiune la timpul său, iară despre rezultat au urmat rapoarte dela respectivii caticheți.

II. *Inspețiunea școlară.*

Inspețiunea școalelor a fost controlată atât prin rapoartele detăiate pretinse dela protopresbiterii inspectori cercuali, despre visitările anuale, cât și prin rapoartele lunare pretinse dela învățători despre frecuentațiunea școalelor.

Acest Consistoriu este necesitat a constata cum că inspețiunea școlară eserciată din partea protopresbiterilor, ca inspectori școlari peste tot nu e satisfăcătoare, dar mai ales este neglijată în protopresbiteratul Peșteș, Beiuș și Vașcou, drept aceea acest Consistoriu va fi necesitat în interesul învățămîntului, în aceste trei protopresbiterate, a pune la cale măsuri excepționale pentru ameliorarea ispețiunei școalelor.

În decursul anului trecut, din partea acestui Consistor, în privința înaintării afacerilor școlare și ameliorarea învățămîntului poporal în școalele noastre confesionale, s'au dat mai multe circulare și anume:

a) Cu datul 25 Iunie (8 Iulie) 1902, Nr. 1165, în care s'au luat măsuri detaliate în privința reparării, adaptării și curățirii edificiilor școlare, în privința publicării concursului pentru posturile vacante, în privința prevederii școalelor cu mobilierul și recuisitele recerute, în privința staveririi și regulării feriilor anuale prin comitetele parochiale, în privința conscrierii pruncilor obligați la școală și în privința începerii prelegerilor la timpul prescris.

b) Cu datul 7/20 Septembrie, în urma unui rescript ministerial s'a dat circular normativ în privința împărțirii școalei elementare în șase clase, astfel ca în acele șase clase să se consume întreg materialul prescris pentru școala elementară, tot în acel circular s'au luat măsuri și pentru ținerea continuativă a școalei de repetițiune.

c) În urma rescriptului ministerial, cu datul 6/19 Noiembrie, a. tr. Nr. 2005, s'a dat circular în care s'a luat dispozițiune, ca limba maghiară, ca studiu obligat să se propună în estensiunea indegetată și prescrisă în lege și în planul ministerial de învățămînt, totodată despre măsurile luate în acest obiect s'a raportat și la Consistorul mitropolitan conform recercării aceleia.

d) După ce rezultatul esamenelor finale s'a supus censurării și criticei conferințelor învățăto-

rești pe baza opiniunii acelora la 25 Noemvrie (8 Decemvrie) a. tr. Nr. 2012, s'a dat circular către învățatori în privința unui metod mai rațional în școală la propunerea obiectelor prescise.

III. Provederea școalelor cu învățatori.

În scopul ca posturile vacante să se poată îndeplini cu învățatori calificați, și ca toate școalele submanute să fie provăzute cu indivizi pregătiți pentru cariera pedagogică, la 25 Iunie (8 Iulie) 1902, Nr. 1182 șc. s'a dat ordin către toți inspectorii cercuali de școale, în care s'au luat dispozițiuni pentru întregirea dotațiunei învățătorești la suma recerută, eventual chiar și cu reflectare la ajutor dela stat, precum și în privința escrierii de concurs pe lângă salariul ameliorat pentru stațiunile vacante, fiind totodată îndrumați protopresbiterii inspectorii, acolo unde nu ar succede îndeplinirea pe calea concurenței, să facă propunere pentru provisiune interimară, cu indivizi cari posed pregătiri pedagogice. Din rapoartele generale prezentate la acest Consistor însă cu părere de rău a trebuit să constatăm din nou că toate încercările pentru a provedea posturile vacante cu învățatori calificați, în lipsă de recurenți a ramas fără rezultat, și posturile vacante, deși provăzute cu salare corăspunzătoare, în mare parte au rămas iarăși fără învățatori calificați și fără provisiunea recerută, lipsind peste tot în părțile aceste indivizi disponibili, și provăzuți cu pregătirile pedagogice prescise.

Din aceste, Consistorul din nou este necesitat a constata că pedeca cea mai mare, la înaintarea învățământului și la dezvoltarea vieții culturale a poporului nostru în aceste părți, este lipsa de învățători pregătiți și conșcii de chemarea lor.

Învățătorii veterani pedagogi, cu încetul trec în statul de pensiuine, și de fel nu avem cu cine să-i înlocuim, ast-fel posturile învățătoarești vacante și fără provisiune, în loc să scadă tot mai sporesc.

Pe baza conclusului Venerabilului Sinod eparchial Nr. 113, din anul 1902, relativ la condițiunile statorite pentru primirea în preparandie, acest Consistor cu data de 25 Iunie (8 Iuliu) 1902, Nr. 1120 din 1892 șc., a dat circular, în care a fost publicate clerului și poporului submanuat condițiunile de primire, atât în institutul pedagogic, cât și în alumneul diecesan. Eară în alumneul diecesan pe anul curinte școlastic au fost propuși pentru primire gratuită trei tineri, cu obligamântul, ca după absolvare să primească aplicare la școalele noastre confessionale din acest district.

IV. Reuniunea și conferințele învățătoarești.

Reuniunea învățătorilor de sub jurisdicțiune-acestui Consistor a ținut adunare generală anuală în Oradea-Mare, la 24 Septemvrie (8 Octomvrie) 1902, după programa publicată ; între obiectele pertractate, primul a fost resolvarea dificultăților făcute iarăși din partea înaltului guvern în proiectul de statute, care fusese înain-

tat spre aprobare pe calea Consistorului, acum statutele în parte rectificate au fost de nou promovate la guvern pentru vidimare.

Eară spre scopul ca învățătorii noștri să aibă ocaziune a'și augmenta cunoștințele practice, a cunoaște și a putea îndrepta defectele descoperite în metodel de propunere, precum și spre scopul de a se consolida colegialitatea între învățători, apoi armonia și buna înțelegere între preoți și învățători, acest Consistor prin circularul de datul 8/21 Iuliu 1902 nr. 1275, a luat dispozițiuni de a se ține în fiecare protopresbiterat sub conducerea respectivului protopresbiter-inspector, câte o conferință învățătorescă și câte o conferință preoțească-învățătorescă. Pentru fie-care au fost avisate obiecte deosebite și anume: pentru conferințele învățătoresci a fost fixat ca obiect de pertractare critica asupra rezultatului esamenelor finale și statorirea defectelor aflate atât cu privire la metodică, cât și la menținerea disciplinei și curățeniei în școală.

Ear' obiectele puse pentru conferințele mixte preoțești-învățătoresci s'au referit la dezvoltarea vieții moral-religioase a poporului și la mijloacele morale, cari sunt a se întrebuinta din partea preoților și învățătorilor ca factori principali, pentru înaintarea culturii poporului.

Conferințele de ambele categorii s'au ținut în toate protopresbiteratele submanuate, ear' pe baza opiniunii și hotărîrilor luate de acele din partea acestui Consistor s'a dat circular la 25 Noemvre (8 Decemvre) 1902 nr. 2012, relativ la modul de procedere și la metodel de propunere al învățătorilor.

Peste tot s'au adeverit de bune și folositoare aceste conferințe.

V. Disciplina.

Relativ la disciplinarea învățătorilor submănași avem onoare a raporta. că în decursul anului trecut acest Consistor a pertractat și decis 10 cauze disciplinare, din care un învățător a fost pedepsit cu dojană, unul cu amendă, unul a fost suspendat, în 6 cauze a fost sistată procedura, ear' o cauză a rămas în curgere pe anul curent.

O r a d e a - M a r e, din ședința consistorială ținută la 28 Martie (10 Aprilie) 1903.

Vasilie Mangra,

vicar-episcoepsc.

Nr. 2001/1903.

Venerabil Sinod Eparchial !

Senatul epitropesc al Consistorului din Arad vine cu toată onoarea a-și presenta raportul general despre activitatea sa în decursul anului 1902 în următoarele:

A. Activitatea de birou a senatului.

I.

La resortul acestui senat au rămas din anul 1901 neresolvite

la referentul ord. 200

„ „ , ajut. 14   214 piese

în decursul anului 1902 au intrat

la referentul ord. 2150

„ „ , ajut. 1281   3431 „

La olaltă: 3645 piese

Din aceste s'au rezolvat:

prin refer. ord. 2194

„ „ , ajut. 1221   3415 piese

Deci au rămas în restanță cu finea anului 1902:

la refer. ord. 170

„ „ , ajut. 60   230 piese

care parte reclamând ajustare supletorie cu antecede referitoare, parte fiind preliminară de a se întregi cu conspectul D., și parte intrând la senat pe la finea anului de gestiune, nu s'au putut rezolva în același an.

La acest senat pe lângă referentul ordinar în anul 1902 a fost aplicat un referent ajutător și un esactor consistorial, ambii cu mențiune de a supracensura preliminarile și raționimile întrate dela parochii și peste aceea esactorul consistorial cu mențiunea specială de a escurge la fața locului acolo, unde se ivește necesitatea, pentru controlarea mersului eventual licvidarea și aranjarea afacerilor epitropești din parochii.

Din incidentul punerii în aplicare provisorie a Instrucțiunii sale de sub nr. 8591 din 1901, referitoare la administrarea averilor parochiale și noua comptabilitate din parochii și în scopul de a ușura penetrarea organelor parochiale în cunoașterea dispozițiilor acelei Instrucțiuni, Consistorul prin dispozițiunea sa de sub Nr. 874/902 s'a simțit îndemnat a însărcina pe esactorul consistorial să provadă și acela în decursul lunilor Martie și Aprilie din 1902 în adunările conchemate în conțelegere cu ppbiterii tractuali a și provăzut preoțimea diecesană de pe teritoriul acestui Consistor cu explicațiunile și înviațiunile necesare relative la noul mod de comptabilitate și noua Instrucțiune pentru administrarea averilor din parochii.

B. Activitatea economică a senatului

II.

În urma însărcinării Ven. Sinod eparchial cuprinsă în dispozițiunea din conclusul de sub Nr. 52/902 relativ la modul de economisare, senatul epitropesc își permite a estinde raportul său asupra următoarelor momente :

Senatul episcopesc ca atare administrează toate averile diecesei și ale fondurilor și fundațiilor diecesane, ce sunt avizate la administrarea Consistorului.

Valoarea și fluctuațiunea acelor averi se învederează din socotelile despre fondurile și fundațiile diecesane, ce se subștern Venerabilului Sinod eparchial pe lângă raport special, deci aci ne mărginim a espune, că administrarea averilor diecesane atât a celor mobile, cât și a celor imobile se efectuește conform dispozițiilor suscepute în *Regulamentul provisor pentru administrarea și manipularea fondurilor și fundațiilor eparchiei gr.-or. române a Aradului*, votat în ședința Ven. Sinod eparchial ținută la 21 Aprilie 1884 și a altor dispozițiuni speciale.

Dintre fazele de activitate mai esențiale ale senatului episcopesc întru aceasta administrare ținem a accentua, că administrarea averilor imobile și anume a pământurilor proprietăți ale fondurilor și fundațiilor diecesane se efectuește după sistemul economic de esarëndare — unic posibil la corporațiunii morale, — cari nu dispun de organe speciale proprii aplicabile la economie în regia proprie.

În scopul de a face posibil, ca arëndășii să instaleze economii sistematice și raționale și prin aceea să se promoveze rentabilitatea pământurilor Consistorul va îngriji, să provadă, unde va fi necesar, cu edificii economice corespunzătoare complexelor mai mari ale pământurilor diecesane. Astfel în anul 1902 a ridicat pe pământul fondului preoțesc diecesan Chișoda edificii economice, în valoare de peste 5000 cor., la care

preț de edificare arăndașul pământului a concurs cu $\frac{1}{4}$ parte pe lângă condițiunea, ca acele edificii după exprimarea arănzei, să treacă fără vre-o desdaunare a arăndașului în necondiționata proprietate a fondului diecesan.

III.

Despre modul cum se solvesc dările după pământurile beneficiate de preoții și învățătorii din parochii ținem a alinge, că Consistorul are specială îngrijire pentru a constrînge pe acei beneficiați la regulata depurare a acelor dări, lansând în scopul acesta severe ordinațiuni către ppresbiterii tractuali. Deci avem speranță firmă, că în curînd va intra în mers normal și aceasta afacere.

IV.

Sub A) prezentăm conspectul despre investirea capitalelor bisericesti în realități.

V.

Sub B) se subșterne conspectul despre supracensurarea rațiociniilor și preliminarilor bisericesti, culturale și fundamentale ale comunelor bisericesti și a protopresbiteratelor din districtul acestui Consistor.

VI.

Sub C), prezentăm conspectul general despre fundațiunile bisericesti și școlare administrate prin organele tractuale și parochiale, ce s'a

compus pe baza conspectelor subșternute de protopresbiteri tractuali.

VII.

Sub D), se alătură conspectul general al fondurilor de bucate din parochii asemenea compus pe baza conspectelor primite dela protopresbiterii tractuali.

VIII.

Conform conspectului aclus sub E) constatându-se în decursul anului 1902, că pretensiuni de 15,883 cor. 47 fil. de ale fondurilor și fundațiunilor diecesane nu se pot incasa, Consistorul propune și cere, ca Ven. Sinod eparchial să încuviințeze ștergerea acestor pretensiuni, accentuând totodată, că Administrațiunea cassei consistoriale în speranța aprobării ulterioare din considerări de administrare a încorporat deja în socoțile de pe anul 1902 sumele propuse spre ștergere.

IX.

Pe baza datelor statistice sumare primite din protopresbiterate s'a compus și se prezintă sub F), conspectul general despre averea totală a comunelor bisericesti din districtul acestui Consistor.

Arad, din ședința consistorială a senatului epitropesc la 8/21 Aprilie 1903.

*Consistorul eparchial gr. or. român
din Arad.*

Ioan I. Papp.

Archimandrit.

Nr. 609/42 Epitr. 1903.

Venerabil Sinod Eparchial!

Consistorul eparchial ort. român din Oradea-Mare, ca senat epitropesc are onoare a subșterne următorul

RAPORTUL GENERAL

despre activitatea sa desvoltată în cursul anului 1902.

I.

În decursul anului 1902, acest senat a condus în conformitate cu dispozițiunile Statutului Organic și a Regulamentului congresual afacerile epitropești, controlând cu toată rigoarea administrarea averilor bisericesti, școlare și fundationale de sub jurisdicțiunea acestui Consistor.

La acest senat au intrat 648 piese, dintre care 389 piese s'au rezolvit sub 177 numeri seriali în 7 ședințe, ear afară de ședințe 259 piese.

Momentele mai marcante se cuprind în următoarele :

I. Contribuirile eparchiale.

În privința încassării acestor contribuiți Consistorul nostru a dat un circular cu datul 25 Iunie (8 Iulie) 1902, Nr. 957/64 Epitr. în care s'au luat toate dispozițiunile necesare pentru încassarea și administrarea aceloră, ear rezultatul este următorul ;

a) In protopopiatul Orăzii-mari restante au fost 1690 cor., competența curentă 1233 cor. 04 fil., de tot 2923 cor. 04 fil., din care s'au încassat 899 cor. 30 fil., s'au descris 227 cor. 78 fil., de tot 1127 cor. 08 fil., a rămas rest 1795 cor., 96 fil.

b) In protopopiatul Peșteș restanța a fost 4777 cor. 38 fil., curentă 1467 cor. de tot: 6244 cor. 48 fil., s'au încassat 1181 cor. 20 fil., s'au descris 68 cor., de tot 1249 cor. 20 fil., a rămas rest 4995 cor. 28 fil.

c) In protopopiatul Tinca restanța n'a fost, curentă 1146 cor. 96 fil., de tot 1146 cor. 96 fil., s'a încasat 1146 cor. 96 fil.

d) In protopopiatul Beliu, restanța a fost 4579 cor. 70 fil., curentă 1055 cor. 60 fil., de tot 5635 cor. 30 fil., s'au încassat 1228 cor. 48 fil., a rămas rest 4409 cor., 06 fil., încassat 2 cor. 24 fil.

e) In protopopiatul Beiuș, restanța a fost 4997 cor. 42 fil., curentă 1287 cor. 44 fil., de tot 5984 cor. 86 fil., s'au încassat 967 cor. 56 fil., s'au descris 218 cor., de tot 1185 cor. 56 fil., a rămas rest 4809 cor. 26 fil., solvit 9 cor. 96 fil.

f) In protopopiatul Vașcău, restanța a fost 5842 cor. 98 fil., curentă 1192 cor. 08 fil., de tot 7035 cor. 06 fil., s'au încassat 529 cor. 14 fil., s'au descris 34 cor. 26 fil., a rămas rest 6441 cor. 66 fil.

II. Competința sidocsială.

Pentru încassarea competenței sidocsiale Consistorul a emis circular cu datul 25 Iunie

(8 Iulie) 1902, Nr. 958/70 Epitr., luându-se măsurile necesare pentru încassarea, licvidarea restanțelor, precum și pentru încassarea curenței curente.

După protopopiate rezultatul este următorul :

a) In protopopiatul, Oradea-Mare restanța a fost 648 cor. 05 fil., curență 343 cor. 20 fil., de tot 961 cor. 25 fil., s'au încassat 496 cor. 90 fil., a rămas rest 468 cor, 65 fil., solvit 4 cor. 30 fil.

b) In protopopiatul Peșteș restanța a fost 2583 cor. 48 fil., curență 329 cor. 96 fil., de tot 2913 cor. 44 fil. s'au încassat 411 cor. 32 fil. a rămas rest 2516 cor. 92 fil., solvit 14 cor, 80 fil.

c) In protopopiatul Tinca restanța a fost 1118 cor, 18 fil., curență 393 cor. 44 fil., de tot 1511 cor. 62 fil., s'au încassat 418 cor. 35 fil., a rămas rest 1093 cor. 27 fil.

d) In protopopiatul Belia, restanață a fost 2281 cor. 82 fil., curență 337 cor. 94 fil., de tot 2619 cor. 76 fil., s'au încassat 683 cor. 82 fil., a rămas rest 1985 cor. 76 fil,

e) In protopopiatul Beiuș, restanță a fost 1823 cor. 64 fil., curență 345 cor. 48 fil., de tot 2169 cor. 12 fil., s'au încassat 520 cor. 64 fil., a rămas rest 1162 cor. 26 fil., solvit 16 cor. 78 fil.

f) În protopopiatul Vașcău, restanța a fost 2000 cor. 56 fil., curență 259 cor. 74 fil., de tot 2260 cor. 30 fil., s'au încassat 370 cor. 82 fil., a rămas rest, 1902 cor. 78 fil. solv. 13 cor. 30 fil.

III. Preliminare și socoți.

Conform dispozițiilor consistoriale în decursul acestui an au intrat la Consistor 362 preliminară și 128 repartiții pentru acoperirea cheltuielilor cultului, care toate au fost revizuite și rezolvate.

Ear conform circularului consistorial de datul 28 Decembrie 1901. Nr. 2377/144 Epitr. au fost să între 298 socoți bisericești, din care au intrat 263 revizuite toate și anume: 233 socoți prevăzute cu clauza de aprobare, ear 30 socoți dificultate și restituite pentru rectificare.

Referitor la controlarea averilor bisericești-scolare și fundamentale, Consistorul a edat Circular cu datul 28 Dec. 1901. Nr. 2377/144 Epitr., ear pentru pregătirea și susținerea preliminarilor și repartițiilor s'a dat Circularul cu datul 28 Dec. 1901. Nr. 3378/173 Epit. dându-se în acele toate instrucțiunile necesare.

IV. Tasurile II. și III.

Conform circularului Consistorial de datul 28 Dec. 1901. Nr. 2372/171. Epitr. s'au luat toate dispozițiile pentru încasarea și administrarea sumelor încuse cu tasurile II. și III. menite pentru augmentarea fondului teologic-pedagogic.

În acest scop s'au încasat și administrat:

1.	Din protopopiatul Oradea-Mare	93 cor.	88 fil.
2.	„ „ Peșteș . . .	29 „	21 „
3.	„ „ Tinca . . .	110 „	19 „
4.	„ „ Beliu . . .	18 „	68 „

5.	„	„	Beiuș . . .	22	„	87	„
6.	„	„	Vascău . . .	12	„	—	„
				De tot : 286 cor. 83 fil.			

V. Averile bisericesti școlare și fundamentale.

În conformitate cu circularul consistorial de datul 28 Decembrie 1901. Nr. 2376/172. Epitr. s'au adunat datele statistice despre starea averilor bisericesti, școlare și fundamentale din toate comunele bisericesti de pe teritoriul acestui Consistor.

Pe baza acelor date, starea averilor după protopopiate este următoarea :

a) În protopopiatul Oradea-Mare sunt 61 biserici, prețuite la 582.100 cor.

Case parochiale 50, în valoare de 84.060 cor., case pentru alte scopuri bisericesti 9, în valoare de 64.300 cor., pământuri parochiale 1446 jug. 571□ în valoare de 291.940 cor., altfel de realități bisericesti 7, în valoare de 2300 cor., ediñcii de școală 48 în preț de 100.120 cor., case pentru alte trebuințe școlare 2, în preț de 400 cor., pământuri școlare 560 jug. 186□ în preț de 104.560 cor., altfel de realități școlare 1, în valoare de 1200 cor. Mobile, crnate bisericesti în preț de 70.710 cor., capitale bisericesti 60.824 cor. 12 fil., capitale școlare 5038 cor. 20 fil., fundațiuni bisericesti în suma de 23.935 cor. 48 fil., fundañiui școlare 150.841 cor. 42 fil.

b) În protopopiatul Peșteș, biserici sunt 55 în valoare de 153.150 cor- 50 fil., case parochiale 36, în valoare, de 31340 cor. 50 fil., ca-

se parochiale 36, în valoare de 31340 cor., pământuri parochiale și bisericesti 914 jug., în preț de 106.330 cor., altfel de realități în preț de 960 cor., edificii de școala 35, în valoare de 54.320 cor. 20 fil., pământuri școlare 337 jug. 440□ în preț de 36.790 cor., altfel de realități în valoare de 90 cor. Mobile și ornate bisericesti în valoare de 28.429 cor., mobile și recvisite școlare în preț de 4.162 cor. 25 fil. Capitale bisericesti 47.732 cor. 45 fil., școlare 2384 cor. 20 fil., fundațiuni bisericesti 5.296 cor. 27 fil., școlare 3.042 cor.

c). In protopopiatul Tinca sunt 31 biserici în valoare de 44.100 cor.; case pentru alte scopuri bisericesti 3, în valoare de 6000 cor.; pământuri parochiale și bisericesti 862 iug. 546□ în valoare de 176.120 cor.; edificii de școală 33 în valoare de 64.300 cor.; pământuri școlare 847 iug. 616□ în preț de 47.190 cor.; altfel de realități școlare în preț de 50 cor. Mobile și ornate bisericesti în valoare de 27.588 cor. 70 fil.; mobile și recvisite școlare în valoare de 7.296 cor. 4 fil. Capitale bisericesti 33.685 cor. 9 fil.; școlare 2058 cor. 76 fil. Fundațiuni bisericesti 8.677 cor. 45 fil.; ear' școlare 1.176 cor 97 fileri.

d) In protopopiatul Beliu sunt 43 biseri evaluate în 68.170 cor.; case parochiale 11 în valoare de 10.350 cor.; case pentru alte scopuri bisericesti în preț de 1.200 cor.; pământuri parochiale și bisericesti 530 iug. 1.375□ în preț de 54.794 cor.; altfel de realități bisericesti în valoare de 2950 cor.; edificii de școală 34 în preț de 35.710 cor.; pământuri școlare 173 iug. 100□

în valoare de 15.618 cor.; altfel de realități școlare în preț de 720 cor. Mobile și ornate bisericesti prețuite în 14.894 cor.; mobile și recuisite școlare în valoare de 3394 cor. 80 fil. Capitale bisericesti 28.811 cor. 81 fil.; ear' școlare 2483 cor. 69 fil.

e) In protopopiatul Beiuș sunt 56 biserici în valoare de 183.490 cor.; case parochiale 17 în valoare de 9320 cor.; pământuri parochiale și bisericesti 502 iug. 1071□ în preț de 63.580 cor.; altfel de realități bisericesti în valoare de 15 cor.; edificii de școală 43 în preț de 30.820 cor.; pământuri școlare 38 iug. 190□ în valoare de 5270 cor. Mobile și ornate bisericesti în valoare de 15.538 cor.; mobile și recvisite școlare în preț de 1463 cor. Capitale bisericesti 41.328 cor. 13 fil.; ear' școlare nimic.

Fundațiuni bisericesti 1741 cor. 80 fil., școlare 2370 cor.

f) In protopopiatul Vașcău se află 51 biserici evaluate în 147.520 cor.; case parochiale 4 în preț de 10.200 cor.; case pentru alte scopuri bisericesti în preț de 2440 cor.; pământuri parochiale și bisericesti 192 iug. 1339□ în preț de 23.660 cor., altfel de realități bisericesti în valoare de 1800 cor., edificii de școală 41 în valoare de 40.080 cor., pământuri școlare 5 iug. 690□ în preț de 5200 cor. Mobile și ornate bisericesti prețuite în 20.380 cor., mobile și recvisite școlare în preț de 1990 cor. Capitale bisericesti 27.732 cor. 30 fil.; ear școlare 125 cor. Fundațiuni bisericesti 21.146 cor. 31 fil., școlare 200 cor.

Reasumând toate aceste, se constată, că sub jurisdicțiunea acestui Consistor eparchial se află 297 biserici în preț de 1,352.090 cor.

Case parochiale 142 în preț de 189.370 cor.
Case pentru alte scopuri bisericesti 18 în preț de 74.620 cor.

Pământuri parochiale și bisericesti 4449 iug. 102□ în preț de 716.374 cor., altfel de realități bisericesti în preț de 7945 cor. Edificii de școală 234, în preț de 325.350 cor. Case pentru alte scopuri școlare 2 în preț de 400 cor. Pământuri școlare 1361 iug. 623□ în preț de 214.628 cor. Altfel de realități școlare în preț de 2060 cor. Mobile și ornate bisericesti în preț de 177.569 cor. 90 fil. Mobile și recvisite școlare în preț de 26.328 cor. 9 fil. Capitale bisericesti 239.613 cor. 90 fil. Capitale școlare 12.089 cor. 85 fil. Fundațiuni bisericesti 94.860 cor. 67 fil. Fundațiuni școlare 161.740 cor. 37 fil. Toate aceste evaluări fac 3,595.039 cor. 78 fil.

VI. Fonduri și fundațiuni.

• Fundațiunea »Zsiga« în Oradea-Mare, cu capital în realități 141.282 cor. 54 fil.

Fondul »Faur« la biserica din Oradea-Mare 2800 cor.

» »Rozsa« în Oradea-Mare 1600 cor.

» »Takácsy« în Oradea-Mare 1600 cor.

» școlar înființat de cassa de păstrare »Nagyváradi« în Oradea-Mare 1870 cor.

» »Maga« din Oradea-mare 800 cor.

» »Vessa« din Oradea-Mare 800 cor.

» »Leca« din Oradea-Mare 720 cor.

Fundațiunea școlară contesă Csáky pentru școala din Ch.-Apateu 3117 cor. 60 fil.

Fondul bisericesc »Teodor Pinte« din Iaca 3174 cor. 74 fil.

Fundațiunea »Zsiga« din Beiuș 32.170 cor. 60 fil.

Fondul bisericesc al tinereții din Beiuș 18.397 cor. 87 fil.

Fundat. »Zaharie Mihoc« 9773 cor. 81 fil.

» »G. Cotuna« 353 cor. 62 fil.

» »Laza« din Bălăleni 650 cor. 14 fil.

» »G. Lazar și soția« 3241 cor. 19 fil.

» »T. Oancea« 1653 cor. 96 fil.

» »Dr. George Popa« 1617 cor. 2 fil.

» »Atan. Popa« din Câmpani 200 cor.

» bis. »Leca« din V. Velența 818 cor. 68 fil.

VII. *Deposite.*

Consistorul acesta cu finea anului 1902 a păstrat și administrat următoarele fonduri:

Biserica din V. Velența	1413 cor.	60 fil.
» » Băița	84	» 23 »
» » Nanhidișel	215	» 67 »
» » Săcal	711	» 69 »
» » Topoliu	1274	» 9 »
» » Bicaciu	209	» 2 »
» » Feneriș	478	» 93 »
» » Pocola f. bis. Mihoc	1000	» — »
» » Topa-sup.	1101	» 66 »
» » Miheleu	428	» 66 »
» » Stoinești	105	» 34 »
Fondul Leca din V. Velența . .	818	» 68 »

Fondul școlar din Sâmiclăuș	2120	cor. —	fil.
„ școlar din Cheșa	219	„ 1	„
„ școlar din Feneriș	340	„ 31	„
Reuniunea învățătorilor	478	„ 17	„
Fondul școlar Mihoc din Pocola	1000	„ —	„
„ bis. din Tinca	2282	„ 27	„
„ bis. din Coroi	3869	„ 69	„
„ școlar din Beznea	2725	„ 85	„
„ „ „ Cetea	1456	„ 83	„
„ „ „ Cornițel	518	„ 67	„
„ „ „ Valea-mare	2944	„ 67	„
„ parochial din Beliu	5616	„ —	„
„ școlar din Beliu	2878	„ 22	„
Fundațiunea G. Cotuna	353	„ 62	„
Fondul școlar Consistorial	48	„ 93	„
„ școlar din Șumugiu	501	„ 60	„
Fundațiunea Laza	650	„ 14	„
Fundațiunea Csáky	3117	„ 60	„
Fondul parochial din T. Carand	3835	„ 14	„
„ școlar din T. Carand	1110	„ 61	„
„ bisericesc Csáky	200	„ —	„
Orfanul V. Dancea	66	„ 90	„
Fundațiunea Dr. G. Popa	1617	„ 2	„
Fondul parochial din Șebiș	621	„ 74	„
„ școlar din Șebiș	423	„ 70	„
„ Atanie Popa o acție dela Bihoreana	200	„ —	„
„ »Plev« din Olcea	1115	„ 30	„
„ din Nanhidișel	105	„ —	„
„ bisericesc din Cusiș 8 acții dela »Bihoreana«	1600	„ —	„

Toate aceste depozite se află depuse la diferite institute de bani spre fructificare, iar libelele se păstrează la cassa consistorială.

O r a d e a - M a r e, din ședința senatului episcopesc, ținută la 28 Martie (10 Aprilie) 1903.

Vasile Mangra.

Vicar episcopesc.

INDICELE

*actelor și concluser Sinodului eparchial din Arad,
sesiunea ordinară a anului 1903.*

Pagina :

Abzicerea de mandat de deputat a lui Dr. Florian Duma	55 (98)*
Activitatea corporațiunilor protopres- biterale în districtul Aradului	29 (56)
„Adria,” soc. de asigurare	46 (86)
Alegerea asesorilor consistoriali în senat școlar și epitropesc dela ambele consistoare	67 (135)
Alegerea asesorilor ordinari ref. în senatul bisericesc dela ambele con- sistoare	67 (135)
Alegerea de Episcop	28 (52)
Alegerea deputaților mireni din Arad	19 (22)
Alumneul gr.-or. rom. din Timișoara	24 (36)
Anularea mandatului de deputat a lui Dr. Florian Duma	55 (97)
Biroul Sinodului	14 (11)
Budgetul consist. din Arad pe anul 1903	46 (89)
Budgetul consist. dela Oradea-Mare	63 (129)
Catechisarea elevilor dela școalele străine	23 (34)
Ciorogariu Roman renunță la manda- tul din Giula	19 (21)
Comisiunea epitropească sinodală	18 (19)
Comisiunea sinodală de controlă	65 (132)

Notă: Numerii în afară de parantesă sunt paginile, cei din parantesă sunt numerii concluser.

	Pagina
Comisiunea sinodală pentru regulam. afac. int. consistoriale	29 (54)
Comisiunile permanente ale Sinodului	14 (11)
Comisiunea pentru autentizarea pro- tocoalelor neautenticate în Sinod .	73 (139)
Completarea n-rului asesorilor cons. în sen. strîns bis. la Oradea-Mare .	67 (135)
Concediu deput. Augustin Hamsea .	15 (13)
Concediu deputatului Vincențiu Babeș	55 (96)
Concediu deputatului Ioan Papp . .	25 (39)
Concediu deputatului Paul Fășie . .	15 (17)
Contractul de reasigurare cu „Adria“	46 (87)
Cuvînt de deschidere	3 (1)
Dărilor după pămînturile beneficiate de preoți și învățători	34 (72)
Datele statistice ref. la elevii din școa- lele străine	23 (33)
Diamandi Nicolae, catechet în Beiuș (salarul să fie transpus la Oradea- Mare)	65 (130)
Dotățiunea capelanilor	32 (65)
Duma Florian	15 (15)
Fondurile de bucate	34 (74)
Fondurile diecesei Aradului	38 (85)
Fundațiunea Teodor Oancea	16 (18)
Fundațiunea Zacharia Mioc și soția .	16 (18)
Inchêierea Sinodului	73 (140)
Inspecțiunea școlară în districtul Ora- dea-Mare	27 (44)
Interpelația deputatului Dr. Aurel Halic	25 (40)
Interpelația dep. Ioan Russu-Șirianu	36 (81)
Inventariile averilor mobile și imobile ale fondurilor și fundațiunilor . .	46 (86)
Mănăstirile (causa proceselor) . . .	66 (134)
Memoriul preoțimei din Hălmagiu a- supra instrucțiunei de sub Nr. 8591/1901	16 (18)
Mihuța Alexandru profesor-catechet	29 (55)
Mișcările sectare și socialiste . . .	33 (68)

	Pagina
„Murășanul“ din M.-Radna (dăruire)	23 (31)
Oncu Ioan	15 (14), 72 (138)
Petiția com. par. Ternoava pentru iertarea datoriei de 1000 cor.	57 (99)
Petiția comunei bis. din Drogoteni pentru ajutor	22 (28), 60 (117)
Petiția sin. par. din Dumbrăvani pentru ajutor	25 (37), 60 (120)
Petiția com. par. din Beliu pentru ajutor	25 (37), 60 (118)
Petiția lui Vasile Sala pentru ajutor	15 (18), 59 (114)
Petiția mai multor locuitori din Ternoava ref. la alegerea de preot	52 (91), 61 (123)
Petiția mai multor locuitori din B.-Comloș ref. la resolvirea unor afaceri din aceea localitate	18 (18), 58 (103)
Petiția com. par. din Vâlcani pentru ajutor	22 (28), 58 (106)
Petiția preotesei văduve Lucreția Cătone pentru urcarea ajutorului din fondul preoțesc	17 (18), 57 (100)
Petiția preotului Teodor Teaha din Câmp, pentru descrierea unei taxe	25 (37), 58 (109)
Petiția comit. par. din Petigd pentru descrierea unei restanțe	18 (18), 59 (112)
Petiția inv. Ambrosie Groza pentru ajutor	32 (62), 60 (121)
Petiția comitetului par. din Petriș pentru imprumut și ajutor	18 (18), 57 (102)
Petiția comitetului par. din Jadani pentru ajutor	18 (18), 58 (104)
Petiția com. bis. Groși pentru ajutor	25 (37), 58 (108)
Petiția comit. par. din Mocirla p. ajutor	18 (18), 59 (113)
Petiția comit. par. din Ignești pentru descrierea unei restanțe	18 (18), 58 (105)
Petiția comit. par. din Sârbi pentru descrierea unei restanțe	18 (18), 60 (115)
Petiția com. par. din Vâlcani pentru administrator parochial	22 (28), 58 (107)

	Pagina
Petiția comitetului par. din Colești pentru descrierea unei restanțe	25 (37), 60 (119)
Petiția văduvei de învăț. Sofia Ipaș pentru ajutor	22 (28), 60 (116)
Petiția comit. par. din Arad ref. la repararea bisericii catedrale	17 (18) 61 (124)
Petiția preotului Petru B. Baicu pen- tru întregirea ajutorului de stat	18 (18), 61 (122)
Petiția comit. par. din Suplac pentru împrumut	35 (79), 59 (111)
Petiția comit. par. din Chișoda în causa aleg. de preot	16 (18), 33 (70), 59 (110)
Petițiunea comunei par. din Pâncota ref. la grădina și sesiunea parochiei reduse	17 (18), 57 (101)
Parochia din H.-M.-Vásárhely	32 (66)
Plânsoarea din Semlac contra alege- rii deputaților sinodali în cercul Aradului	15 (16)
Portul liber poștal	38 (82)
Pretensiunile neîncassabile	34 (75)
Primirea gratuită a elevilor în alum- neul pedagogic	27 (45)
Proiectul de buget al cons. din Arad pe 1903	17 (18)
Proiectul de buget al Consistorului din Oradea-Mare pe 1903	17 (18)
Protestul contra alegerii deputatului din cercul Pesteșului	28 (48)
Raportul cons. plenar din Arad	15 (18)
Raportul cons. plen. din Oradea-M.	15 (18)
Raportul senatului strîns bis. din Arad	16 (18)
Raportul sen. strîns bis. din Oradea-M.	16 (18)
Raportul sen. bis. din Oradea-Mare despre taxele fondului preoțesc	17 (18)
Raportul sen. școlar din Arad	16 (18)
Raportul sen. școl. din Oradea-Mare	16 (18)
Raportul sen. epitr. din Arad	16 (18)

	Pagina
Rap. senat. epitr. din Oradea-Mare	16 (18)
Rap. senatului epitropesc din Arad în afacerea reasigurărilor	16 (18)
Rap. senatului din Arad asupra pro- iectul regulam. afac. epitropești	16 (18)
Rap. delegațiunii congr. pentru des- părțirea ierarchică	15 (18), 66 (134)
Rațiociniile și preliminarele bisericesti cultuale și fund.	34 (73)
Reasigurările cu soc. „Adria“	17 (18)
Regulamentul afacerilor epitropești în parochii	72 (136)
Reg. afacerilor interne consistoriale	29 (53)
Regulamentul afacerilor interne epi- tropești la cons. din Arad	17 (18)
Representațiunea lui Nicolae Proșteanu ref. la fund. Teodor Papp	16 (18), 65 (133)
Răspunsul presidiului la interpelarea deputatului Dr. A. Halic	53 (94)
Răspunsul presidiului la interpelația deputatului Ioan Russu-Șirianu	54 (95)
Restanțele fondului preoțesc din dis- trictul Oradea-Mare	63 (128)
Restanțele fondurilor	34 (76)
Restanțele și pretensiunile fondului general	17 (18)
Salarele învățătoarești	23 (32)
Școala de fete din Arad	24 (35)
Școalele conf., cari nu pot asigura minimalul salarului inv.	26 (41)
Secțiunile pentru verificare	11 (4)
Ședința I.	3
Ședința II.	12
Ședința III.	19
Ședința IV.	22
Ședința V.	24
Ședința VI.	32
Ședința VII.	35
Ședința VIII.	52

	Pagina
Ședința IX.	57
Ședința X.	67
Ședință conferențială	22 (30)
Sidocșia episcopescă	53 (92, 93)
Socoata alumneului din Timișoara pe 1902	17 (18)
Socoata cons. din Oradea-Mare de- spre venite și erogățuni în anul 1902	17 (18)
Socoata cons. din Arad despre ve- nite și erogățuni în 1902	17 (18)
Socoata cons. din Arad despre aju- torul de stat pe 1902	65 (131)
Socoțile seminarului, ale alumneelor și școalei de fete	38 (84)
Socoțile fundațiilor Zaharie Mioc și soția, George Lazar și soția Her- mina, Teodor Oancea	62 (127)
Spesele sesiunii sinodale din 1903	72 (137)
Strămutarea sediului ppiatului B.- Comloș la St.-Miclăușul-Mare	61 (125)
Taxa de 1 cor. dela cununii	38 (83)
Ungurianu Emanuil abzice de man- datul dela Vașcău	21 (27)
Verificarea deputatului Paul Fășie	28 (48)
Verificarea deput. Andreiu Horvath.	28 (47)
Verificarea deputaților Dr. Nestor Oprean și Dr. Valeriu Mezin	28 (49)
Verificarea deputaților Dr. Iosif Gallu și Damian Dragonescu	27 (46)
Verificarea deputaților mireni Ema- nuil Ungureanu și Dr A. Cosma	21 (26)
Verificarea deputaților Titu Mărgi- neanțu și Vincențiu Babeș	20 (23)
Verificarea deputatului din cler Con- stantin Gurban	21 (25)
Verificarea deputatului din cler Paul Miulescu	21 (24)
Verificarea deputaților	12 (5. 6. 7. 8.)

	Pagina
Verificarea dep. Vincențiu Babeș .	54 (96)
„Victoria“ din Arad (dăruiiri) . . .	23 (31)
Visitațiunile canonice ale vicarului Vasilie Mangra	31 (61)

Adnexe.

	Pagina
Raportul Consistorului plenar din Arad	75
„ „ „ „ Oradea-Mare	85
„ senatului bisericesc din Arad	89
„ „ „ „ Oradea-Mare	115
„ „ școlar din Arad	127
„ „ „ „ Oradea-Mare	141
„ senatului epitropesc din Arad	150
„ „ „ „ Oradea-Mare	155

